

ПЕРЕДМОВА

В 90-ті роки, у своїй першій україномовній поетичній збірці «Крилатий вовк» я звітував:

Усі мої пісні без недомовок.
Нема в них ні лукавства, ні чвання.
Врожай із слів зібрав і дав їм толок.
Свій хліб кладу на рушничок буття.

Аж ось року 2013-го звітую вам, мої співвітчизники-одномовці, про те, що мені вистачило сил і творчого натхнення завершити роботу над перекладом сонетів Вільяма Шекспіра.

Я здолав цей копіткий марафон майже за рік, а стежку до мовної ріки Шекспіра мені люб'язно погодився прокласти мій син Артем – професійний перекладач. Його підрядковий переклад вияскрив мені чуттєві відтінки душевних переживань великого Вілла, його світобачення, глибину і мудрість. Певен, що підрядковий переклад Артема Виженка послугує основою для плідної праці над сонетами Шекспіра ще не одного українсько-го поета, стане у пригоді діячам театру.

Як поет, драматург і актор (Мельпомені слугую вже понад 30 літ), раніше я входив до творчого храму Шекспіра-поета, Шекспіра-драматурга через двері інших митців (російськомовних, україномовних), але якось мені конче зажадалося відкрити свого Шекспіра. У кожному його слові я шукав зміст живої неповторної душі, який (і це правда!) майже неможливо висловити словами.

Припустимо, я відчуваю природну сутність Вільяма, але це лише мої відчуття. І вони так і залишаться назавжди моїми. Але я вдячний Шекспіру за спілкування, за дароване натхнення, за слово, яким я говорив і про свою сутність також.

Погляньмо ще так. Кожний сонет Шекспіра – його сповідь. Якщо я виступаю в ролі співтворця, це означає, що я беру щось із себе, зі свого життєвого досвіду, зі своєї сердечної скарбнички, і це вже стає моєю сповіддю. Шекспір говорить про любов, я теж вживаю слово «любов», але це водночас і моя любов, мій власний досвід любові.

Про синхронізацію двох душ, споріднених дружбою (любов'ю), про сердечні відчуття від радості спілкування влучно сказав Шекспір у 76-ому сонеті:

Пишу завжди, йдучи на поклик серця,
Рядки вбираю в одяг простоти,
Кажу про те, що лиш мені дається
З колодязя моєї правоти.

Поет закоханий — моя сповідна тема.
Любов і ти — як два крила життя.
Моя робота — славити натхненно
Знайомим словом нові почуття.

Так, я — поет. Коли я подивився на творчу спадщину Шекспіра з позиції перекладача, він миттєво став для мене першоджерелом, Космосом, неповторним Словом.

Я читав сонети Шекспіра, як щирі душевні замальовки, і мавлював словами картини мого сердечного відгуку. Це немов бесіда з людиною, яку стрів на дорозі Долі, в котрій відчув глибоку спорідненість і з якою здружився до скону своїх днів. Кожен день на полі Шекспіра я не розпочинав праці, не відчувши його духовну присутність.

О, як мені зрозумілі його втрати і надбання, помилки і прагнення досягти зрілої мудрості!

Коли він каже:

На жаль, це так: де б в світі не бував,
Поводився, мов блазень той на площі,
Бентежив ум, за безцінь продавав
Все, що вважав в житті за найдорожче.

(Сонет 110-й)

– я кажу собі: так було і зі мною!

Шекспір, який постає з Часом на прою, відстоюючи красу,
який бачить людину, як музику, – мій близнюк!

Шекспіра, який відкрив для себе, що душа не має межі вдосконалення, а Любов, якщо вона йде вглиб серця, – стає безмежною і сп'янілою від блаженства, – мій духовний брат. Бо і я всього себе віддав служінню Любові в цьому незатишному, хитлявому світі, і не помилився.

Вважаю: поетові немає сенсу гадати, яка історична особа переховується під прізвиськом Шекспір; а ще хто він – його таємничий юний Друг, і хто та загадкова Смуглява дама, котру кохає поет; а ще: в якому році він почав писати сонети, і в якому році завершив, і чи правильний порядок розміщення сонетів?

Шановний читачу! Я зробив спробу донести сонети Шекспіра, що подарували мені величезну насолоду, які – переконаний! – ти розділиш зі мною, і, беручи той чи інший сонет, сприйматимеш його, наче ароматну квітку, яка подарує тобі незабутній соловий нектар спорідненості.

Останнє, що слід зазначити: в основу підрядкового перекладу мого сина, а також і моїх сонетів, покладено традиційне тлумачення шекспірознавців, яке зосереджене на тому, що сонети з 1-го по 126-ий присвячені ясноволосому юнакові (Другу), а сонети з 127-го по 152-ий – кароокій вродливій жінці (Смуглявій Дамі).

З повагою
Олександр ВИЖЕНКО

From fairest creatures we desire increase,
 That thereby beauty's rose might never die,
 But as the ripener should by time decease,
 His tender heir might bear his memory:
 But thou contracted to thine own bright eyes,
 Feed'st thy light's flame with self-substantial fuel,
 Making a famine where abundance lies,
 Thy self thy foe, to thy sweet self too cruel.
 Thou that art now the world's fresh ornament,
 And only herald to the gaudy spring,
 Within thine own bud buriest thy content,
 And tender churl mak'st waste in niggarding:
 Pity the world, or else this glutton be,
 To eat the world's due, by the grave and thee.

До створінь найпрекрасніших наша жага зростає,
 І завдяки цьому краса троянди не вмирає.
 Проте коли більш зріла з часом все ж зів'яне,
 Пам'ять про неї далі понесе ніжний нащадок:
 Та хоч ти пов'язаний з вогнем карих очей,
 Живиш полум'я паливом свого ества,
 Голод приносячи туди, де достаток був,
 Сам собі ворог, попри всю свою солодкість.
 Зараз ти – світу свіжий витвір,
 Та тільки вісник святкової весни,
 У власній брунці ховаєш свою суть,
 І, тендітний скнара, що у скупості марнотратиш.
 Світ пожалій, інакше, ненаситний, він з'їсть належне тобі,
 Перш ніж зустріч з могилою настане.

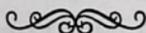
Виводить свій танок жага нестримна,
Тому й краса троянди не зникає;
Старе зів'яне, й миттю неодмінно
Батьківську вроду діти переймають.

А ти, мій друже, що очима граєш
Лише в багатті власної краси?
Вогню буяння, ти хіба не знаєш,
Доїсть дривця і зникне у росі?

Ти є окраса медвяного цвіту,
Природи витвір в свіжому вбранні,
Чому ж не прагнеш єдності зі світом,
Як пролісок, як пташка навесні?

Не будь скнарою, світ сприймай зраділо,
Допоки не візьме тебе могила!

When forty winters shall besiege thy brow,
 And dig deep trenches in thy beauty's field,
 Thy youth's proud livery so gazed on now
 Will be a tattered weed of small worth held:
 Then being asked, where all thy beauty lies,
 Where all the treasure of thy lusty days,
 To say within thine own deep sunken eyes
 Were an all-eating shame, and thriftless praise.
 How much more praise deserved thy beauty's use,
 If thou couldst answer 'This fair child of mine
 Shall sum my count, and make my old excuse',
 Proving his beauty by succession thine.
 This were to be new made when thou art old,
 And see thy blood warm when thou feel'st it cold.

Коли сорок зим візьмуть в облогу твоє чоло
 І вириють глибокі траншеї на полі твоєї краси,
 Гордовите вбрання твоєї юності, котре тепер так
приваблює погляд,
 Всі будуть вважати лахміттям;
 Тоді, якщо тебе спитають, де вся твоя краса,
 Де все багатство квітучих днів,
 Сказати, що воно в твоїх глибоко запалих очах,
 Було б пекучим соромом і порожньою хвальбою.
 Наскільки схвальнішим було б використання твоєї краси,
 Якби ти міг відповісти: «Це моє прекрасне дитя
 Підіб'є підсумки моїм рахункам і стане виправданням
моєї старості», –
 Довівши його схожість з тобою, що його краса – це твій спадок.
 Це було б немовби знову стати молодим, коли ти старий,
 І побачити свою кров гарячою, коли ти відчуваєш,
що в тобі вона холодна.

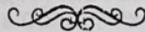
Ледь сорок зим лице тобі й чоло
Поріжуть хуртовинами писань,
Твоє вбрання, що з юності цвіло,
Обернеться на лахмани страждань.

Тебе питають: «Чом ти так зачах?
Де мед подів своїх духмяних днів?» —
Невже зухвало скажеш: «Ув очах
Моїх... Погляньте... мед на самім дні».

Тебе назвали б мудрим, якби ти
Дитям чарівним світ наш уквітчав.
Цінує Бог над все такі скарби,
То й ти б від Нього милості зазнав.

Нащадок молодість родителю вертає,
Старече тіло й душу зігриває.

Look in thy glass and tell the face thou viewest,
 Now is the time that face should form another,
 Whose fresh repair if now thou not renewest,
 Thou dost beguile the world, unbless some mother.
 For where is she so fair whose unneared womb
 Disdains the tillage of thy husbandry?
 Or who is he so fond will be the tomb
 Of his self-love to stop posterity?
 Thou art thy mother's glass and she in thee
 Calls back the lovely April of her prime;
 So thou through windows of thine age shalt see,
 Despite of wrinkles this thy golden time.
 But if thou live remembered not to be,
 Die single, and thine image dies with thee.

Поглянь у твоє дзеркало і скажи обличчю, котре бачиш:
 Зараз саме час цьому обличчю створити нове,
 Чиє свіже оновлення, якщо ти зараз не здійсниш,
 Ти обдуриш світ, позбавиш благословення якусь матір.
 Бо де ж та, настільки світла, чиє неторкане лоно
 Зневажить оранку твоєї чоловічої відповідності?
 Або ж хто він, якого так полюбить могила
 За його любов до себе, і через те не давши потомства?
 Ти сам – дзеркало своєї матері, і вона в тобі
 Знову надихає квітені твоїх славний кращик літ,
 Щоб ти кризь вікна свого похилого віку побачив,
 Не зважаючи на зморшки, що це твоя золота пора.
 Та якщо ти живеш, бажаючи, щоб тебе не згадували,
 Помри нежонатим, і твій образ помре з тобою.

До тебе люстро річ свою веде:
«Вродливцю, сотвори собі нащадка.
Не зробиш так – життя своє зведеш!
Наперекір Небесному порядку.

Невже чаклунки, думаєш, нема,
Щоб вам удвох на третє ворожити?
Чи ти зібравсь, – на жаль, і так бува, –
Лише могили лоно окропити?

Твоє свічадо – матір, то ж вона
Тобі безхмарі дні твої вертає.
Крізь вікна квітня й в старості весна
До тебе завжди радо завітає».

Якщо ж собі бажаєш забуття,
Піди одинаком з цього життя.

Unthrifty loveliness, why dost thou spend,
 Upon thy self thy beauty's legacy?
 Nature's bequest gives nothing, but doth lend,
 And being frank she lends to those are free:
 Then beauteous niggard why dost thou abuse
 The bounteous largess given thee to give?
 Profitless usurer why dost thou use
 So great a sum of sums yet canst not live?
 For having traffic with thy self alone,
 Thou of thy self thy sweet self dost deceive:
 Then how when nature calls thee to be gone,
 What acceptable audit canst thou leave?
 Thy unused beauty must be tomb'd with thee,
 Which used lives th' executor to be.

Кавіщо ж так марнотратно витрачаєш
 На себе спадок своєї краси?
 У спадок Природа не дає нічого, дає лише в борг,
 І, кажучи по правді, Вона позичає лише тим, хто щедрий;
 Іще, прекрасний скупар, навіщо ти витрачаєш так безмірно
 Ту добру красу, даровану тобі, щоб ти її дарував?
 Лихвар, який не вміє здобути для себе зиску,
 навіщо ж ти розтринькуєш
 Такі незліченні багатства, щоб тобі не вистачало на життя?
 Ведучи торгівлю із самим собою,
 Ти сам себе таким чином солодко дуриш;
 І коли Природа звелить тобі відійти в інший світ,
 Який прийнятний звіт ти зможеш по собі залишити?
 Твоя невикористана краса має бути похована разом з тобою,
 А врода, яку використали за життя,
 втілиться в твого душопріказника.

Привабливий мотяго днів ясних,
Чому не бережеш багатий спадок?
Природа рясно сипле лиш для тих,
Хто повсякчасно дбає про віддарок.

Поводишся, як скнара і крутій,
Ховаючи належне передачі.
Не сіючи, що скажеш по порі,
Коли скінчаться пиріжки ледачі?

Чи то сівач бездарний, чи лихвар –
Так чи інакше стрінуться з бідою.
А ти, підлеглий Небу господар,
Чим одзвітуєш судною порою?

Краса безплідна – тлін і суєта.
Краса запліднена – нев'янучі жита.

Those hours, that with gentle work did frame
 The lovely gaze where every eye doth dwell
 Will play the tyrants to the very same,
 And that unfair which fairly doth excel;
 For never-resting time leads summer on
 To hideous winter and confounds him there,
 Sap checked with frost and lusty leaves quite gone,
 Beauty o'er-snowed and bareness every where:
 Then were not summer's distillation left
 A liquid prisoner pent in walls of glass,
 Beauty's effect with beauty were bereft,
 Nor it nor no remembrance what it was.
 But flowers distilled though they with winter meet,
 Leese but their show; their substance still lives sweet.

Час, що своєю тендітною працею створив
 Чарівний образ, на якому зупиняються погляди,
 Поставиться до нього ж як тиран
 І те, що зараз вражає красою, втратить її.
 Адже безупинний Час веде літо
 До підступної зими, де занастить його:
 В деревах сік змерзне і зникне листя соковите,
 Красу сніг приховає, довкола пануватиме порожнеча.
 Тоді, якщо есенція літа не була збережена
 В якості рідкого в'язня в полоні скла,
 Сила краси із нею разом зникає,
 Не залишиться ні її, ні спогадів про неї:
 Але ті квіти, які збережені у вигляді есенції,
 після зустрічі з зимою
 Хоча і втратили свій зовнішній вигляд,
 Їхня солодка сутність все ще жива.

Час-чарівник у творчому екстазі
Утілює в життя нові казки.
І він же, згодом, наче у образі,
Геть нищить все на крихітні друзки.

Час швидкоплинний золотаве Літо
Здає під владу лютої Зими;
Завії швидко листя соковите
Поб'ють і вкриють смутком сивини.

Якщо духмяність Літа не замкнути
Обачливо у кришталі ладу, –
Ніколи вже краси не роздобути
Ні за горами, ні в своїм саду.

Душі, що встигла той нектар зібрати,
Страху і болю від Зими не знати.

Then let not winter's ragged hand deface
 In thee thy summer ere thou be distilled:
 Make sweet some vial; treasure thou some place
 With beauty's treasure ere it be self-killed.
 That use is not forbidden usury
 Which happies those that pay the willing loan;
 That's for thy self to breed another thee,
 Or ten times happier be it ten for one;
 Ten times thy self were happier than thou art,
 If ten of thine ten times refigured thee:
 Then what could death do if thou shouldst depart,
 Leaving thee living in posterity?
 Be not self-willed, for thou art much too fair
 To be death's conquest and make worms thine heir.

Тож не дозволь руці зими, що вдягнута в лахміття,
 Знищити літо, що у душі твоїй:
 Наповни есенцією з квітів флакон, немов у скарбницю,
 збери у нього квіти,
 Перш ніж помре, загине скарб краси.
 Подібний вжиток не забороняється,
 Бо радість дає тому, хто сплачує заставу;
 Ти вправі породити другого себе,
 Та вдсятеро стати щасливішим,
 якщо відсоток буде десять до одного.
 Ти в десять разів примножиш своє щастя,
 Якщо десять нащадків десять разів відтворять тебе;
 То що ж бо смерті залишиться тоді робити,
 Як не залишити тебе й надалі жити в нащадках?
 Не гордуй тим, що ти настільки вродливий,
 Інакше смерть зробить хробака твоїм нащадком.

Так будь свідомим і Зимі не дай
Життєвий цвіт морозами скувати.
У плящі сік цілющий заховай
І бережи, як плід вагітна мати.

Зиск матимеш – куди тим лихварям! –
Якщо послужиш Божому Початку;
А ставши батьком десятком синам, –
Удесятеро збільшиш свої статки.

Сини ж онуками примножать рід,
Так благодать тобі загляне в вічі.
Величні кроки «батько», «дід», «прадід»...
Тобі відкриють стежечку у Вічність.

Хто збагатиться дітьми на віку –
Отцем не стане гниді й гробаку.

Lo in the orient when the gracious light
 Lifts up his burning head, each under eye
 Doth homage to his new-appearing sight,
 Serving with looks his sacred majesty;
 And having climbed the steep-up heavenly hill,
 Resembling strong youth in his middle age,
 Yet mortal looks adore his beauty still,
 Attending on his golden pilgrimage:
 But when from highmost pitch with weary car,
 Like feeble age he reeleth from the day,
 The eyes (fore duteous) now converted are
 From his low tract and look another way:
 So thou, thy self out-going in thy noon,
 Unlooked on diest unless thou get a son.

Поглянь на схід, коли прекрасне світило
 Підіймає свою палаючу голову, поставши перед зорами всіх тих,
 Хто присягає на вірність новоявленому видовищу,
 Поглядами обдарувавши його святу величність,
 І воно, зійшовши на високий небесний пагорб,
 Нагадує дужого юнака в самому розквіті сил,
 А погляди смертних, що звернуті до нього,
 все ще сповнені захоплення,
 Супроводжуючи його золотисту ходу;
 Але потім, коли сонце досягає найвищого піку
 в уже втомленій колісниці
 І, як посивілий старець, віддалиться від суцього дня,
 Його віддані шанувальники відведуть очі
 Од його ходи і вже будуть дивитися в інший бік.
 Так і ти пам'ятай, коли сам переходитимеш середину свого півдня:
 Помреш, і нікому буде про тебе подбати, якщо не матимеш сина.

Поглянь на схід, коли ласкава Сила
Несе очам ранкове торжество,
І славимо ми Сонця лик – Ярила,
Вбачаючи у ньому божество.

О, як він легко на узгір'я сходить –
Усіх гараздів ладний заводій!
А щедрий же... з самого небозводу
Все сипле й сипле зерна золоті!

А станеться... коли згори, змарнілий,
У ніч пірнути велет поспішить, –
Його ніхто вже зором не поцілить,
Щоб мить блаженну серцем пригубить.

Цілуй життя, бо й ти підеш у Вічність;
Залиш себе у сині, чоловіче.

Music to hear, why hear'st thou music sadly?
 Sweets with sweets war not, joy delights in joy:
 Why lov'st thou that which thou receiv'st not gladly,
 Or else receiv'st with pleasure thine annoy?
 If the true concord of well-tuned sounds,
 By unions married, do offend thine ear,
 They do but sweetly chide thee, who confounds
 In singleness the parts that thou shouldst bear;
 Mark how one string sweet husband to another,
 Strikes each in each by mutual ordering;
 Resembling sire, and child and happy mother,
 Who, all in one, one pleasing note do sing;
 Whose speechless song being many, seeming one,
 Sings this to thee, 'Thou single wilt prove none'.

Ти – музика, до котрої дослухаються,
 чого ж вона видається тобі сумною?
 Солодке не йде війною проти солодкого,
 радість поєднується з радістю:
 Чого ж любиш те, що не додає тобі радості,
 Або, ще гірше, з радістю приймаєш те, що тобі набридає?
 Якщо істинне співзвуччя гармонійних звуків
 Людей, що вже поєдналися в шлюбі, ображає твій слух,
 Вони, хоч і м'яко, проте все ж шлють тобі докір, оскільки ти
 У своїй самотності проклинаєш те, що мав би прийняти.
 Поміть, як одна струна, що є коханим чоловіком
 для сусідньої струни,
 Бринять одна за одною у взаємному порядку;
 Вони нагадують таким чином отця, дитину та щасливу матір,
 І вони єдиним акордом творять приємну для слуху мелодію;
 Їхня мовчазна мелодія, що звучить у співзвуччі,
 як голос однієї людини,
 Закликає до тебе: «Твоя самотність – шлях у нікуди».

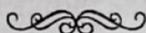
Ти – музика, але чому сумна?
Кажу тобі: де радість – там любов!
Чом хліб їси із прилого зерна
Й охоче п'єш нудьгу, що труїть кров?

Якщо твій слух дратують ладні звуки
Подружніх пар, – це варто дорікань.
Одинаком, жахаючись сполуки,
Так ти пливеш до берега зітхань.

Ти, мов струна. Одна струна – сирітка.
А є музика невимовних змін
Зі струнами священного зажитку;
Ім'я тим струнам: батько, мати, син.

Життя є вироком Незримого Судді:
«Як ти один, ти -- булька на воді!»

Is it for fear to wet a widow's eye,
 That thou consum'st thy self in single life?
 Ah, if thou issueless shalt hap to die,
 The world will wail thee like a makeless wife;
 The world will be thy widow and still weep
 That thou no form of thee hast left behind,
 When every private widow well may keep
 By children's eyes, her husband's shape in mind:
 Look what an unthrift in the world doth spend
 Shifts but his place, for still the world enjoys it;
 But beauty's waste hath in the world an end,
 And kept unused the user so destroys it.
 No love toward others in that bosom sits
 That on himself such murd'rous shame commits.

Чи не тому, що боїшся оросити очі вдови слізьми,
 Ти самого себе замкнув в одинокому житті?
 О! Якщо ти помреш бездітним,
 То світ оплакуватиме тебе, немов невтішна вдова;
 Світ буде твоєю вдовою і все одно ридатиме ридма,
 Що ти пішов і не полишив по собі жодного твого втілення,
 Тоді як кожна вдова, маючи дитину,
 За її подобою могла б зберегти в пам'яті образ її чоловіка.
 Поглянь, як ти, не знаючи розумної межі, витрачаєш те,
 що даровано світом,
 Але воно лише переходить з місця на місце,
 і світ і досі задовольняється цим.
 Одначе будь-яка краса в цім світі виснажується,
 І той, хто не використовує снагу краси, таким чином знищує її.
 У тому серці немає любові до інших людей,
 Яке за власною волею здійснює такий вбивчий
 і безсоромний вчинок.

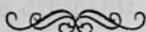
Невже плачу боїшся удовиці,
Що сам собі одрізав шлях єднання?
Сконай лише на полі Одиниці --
Весь світ застогне болем вдовування.

Та що там світ -- ридатимуть зорини
За втраченим зерном твого єства.
Щодо жінок... щодень в очах дитини
Небіжчика побачить удова.

Благам людини, знай, не занепасти;
Скарб одного -- набуток десятюх.
А дай красі безплідною пропасти --
Її навек замкне могильний мох.

На інших той любові не пролле,
Хто серце обезкровлює своє.

For shame deny that thou bear'st love to any,
 Who for thy self art so unprovident.
 Grant if thou wilt, thou art beloved of many,
 But that thou none lov'st is most evident:
 For thou art so possessed with murderous hate,
 That 'gainst thy self thou stick'st not to conspire,
 Seeking that beauteous roof to ruinate
 Which to repair should be thy chief desire.
 O change thy thought, that I may change my mind:
 Shall hate be fairer lodged than gentle love?
 Be as thy presence is gracious and kind,
 Or to thy self at least kind-hearted prove:
 Make thee another self for love of me,
 That beauty still may live in thine or thee.

Який сором! – заперечувати, що ти несеш у собі кохання
 Хто так само небайдужий до тебе. до когось,
 Якщо хочеш, пишайся тим, що тебе люблять багато людей,
 Та все ж очевидним є те, що ти нікого не любиш;
 Адже ти настільки одержимий вбивчою ненавистю,
 Що навіть сам проти себе плетеш змову,
 Прагнучи віднайти той прекрасний дім,
який можна зруйнувати,
 В той час, як найголовнішим твоїм бажанням
мало б бути його відновлення.
 О, зміни думки свої, тоді, можливо, і я зміню свою думку!
 Невже ненависті буде відведено краще місце у тобі,
аніж ніжному коханняю?
 Будь, допоки живеш, милосердним і добрим до людей
 Або ж постався хоча б до самого себе з добросердям:
 Створи ж свою подобу заради мого кохання,
 Щоб твоя краса могла б жити в твоїх дітях або в тобі.

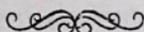
Любов'ю твоє серце не палає –
Остуда всім закоханим у тебе.
Дай відповідь, не тільки я питаю,
Чому кохання ти женеш від себе?

Чому в тобі й довкола лиш руїни?
Чому злоблівість ставиш над усе?
Твій храм душі – вмістилище безцінне –
До пекла демон згуби понесе.

Отямся, друже, серцю дай спокою!
З нутра свого красою засвітись!
Неси добро у світ, щоб ми з тобою,
Як давні друзі, ніжно обнялись!

Благаю, стань, мов райдужний розмай,
Красу свою – нащадкам передай!

As fast as thou shalt wane so fast thou grow'st
 In one of thine, from that which thou departest;
 And that fresh blood which youngly thou bestow'st,
 Thou mayst call thine, when thou from youth convertest.
 Herein lives wisdom, beauty, and increase;
 Without this folly, age, and cold decay:
 If all were minded so, the times should cease
 And threescore year would make the world away:
 Let those whom nature hath not made for store,
 Harsh, featureless, and rude, barrenly perish:
 Look whom she best endowed, she gave thee more;
 Which bounteous gift thou shouldst in bounty cherish:
 She carved thee for her seal, and meant thereby,
 Thou shouldst print more, not let that copy die.

Ти зростатимеш так само швидко, як і в'янутимеш,
 В одному з твоїх нащадків,
 І ту свіжу кров, котру ти подаруєш в молоді літа,
 Ти зможеш назвати своєю, коли станеш старим,
 Адже в цьому – мудрість, краса і розріст;
 Без цього – необачність, старіння та холодний розпад.
 Якби всі були налаштовані на розпад, то час зупинився б
 І за шістдесят років світ пропав би.
 Хай же той, хто не був створений

Природою для зберігання життя –
 Жорстокий, безвиразний та грубий, – помре бездітним;
 Але тим, кого Вона обдарувала найліпше, вона й дала найбільше,
 І той щедрий дарунок, який тобі дано з безмежною турботою,
 ти повинен цінувати й берегти.
 Вона створила тебе майстерно, за своїм образом і подобою,
 при тому маючи на увазі,
 Що ти мусиш помножити його, не дозволити цьому образу
 померти.

Що розцвіте – зав'яне неодмінно,
Не забувай. На злеті літ своїх
Подумай про свою квітучу зміну –
Наступників, кровинок осяйних.

У передачі – суть, одвічні чари.
Без передачі – гвалтівний розпад.
За спин розплоду нас чекала б кара –
Могильний морок літ за шістдесят.

Хай гине той, кого сама Природа
Викреслює зі списків часових.
Ти ж обраний Природою за вроду
Для прояву стосунків родових.

Ти і Природа – як одна монета.
Гляди ж не кинь її у річку Лету.

When I do count the clock that tells the time,
 And see the brave day sunk in hideous night;
 When I behold the violet past prime,
 And sable curls all silvered o'er with white;
 When lofty trees I see barren of leaves,
 Which erst from heat did canopy the herd,
 And summer's green all girded up in sheaves,
 Borne on the bier with white and bristly beard,
 Then of thy beauty do I question make,
 That thou among the wastes of time must go,
 Since sweets and beauties do themselves forsake
 And die as fast as they see others grow;
 And nothing 'gainst Time's scythe can make defence
 Save breed, to brave him when he takes thee hence.

Коли я рахую, як годинник відлічує Час,
 І бачу, як хоробрий день поглинає підступна ніч;
 Коли я дивлюсь, як в'яне фіалка
 І як сивішають шерстинки на шкурі соболя,
стаючи сріблясто-білими;
 Коли бачу я високі голі дерева з опалим листям,
 Які давали притулок від спеки стадам,
 І зелень літа, пов'язану в снопи,
 Котрі везуть на возах, і колосся стирчить, немов білі борода,
 Тоді я замислююсь, що може статися з твоєю красою,
 Адже ти також приречений на старіння,
 І все красиве і миле відходить у небуття,
 Помирає так само швидко, як щось нове зростає.
 Ніщо не може захистити від коси Часу,
 Отже, народи нащадків, щоб вони, прийшовши в цей світ,
сміливо зайняли твоє місце по часі своєму.

У час, як день вінчається з минулим,
Як в'яне квітка – чи була весна?,
Як чуб – ознака, що літа майнули –
Покрие, наче сріблом, сивина;

У час, як дубняки постануть голі,
А землю вкриють жовті килими,
А ще, як хліб жниввар збере на полі,
Готуючись до лютої зими, –

Я визнаю: адже й твоя подоба
Загальному закону підляга.
Усе живе, на жаль, іде до гробу,
І день за днем втрачається снага.

Серп Часу тільки той перемагає,
Хто по собі нащадка залишає.

O that you were your self; but, love, you are
 No longer yours, than you your self here live;
 Against this coming end you should prepare,
 And your sweet semblance to some other give:
 So should that beauty which you hold in lease
 Find no determination; then you were
 Your self again after your self's decease,
 When your sweet issue your sweet form should bear.
 Who lets so fair a house fall to decay,
 Which husbandry in honour might uphold
 Against the stormy gusts of winter's day
 And barren rage of death's eternal cold?
 O, none but unthrift. Dear my love, you know,
 You had a father: let your son say so.

О, якби ти був самим собою! Проте, моя любове, ти
 Не належатимеш собі довше, ніж житимеш на світі;
 Треба тобі готуватися до кінця,
 який поступово наближається,
 І свою милу подобу передати комусь іншому,
 Щоб краса, яку дано тобі в оренду,
 Не мала зупину; тоді ти був би
 Знову самим собою, навіть після своєї кончини,
 Коли твій чарівний нащадок понесе твій милий образ.
 Хто дозволить такому прекрасному дому занепасти,
 Хто з благочестивих мужів не постане
 Супроти сурових штормів зимових днів
 Та несамовитої люті одвічного холоду смерті?
 Ніхто, крім пройдисвіта! Любий мій, ти знаєш,
 У тебе був батько; нехай твій син скаже те саме.

Не потурай надуманій подобі,
Поки живеш, лишайся сам собою!
Щоб смерть перемогти, зостав по собі
Того, з ким будеш ти одною кров'ю.

Як мудро все! В оренду від Природи
Отримав ти красу і стать для того,
Щоб витвором божественної вроди
Сплатити їй і вже не мати боргу.

Чи хтось дозволить занепасти дому,
Який зміцняти треба проти хуги,
Щоб не піддатись вітру руйнівному
Тривалої морозної потуги? –

Так чинять непутні. Чи ти б того хотів?
Син батька дбалого, стань батьком для синів!

Не від сузір'їв судження мої.
Хоч я планетник – не берусь гадати
Про розбрат, війни, голод, врожаї,
Якої і коли біди чекати.

Тлумачити не стану хід зірок
На кожен день для кожної людини.
І не скажу царям, мов той пророк,
Які на них чекають переміни.

І тільки зірочки твоїх очей
Мені дають підставу провіщати:
У зорянім садку своїх дітей
Ти завжди будеш радо процвітати.

Не збагатитися дітьми – діло ясне:
Твоя планида западе і згасне.

Так чітко бачу: паросток зерна
Стоїть у колосі короткий строк.
Світ – сцена, де вистрибує мана
Під сурми яро сяючих зірок.

Людина-колос, -- як тут не крути, --
Небесний задум втілює в життя;
Іде у зріст, а потім з висоти
Дозрілих літ летить у небуття.

У роздумах про тривкість, друже мій,
Твій образ, наче мед, очима п'ю,
Бо знаю я, що Дядько-Тлін гнівний
Чатує вже на молодість твою.

Та він не в силах збити тебе з ніг.
Мої вірші – твій вірний оберіг.

But wherefore do not you a mightier way
 Make war upon this bloody tyrant Time?
 And fortify your self in your decay
 With means more blessed than my barren rhyme?
 Now stand you on the top of happy hours,
 And many maiden gardens, yet unset,
 With virtuous wish would bear you living flowers,
 Much liker than your painted counterfeit:
 So should the lines of life that life repair
 Which this, Time's pencil or my pupil pen
 Neither in inward worth nor outward fair
 Can make you live your self in eyes of men:
 To give away yourself, keeps yourself still,
 And you must live drawn by your own sweet skill.

Так чому ж ти, зібравши сили,
 Не змагаєшся з цим кровавим тираном на ім'я Час
 І не зміцнюєш себе наперекір старінню
 Тими засобами, що більш благословенні,
 ніж мої марні римування?
 Зараз ти стоїш на вершині щасливої пори,
 І сади багатьох дівчат, ще незайманих,
 З благочестивим бажанням розмістили б у собі твої живі квіти
 Більш охоче, ніж твою розмальовану підробку.
 Так само і риси життя, що опікують твою сутність,
 Виходячи з-під олівця Часу або ж з мого учнівського пензля,
 Ані в зовнішньому, ані у внутрішньому сенсі
 Не зможуть довести оточенню, що ти є справді ти.
 Віддаючи себе, ти себе зберігаєш
 І так ти мусиш жити,
 керований своїми власними щирими навичками.

Чом силюньки ти не збереш свої,
Щоб з Тліном віч-на-віч на бій постати,
Життя свого зміцнити ручаї –
Це більш дієво, аніж вірш плекати.

Згори, на злеті молодечих літ,
Оглянь садки паняночок цнотливих,
Готових породити тобі цвіт –
Не збірку рим, а діточок вродливих.

Діянй твоїх не зможуть відтворить
Ні пензель Часу, ні митця перо;
Тобі дано діла свої вершити,
Душі і тіла множачи добро.

Даруй себе – отримаєш нетлінні
Своїх синів мальовані картини.

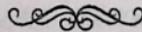
В майбутньому, лиш за моїм сонетом,
Чи хтось повірить у твою цнотливість?
За строфами, як за родинним склепом,
Щит для очей – панує таємничість.

Поглянь ще так: зумій я описати
Красу очей твоїх, статуру, вроду:
«Поете, – скажуть, – годі вам брехати.
Земля таких мужів не мала зроду».

І осміють листок мій пожовтілий,
«Казкар» – мені навісять ярличок,
Або, ще гірше, скажуть: «Він нецирий,
Як лис старий з Езопових байок».

Якби в ті дні твій син щасливо жив,
То б світові красу твою явив.

Shall I compare thee to a summer's day?
 Thou art more lovely and more temperate:
 Rough winds do shake the darling buds of May,
 And summer's lease hath all too short a date;
 Sometime too hot the eye of heaven shines,
 And often is his gold complexion dimmed;
 And every fair from fair sometime declines,
 By chance or nature's changing course untrimmed:
 But thy eternal summer shall not fade,
 Nor lose possession of that fair thou ow'st,
 Nor shall death brag thou wand'rest in his shade,
 When in eternal lines to time thou grow'st.
 So long as men can breathe or eyes can see,
 So long lives this, and this gives life to thee.

Чи порівняти мені тебе з літнім днем?
 Але ж ти значно красивіший і більш помірний:
 Різкі вітри шарпають милі бруньки Травня,
 І строк, на який літо орендує природу, надто короткий;
 Іноді небесне око сяє занадто гаряче,
 Іноді його золота будова затемнюється,
 А іноді світле перестає бути світлим,
 Волею випадку або ж природи стаючи неохайним:
 Та твоє вічне літо не поблякне,
 Ти не втрапиш тієї краси, якою володієш,
 І так само й Смерть не буде вихвалитися,
 що ти ходиш в її тіні,
 Коли ти з часом зростатимеш у цих вічних рядках,
 Допоки люди дихають, допоки очі бачать,
 До тих пір живе і це (творіння моє), і це дарує життя тобі.

Чи з літнім днем тебе зрівняю?

О, ні! Ти значно лагідніший.

Травневий цвіт гроза збиває,

Спливає літо чимскоріше.

Буває сонце нещадиме;

Бува, що небо сіре, мляве.

Так зрозуміло все, так зримо:

Наш світ незатишний, хитлявий.

Тобі ж пророчу я цвітіння,

Твоєму літу не змарніти.

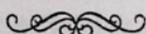
І Смерть тебе не вкриє тінню,

Бо ти у слові будеш жити.

Допоки світ стоїть, допоки душі зріють,

Твоя краса і вірш мій не зотліють.

Devouring Time, blunt thou the lion's paws,
 And make the earth devour her own sweet brood;
 Pluck the keen teeth from the fierce tiger's jaws,
 And burn the long-lived phoenix in her blood;
 Make glad and sorry seasons as thou fleet'st,
 And do whate'er thou wilt, swift-footed Time,
 To the wide world and all her fading sweets;
 But I forbid thee one most heinous crime:
 O! carve not with thy hours my love's fair brow,
 Nor draw no lines there with thine antique pen;
 Him in thy course untainted do allow
 For beauty's pattern to succeeding men.
 Yet, do thy worst old Time: despite thy wrong,
 My love shall in my verse ever live young.

Ненажерливий Часе, посточуй левові кігті
 І змусь навіть землю до того, щоб вона підточувала
 своїх милих дітей;
 Видери гострі зуби зі щелепи несамовитого тигра,
 І спали невмирущого Фенікса у його крові;
 І викликай радість та смуток в міру того, як пропливаєш мимо,
 І твори все, що хочеш, швидконогий Часе,
 З широким світом та усіма його тлінними насолодами;
 Але я забороняю тобі скоювати один, наймерзенніший, злочин:
 О, не викарбовуй години на чолі мого милого,
 А також не лишай на ньому рядків своїм прадавнім пером;
 Дозволю тобі залишити його незаплямованим,
 Щоб перейшла краса до чоловіка-наступника.
 А втім, зроби найгірше, що тільки можеш, старий Часе:
 не зважаючи на твої злочинства,
 Мій коханий залишиться таким же юним у моїх віршах.

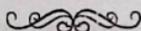
У лева, Часе, пазурі посточуй,
Шли по землі хвороби морові,
Візьми і тигру ікла повкорочуй,
І Фенікса спали в його крові.

Сій влітку град, топи сніги зимою,
Сміх крий плачем, веселе і сумне
Топчи своєю пружною ногою,
Гуляй, жируй, молю лиш про одне:

Різцем в лице коханого не ринь,
Зустрівши, заховай свій обладунок;
Залиш взірцем для нових поколінь
Його подоби дивний візерунок!

А втім, затям, його красі, о Часе,
Сонет мій ставлю захистком і спасом.

A woman's face with nature's own hand painted
 Hast thou the master mistress of my passion;
 A woman's gentle heart, but not acquainted
 With shifting change, as is false women's fashion;
 An eye more bright than theirs, less false in rolling,
 Gilding the object whereupon it gazeth;
 A man in hue, all hues in his controlling,
 Which steals men's eyes and women's souls amazeth.
 And for a woman wert thou first created,
 Till Nature as she wrought thee, fell a-doting,
 And by addition me of thee defeated,
 By adding one thing to my purpose nothing.
 But since she prick'd thee out for women's pleasure,
 Mine be thy love and thy love's use their treasure.

Жіноче обличчя, намальоване власною рукою Природи,
 Маєш ти, володар-володарко моєї пристрасті;
 Жіноче ніжне серце, котрому невідомі
 Зміни постійні, неначе у фальшивій жіночій манері;
 Очі яскравіші, ніж у них, і не такі нещирі,
 коли висловлюють симпатію,
 Освітлюючи золотом того, на кого дивляться;
 Чоловік з красою, з усім, що підкорило всю красу світу,
 Чия краса приковує погляди чоловіків і захоплює душі жінок.
 І на початку ти був жінкою,
 Допоки Природа, творячи тебе, безнадійно в тебе закохалася,
 А на додаток Природа відібрала тебе у мене,
 Додавши дещо, в чому я не бачу сенсу.
 Однак з тих пір, як вона призначила тебе для жіночої втіхи,
 Нехай твоя любов стане моєю,
 а твоє кохання буде жіночим скарбом.

Лик жінки ти отримав від Природи,
О пане й пані всіх моїх думок.
Дівоче серце маєш в грудях... ні, не горде
І не оманливе, як більшість із жінок.

Очима ніжними, блакиттю неземною
Захоплюєш, чаруєш, вабиш зір.
Ти всіх мужів затьмарюєш красою,
А для жіноцтва – маг, чаклун, кумир.

Тебе Природа жінкою творила,
Та жар палючий раптом просіяв, –
Взяла й майстерно дещо доточила,
І ти, як я, мужчиною постав.

Тож порівно діли свої скарби:
Дівчат кохай, мене – люби.

So is it not with me as with that Muse,
 Stirred by a painted beauty to his verse,
 Who heaven itself for ornament doth use,
 And every fair with his fair doth rehearse,
 Making a couplement of proud compare
 With sun and moon, with earth and sea's rich gems,
 With April's first-born flowers, and all things rare
 That heaven's air in this huge rondure hems.
 O let me, true in love, but truly write,
 And then believe me, my love is as fair
 As any mother's child, though not so bright
 As those gold candles fixed in heaven's air:
 Let them say more that like of hearsay well,
 I will not praise that purpose not to sell.

Це радше стосується не мене, а того поета,
 Музу котрого надихає на вірші розмальована краса,
 Котрий закликає на допомогу небеса, щоб описати всю красу
 І красу будь-яку ототожнює із красою своєї коханої людини,
 Роблячи у комплементі пишне порівняння
 З сонцем та місяцем, з коштовним камінням землі та моря,
 З першими квітневими квітами і всіма рідкісними речами,
 Котрі сповнюють солодкістю повітря цього неосяжного світу.
 Тож дозволь мені, справді закоханому,
 бути так само вірним і своїм віршам,
 А потім, повір мені, моя любов така ж світла,
 Як і в будь-якої іншої дитини кожної матері,
 хоч і не така яскрава,
 Як свічки-зірки, що застигли на небі:
 І нехай усі пліткарі кажуть що завгодно,
 Я не буду хвалити те, що я не продаю.

Я з Музою щиріший у чуттях,
Ніж віршомаз, для кого зброя – ода,
Хто думкою ширяє по світах,
Щоб оспівати жінки хист і вроду.

Красу дівочу не зрівняю я
З квітневим цвітом, перлами, морями,
Ні з сонечком, ні з треллю солов'я,
Ані з веселкою понад садами.

Живу й пишу, як серденько велить.
Моя любов немов душа дитини,
Ласкава, світла, все ж не палахтить,
Як в небесах задивлені зорини.

Своє натхнення, що там не речить,
Не розмінюю на блискучі бринькачі.

My glass shall not persuade me I am old,
 So long as youth and thou are of one date,
 But when in thee time's furrows I behold,
 Then look I death my days should expiate:
 For all that beauty that doth cover thee
 Is but the seemly raiment of my heart,
 Which in thy breast doth live, as thine in me.
 How can I then be elder than thou art?
 O! therefore, love, be of thyself so wary
 As I not for myself, but for thee will,
 Bearing thy heart, which I will keep so chary
 As tender nurse her babe from faring ill:
 Presume not on thy heart when mine is slain;
 Thou gav'st me thine not to give back again.

Моє дзеркало не переконає мене в тому, що я старий,
 Допоки ти одного віку з юністю;
 Та коли я побачу на твоєму обличчі зморшки, що їх залишив Час,
 Тоді я очікуватиму, що Смерть підіб'є підсумок моїм дням:
 Адже уся твоя краса –
 Це оздоблення серця мого,
 Що живе у твоїх грудях, як і твоє живе у моїх грудях,
 То як же тоді я можу бути старший від тебе?
 Тож, коханий, дбай про себе з такою ж
 Турботою та дбайливістю, з якою це роблю я, не заради себе,
 а заради твоєї волі,
 Несучи твоє серце, що я буду оберегати з турботою
 та обережністю,
 Як дбайлива няня, що оберегає дитя від хвороб.
 Не розраховуй заявити права на своє серце, коли моє помре,
 Адже ти віддав його мені, щоб ніколи не повернути його.

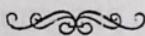
Не вірю дзеркалу, що каже: ти – сухар,
Допоки юність у тобі живе і грає.
Якщо ж лиця твого торкнеться смертний жар,
Тоді й мене хай Смерть до себе забирає.

Твою красу душею п'ю, як трунок з трав.
Два серця здавна скріплені любов'ю;
Ти взяв моє, мені своє віддав,
Відтак ми вдвох – ровесники з тобою!

Тож бережи себе від злісних чар,
Бо й я од себе лихо відганяю,
І серденько твоє – безцінний дар,
Як нянечка дитя, оберігаю.

Знай, голубе, на ниві двох сердець:
Одне помре – і другому кінець.

As an unperfect actor on the stage,
 Who with his fear is put beside his part,
 Or some fierce thing replete with too much rage,
 Whose strength's abundance weakens his own heart;
 So I, for fear of trust, forget to say
 The perfect ceremony of love's rite,
 And in mine own love's strength seem to decay,
 O'ercharged with burthen of mine own love's might:
 O let my looks be then the eloquence
 And dumb presagers of my speaking breast,
 Who plead for love, and look for recompense,
 More than that tongue that more hath more expressed.
 O learn to read what silent love hath writ:
 To hear with eyes belongs to love's fine wit.

Немов актор, що погано вивчив свою роль,
 Що наляканий і не може згадати слова,
 Або ж якийсь дикий звір, сповнений люті,
 Прилив сил котрого послаблює його власне серце;
 Так само і я, не довіряючи собі, забуваю сказати:
 Досконалі формули ритуалу кохання,
 І в мені сила мого кохання немов в'яне,
 Перевантажена його власною міццю.
 О! Нехай же про все скаже погляд мій,
 І німі пророки мого серця,
 Що благають про кохання,

сподіваються на погляд навзаєм

Так яскраво, як це не зміг би зробити язик!
 О! Навчись же читати, що написало мовчазне кохання:
 Чути очима – ось у чому делікатна дотепність любові.

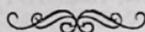
Актор, бува, схвильований, змарнілий,
Слова забуде, стане і стоїть,
Буває, звір реве оскаженіло,
А потім ляже й жалібно скавчить, —

Отак і я мовчу сором'язливо,
Не в змозі висловить моїх чуттів.
Якась незрима, надпотужна сила
Висмоктує із мене душу слів.

О, придивися! Погляд мій підкаже,
Чом не вуста, а серце гомонить,
Виразні очі і без слів розкажуть,
Що я живу тобою кожную мить.

Не покладай на вуха сподівання.
Очіма слухати — ось благо для кохання.

Mine eye hath played the painter and hath steeled
 Thy beauty's form in table of my heart;
 My body is the frame wherein 'tis held,
 And perspective that is best painter's art.
 For through the painter must you see his skill
 To find where your true image pictured lies,
 Which in my bosom's shop is hanging still,
 That hath his windows glazed with thine eyes.
 Now see what good turns eyes for eyes have done:
 Mine eyes have drawn thy shape, and thine for me
 Are windows to my breast, where-through the sun
 Delights to peep, to gaze therein on thee.
 Yet eyes this cunning want to grace their art,
 They draw but what they see, know not the heart.

Моє око немов би було художником і закарбувало
 Твою красу на полотні серця мого;
 Моє тіло огортає твою красу, немов рама картину,
 І кут зору – майстерність найкращого художника.
 Адже крізь художника треба бачити його вміння,
 Щоб розпізнати, де ж насправді заховано справжній
 закарбований образ,
 І цей твій образ намальований мною у майстерні мого серця,
 У котрому віконця – це твої очі.
 Тепер же поглянь, як очі обмінялися теплими чуттями:
 Мої очі намалювали твій образ, а твої –
 Це віконця у моє серце-майстерню, крізь яке сонечко
 Так радісно пробивається промінчиками, проглядає,
 споглядаючи тебе;
 Та очі, хоч які б майстерні вони не були,
 не можуть передати захоплення від цього витвору,
 Адже вони малюють те, що бачать, не знаючи, що діється на серці.

Мій зір ясний, як той маляр умілий,
На серденьку твій образ відтворив.
Красу твою убрав у рамку тіла –
Граційний крок до нових перспектив.

Ти мій талант зумієш оцінити
Крізь вікна-зорі поглядом ясним.
Молю, оглянь мою майстерню світлу
Грудей, натхнених виразом твоїм.

Велике диво – оком доглядати
Душі твоєї промені ясні,
І жити далі, і напевне знати,
Що ти себе сприймаєш у мені.

Про жаль один скажу лиш принагідно:
За оком серця витворів не видно.

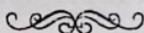
Радійте всі, кому прихильні зорі
Відкрили шлях до титулів і слави.
Не з вами я. Мене блаженна Доля
Призначила для іншої відправи.

Мов соняшник від променів світила,
Пне носа вгору ставленик вельможі;
Ось тільки милість зверхника примхлива —
Гроза і грім змінюють дні погожі.

І переможцю тисячі баталій
Достатньо раз бойовище програти,
Щоб бути проклятим царем безжално
І десь забутим вік довікувати.

Я — лицар серця, дякувати Долі;
Я жив, живу і житиму в любові!

Lord of my love, to whom in vassalage
 Thy merit hath my duty strongly knit,
 To thee I send this written ambassage
 To witness duty, not to show my wit;
 Duty so great, which wit so poor as mine
 May make seem bare, in wanting words to show it;
 But that I hope some good conceit of thine
 In thy soul's thought, all naked, will bestow it,
 Till whatsoever star that guides my moving
 Points on me graciously with fair aspect,
 And puts apparel on my tottered loving,
 To show me worthy of thy sweet respect:
 Then may I dare to boast how I do love thee,
 Till then, not show my head where thou mayst prove me.

Володарю мого кохання, від кого я перебуваю
 у васальній залежності,
 Через твою гідність я служу тобі беззаперечно,
 Тобі я посилаю це письмове послання,
 Щоб засвідчити свою відданість, а не показати свою дотепність;
 Це такий великий обов'язок, що мій бідний розум,
 Намагаючись передати його, може видатися безглуздим
 та бідним,
 Та все ж я сподіваюся, що твоє винахідливе натхнення
 Глибоко в твоєму серці, відкрите, відкриє його;
 Допоки зірка, що скеровує моє життя,
 Пестить мене своїми променями, несучи добру долю,
 І одягає мою хитку любов,
 Щоб показати, що я гідний твого кохання і уваги:
 Лише коли я всього цього досягну,
 я зможу вихвалитися тим, що я тебе кохаю,
 До цього ж не уникаю тих сфер, де ти міг випробовувати мене.

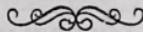
Владарю серденька мого якнайдобріший,
Я, садівник твоїх чеснот-садів,
До тебе шлю послання чимскоріше –
Душевний звіт, не збірку пишних слів.

Моє об'явлення, як Ноєва голубка;
Чуття оголені – сам не берусь збагнути.
Все ж сподіваюсь, ти душею хутко
Їх успадкуєш і вбереш у суть.

Я вчусь любити. Мудро, благородно
Красу чуттів плекає вчитель-Час,
І вірю: згодом зірка шляхородна
На стежці Долі поєднає нас.

Лише тим днем освідчусь у коханні,
А до тих пір прибережу зізнання.

Weary with toil, I haste me to my bed,
 The dear repose for limbs with travel tired,
 But then begins a journey in my head,
 To work my mind, when body's work's expired;
 For then my thoughts (from far where I abide)
 Intend a zealous pilgrimage to thee,
 And keep my drooping eyelids open wide,
 Looking on darkness which the blind do see;
 Save that my soul's imaginary sight
 Presents thy shadow to my sightless view,
 Which, like a jewel (hung in ghastly night),
 Makes black night beauteous, and her old face new.
 Lo thus, by day my limbs, by night my mind,
 For thee, and for myself, no quiet find.

Втомившись від важкого мандрування, поспішаю до свого ложа,
 Де члени тіла можуть солодко відпочити
 після стомлюючої подорожі,
 Але тоді починається подорож у моїх думках до тебе,
 У яку вирушає розум, коли закінчилась фізична праця;
 Адже тоді мої думки – з тієї далечини, де я зараз перебуваю –
 Ревно вирушають у паломництво до тебе,
 Відганяючи сон від налитих важкістю повік,
 І я вдивляюсь очима в темряву, немов сліпий;
 Спираюся лише на внутрішній зір своєї уяви,
 Котрий малює образ твоєї тіні моєму сліпому погляду,
 Що немов дорогоцінний камінь, завислий у темряві ночі,
 Знов надає темній ночі краси, омолоджуючи її старе обличчя.
 Тож поглянь! Удень – моє тіло, а вночі – мій розум
 Заради тебе та заради мене не знають спокою.

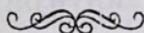
Путь подолавши, стомлений, бажаю
В м'якому ліжку сили відновить,
Аж ні – думки у мандри вирушають,
І тіло знемага, й душа не спить.

Думки мої, немовби пілігрими,
Усе тебе шукають по світах.
Якби ж я міг, гайнув би слід за ними
Крізь ніч сліпу і темряву в очах.

Одне спасіння – серце очі має;
Яке ж то диво – явлення твоє!
У серці ти, мов самоцвіт, палаєш,
І ніч ласкавим світлом виграє.

Бач, душечко, нема мені спокою,
Вдень і вночі я у думках з тобою.

How can I then return in happy plight
 That am debarred the benefit of rest?
 When day's oppression is not eased by night,
 But day by night and night by day oppressed;
 And each (though enemies to either's reign)
 Do in consent shake hands to torture me,
 The one by toil, the other to complain
 How far I toil, still farther off from thee.
 I tell the day, to please him thou art bright,
 And dost him grace when clouds do blot the heaven;
 So flatter I the swart-complexioned night,
 When sparkling stars twire not thou gild'st the even:
 But day doth daily draw my sorrows longer,
 And night doth nightly make grief's length seem stronger.

Як же повернутись мені щасливим з попередньої подорожі,
 Коли я взагалі позбавлений блага відпочинку?
 Коли навіть ніч не полегшує гноблення дня,
 І вдень, і вночі відчуваю їхній гніт;
 Хоч день і ніч щодо влади один одного є ворогами, в цьому
 Вони, потискаючи руки, укладають перемир'я, щоб мучити мене,
 День – клопотом, а ніч – скаргами на денний клопіт.
 Яку ж далеку відстань треба подолати мені,
 щоб зустрітися з тобою!
 І я кажу дню, щоб підлеститись до нього, що ти яскравий
 І що ти виявляєш до нього люб'язність, роблячи йому послугу,
 коли хмари затулять рай;
 Так само улещую я смагляву ніч,
 Стверджуючи, що коли не блищать зірки,
 ти сяєш не менш яскраво ніж вони.
 Але кожен день постійно продовжує мій смуток,
 А ніч постійно робить силу горя ще більшою.

Моя утома – непоборна річ;
 Немає сну – немає і спокою.
 Дня тягарів не послабляє Ніч,
 А Ніч, як День, гнітить мене журбою. ↑

немає сну
 немає

нерівновагу

ощадли

Хоч День і Ніч не друзі – вороги,
 Взялися вдвох, щоб дух мій доконати:
 День – клопотом, Ніч – збудженням жаги
 Тебе над все перед очима мати. (4) ↑

В облозі я, в моїй уяві – ти,
 Мучителям своїм складаю оди;
 Дню зичу світло поночі нести,
 А Ночі – щоб не знала сонцесходу.

акреще (5)

(6)

Та День щодня цькує мене без міри, ↑ (7)
 А Ніч щоночі додає зневіри. ↑ (8)

растать

творює мене

зникає пристрасть

вимагає

When in disgrace with Fortune and men's eyes,
 I all alone beweepe my outcast state,
 And trouble deaf heaven with my bootless cries,
 And look upon myself, and curse my fate,
 Wishing me like to one more rich in hope,
 Featured like him, like him with friends possessed,
 Desiring this man's art, and that man's scope,
 With what I most enjoy contented least;
 Yet in these thoughts my self almost despising,
 Haply I think on thee, and then my state
 (Like to the lark at break of day arising
 From sullen earth) sings hymns at heaven's gate;
 For thy sweet love rememb' red such wealth brings
 That then I scorn to change my state with kings.

Коли я не у немилості у долі та людей,
 Лиш я один тоді оплакую свій статус вигнанця,
 І турбую глухі небеса даремними криками,
 І дивлюся на самого себе, і проклинаю таку свою долю,
 Бажаючи стати подібним до того, хто багатий надією,
 Виглядати, як він, та ще й, подібно до нього, мати друзів,
 Жадаючи мати ті вміння, якими цей чоловік володіє,
 Його можливістю дій,
 І те, що мало б давати мені найбільше радості,
 дає мені найменше відряди;
 Розмірковуючи так, я майже сповнююсь зневаги до себе,
 Раптом в моїх думках виринаєш ти, і тоді мій стан,
 Немов той жайворонок, здіймається до сонця на зорі дня
 З гнітючої землі, співає гімни у небесних воріт;
 Адже згадка про твоє кохання навіває такий солодкий стан,
 Що, навіть якби мені запропонували б віддати це в обмін
 на королівський статус, я б відмовився.

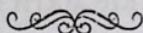
В немилості у Долі і братів,
Віддавна хліб вигнанця споживаю,
Кроплю слізьми намісто сірих днів
І Небу за мовчання докоряю.

Так жадібно, як може лиш скупий,
Бажаю в помислах егоїстичних
З чужих набутків мати статок свій,
Щоб світ казав: «Він щасний і успішний!»

Клянущи себе за думи навісні,
Та тільки-но твій світлий лик згадаю,
Мов з піднебесся жайвір навесні,
Свій гімн любові серцем оглашаю.

Мою любов, красиву, ніжну, чисту,
Не проміняю я на ціле королівство.

When to the sessions of sweet silent thought
 I summon up remembrance of things past,
 I sigh the lack of many a thing I sought,
 And with old woes new wail my dear time's waste:
 Then can I drown an eye (unused to flow)
 For precious friends hid in death's dateless night,
 And weep afresh love's long since cancelled woe,
 And moan the expense of many a vanished sight;
 Then can I grieve at grievances foregone,
 And heavily from woe to woe tell o'er
 The sad account of fore-bemoaned moan,
 Which I new pay as if not paid before:
 But if the while I think on thee (dear friend)
 All losses are restored, and sorrows end.

Коли відбуваються судові засідання солодких мовчазних думок,
 Я закликаю в якості свідка спогади про минуле,
 Зітхаю, шкодуючи про відсутність тих багатьох речей,
 що їх я так шукав,
 І до старих ран минулого додається оплакування
 марнотратства мого дорогоцінного часу:
 І тоді мої очі, що рідко плачуть, затоплюють сльози
 За дорогоцінними друзями, котрих сховала нескінченна
 ніч смерті,
 І знову плакатиму через рани кохання, що вже давно зажили,
 І стогнатиму через втрату тих ресурсів, що мав;
 Потім оплачу рахунок усіх тих лих,
 Що їх було завдано мені, одне за одним,
 За які я сплачую знов,
 Неначе я раніше не платив.
 Та якщо водночас з цим подумаю про тебе, милий друже,
 То всі мої втрати миттєво компенсуються, а печалі минають.

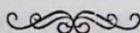
Коли на розсуд мовчазних думок
Я викликаю спогад про минуле,
Із жалем бачу втрачений садок
Моїх надій, чим тишив серце чуле.

Змокрили очі (рідко так бува);
І плачу я за втраченим коханням,
За друзями, яких уже нема,
За всім, що не позначене вертанням.

Де б не бував, мене стрічали скрізь
Біда і горе... не злічити болю.
Платити за вже сплачене колись –
Така, мабуть, Небес сувора воля.

В тяжкі хвилини, лиш тебе згадаю –
Усі скорботи, мов туман, зникають.

Thy bosom is endeared with all hearts,
 Which I by lacking have supposed dead,
 And there reigns Love and all Love's loving parts,
 And all those friends which I thought buried.
 How many a holy and obsequious tear
 Hath dear religious love stol'n from mine eye,
 As interest of the dead, which now appear
 But things removed that hidden in thee lie!
 Thou art the grave where buried love doth live,
 Hung with the trophies of my lovers gone,
 Who all their parts of me to thee did give;
 That due of many, now is thine alone.
 Their images I loved, I view in thee,
 And thou (all they) hast all the all of me.

Твоє серце змушені полюбити всі серця,
 Які я, будучи позбавленим їх, вважав мертвими;
 І там править Купідон, і всі складові кохання,
 І всі ті друзі, котрі, як я вважав, вже поховані.
 Скільки ж священних та догідливих сліз
 З моїх очей вилучило ніжне віддане кохання,
 Немов та доля, що її надають мертвим,
 А тепер виявляється, що все це заховане в тобі!
 Ти – мов могила, де живе любов,
 Увішана трофеями моїх попередніх закохань,
 Ще віддали тобі усі їхні частини мене;
 Так що кохання, належне багатьом,
 тепер належить лиш тобі.
 Я бачу в тобі образи тих, кого кохав,
 І ти, втілюючи усіх їх, отримаєш найцінніше, що я маю.

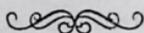
Ти серденьком зібрав усі серця
Всіх тих, кого забрала домовина.
Ти – храм Любові, і з твого лица
Я п'ю душею сутність їх незмінну.

Немало сліз над прахом проливав –
Чинив обряд, підказаний любов'ю.
Оплакував я друзів і не знав:
Вони в тобі, вони завжди з тобою!

Кого любив – під наглядом твоїм,
Ти дарував їм затишний притулок.
Вклоняюся поклоном доземним
Тобі за все і шлю свій поцілунок.

Всім, що між нами, свято дорожу;
Служу тобі, а значить – їм служу.

If thou survive my well-contented day,
 When that churl Death my bones with dust shall cover,
 And shalt by fortune once more re-survey
 These poor rude lines of thy deceased lover,
 Compare them with the bett'ring of the time,
 And though they be outstripped by every pen,
 Reserve them for my love, not for their rhyme,
 Exceeded by the height of happier men.
 O then vouchsafe me but this loving thought:
 'Had my friend's Muse grown with this growing age,
 A dearer birth than this his love had brought
 To march in ranks of better equipage:
 But since he died and poets better prove,
 Theirs for their style I'll read, his for his love'.

Якщо так станеться, що ти мене переживеш,
 Коли нечемна Смерть вкриє мої кістки пилом
 І ти, можливо, волею долі ще раз переглянеш
 Ці грубі поетичні рядки твого померлого друга,
 Порівняєш їх з літературними шедеврами твого часу,
 І хоч на той момент їх перевершить кожен автор,
 Збережи їх заради моєї любові, а не їхньої рими,
 Що перевершена досягненнями людей більш вдалих, ніж я.
 Тоді нехай осяє мене ця любляча думка:
 «Коли Муза мого друга старішала б разом з ним,
 То вона принесла б дорогоцінні плоди,
 Щоб він міг крокувати в лавах найкращих,
 Але, оскільки він помер, і поети почали писати краще,
 Його вірші я цінуватиму за кохання, відтворене в них».

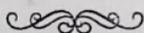
Якщо переживеш життєву пору,
Як я вже буду Вічність обіймати,
І мій дарунок – збірку паперову –
Ти візьмеш, щоб вірші перечитати

Прості і щирі... Дочитавши, скажеш:
«Вони, бач, слабші творів молодецтва».
Та суд мине твій скоро, бо згадаєш:
Кохання я сповідував мистецтво.

І хай тоді тебе осяє думка:
Якби мій друг ішов у ногу з віком,
Досяг би серцем вищого ґатунку,
Був званий в світі мудрим чоловіком.

І скажеш ти, а я з Небес почую:
«Не за вірші, а за любов його ціную».

Full many a glorious morning have I seen
 Flatter the mountain tops with sovereign eye,
 Kissing with golden face the meadows green,
 Gilding pale streams with heavenly alchemy,
 Anon permit the basest clouds to ride
 With ugly rack on his celestial face,
 And from the forlorn world his visage hide,
 Stealing unseen to west with this disgrace:
 Even so my sun one early morn did shine
 With all triumphant splendour on my brow;
 But out, alack, he was but one hour mine,
 The region cloud hath masked him from me now.
 Yet him for this my love no whit disdaineth:
 Suns of the world may stain, when heaven's sun staineth.

Я багато разів бачив, як славетний ранок
 Освітлює променями верхівки гір,
 Цілюючи своїм золотим лицем зелень лугів,
 Перетворюючи на золотобліді струмки за допомогою
 небесної алхімії,
 Але незабаром дозволяє низькоплинним хмарам пройти
 Потворною процесією його небесним обличчям
 І, від віддаленого світу ховаючи свою зовнішність,
 Крадеться непоміченим до заходу з цим безчестям;
 Точно так сонце моєї юності сяяло якось рано вранці
 З усією славною благодаттю на моєму обличчі;
 Але лише годину воно було моїм,
 Хмари зверху затулили його від мене.
 Та за це моя любов його жодним чином не зневажає;
 І сонця світу можуть заплямуватися,
 коли заплямоване сонце небесне.

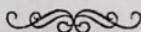
Не раз я бачив, як світило дня
Вбирає в чари райдужні світанки,
Як пестить гори, ріки і поля,
Усе живе скликаючи до танку.

А потім за лаштунки сірих хмар
Сховається, немов несе образу,
І крадькома, як цькований бідар,
Тікає в ніч, лишивши світ до часу.

Так сонце любе і мого чола
Торкалося побідоносним блиском.
На жаль, недовго... Джерело тепла
Мені затнула хмара ненависна.

Любов земна – що світоч небозводу:
Ласкавість раптом змінює негода.

Why didst thou promise such a beauteous day,
 And make me travel forth without my cloak,
 To let base clouds o'ertake me in my way,
 Hiding thy bravery in their rotten smoke?
 'Tis not enough that through the cloud thou break,
 To dry the rain on my storm-beaten face,
 For no man well of such a salve can speak,
 That heals the wound, and cures not the disgrace:
 Nor can thy shame give physic to my grief;
 Though thou repent, yet I have still the loss:
 The offender's sorrow lends but weak relief
 To him that bears the strong offence's cross.
 Ah, but those tears are pearl which thy love sheds,
 And they are rich and ransom all ill deeds.

Навіщо обіцяв ти такий чудовий день,
 І змусив мене подорожувати далі без мого плаща,
 І дозволив низьким хмарам наздогнати мене
 на моєму шляху,
 Сховавши твою пишноту у їхньому огидному тумані?
 Недостатньо тобі того, що ти прориваєшся крізь хмари,
 Щоб осушити від дощу моє побите бурєю обличчя,
 Адже жоден не стане говорити про таку мазь,
 Що загоює рани, проте не виліковує безчестя.
 Так само і твій сором не може вплинути на моє горе;
 Хоч ти і каєшся, я все одно дещо втрачаю:
 Жаль супротивника дає лише слабку розраду
 Тому, хто несе важкий хрест тяжкої образи.
 Та ці сльози – це перлини, що їх губить твоє кохання,
 Вони коштовні і спокутують усі тяжкі гріхи.

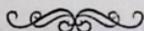
Навіщо ти пророчив день ясний?
Я вийшов з дому, не узяв плащину!
І сталося... безжальний градобій
Звів поміж нами ненависну стіну.

І хоч крізь хмари променем своїм
Пройшов ти й осушив обличчя другу –
Ця мазь слабка. Під спадом дощовим
Отримав я душевну занедугу.

Мені загою не дає твій стид.
Ти каєшся – я все одно втрачаю.
Жаль кривдника не послабляє гніт
Тому, хто в своїм серці кривду має.

Та тільки сліз твоїх перлини помічаю,
Кажу розчулено: «Я все тобі прощаю».

No more be grieved at that which thou hast done:
 Roses have thorns, and silver fountains mud,
 Clouds and eclipses stain both moon and sun,
 And loathsome canker lives in sweetest bud.
 All men make faults, and even I in this,
 Authorizing thy trespass with compare,
 Myself corrupting salving thy amiss,
 Excusing thy sins more than thy sins are;
 For to thy sensual fault I bring in sense –
 Thy adverse party is thy advocate –
 And 'gainst my self a lawful plea commence:
 Such civil war is in my love and hate
 That I an accessory needs must be
 To that sweet thief which sourly robs from me.

Не шкодує за тим, що ти зробив:
 У троянд є колючки, а у срібних фонтанах – бруд,
 Хмари та затемнення заплямовують як місяць,
 так і сонце,
 А черв'як нікчемний живе у найкрасивішій квітці.
 Всім людям природно робити помилки, і навіть мені,
 Виправдовуючи твій гріх порівнянням,
 Себе занастивши, виправляю твою помилку,
 Виправдовуючи твої гріхи більше, ніж їхні;
 Адже до твого чуттєвого гріху я залучаю розум –
 І твій супротивник стає твоїм захисником,
 І наперекір мені починає законний судовий процес:
 В мені немов відбувається така громадянська війна
 любові та ненависті,
 Що я змушений стати співучасником
 Того милого крадія, котрий підступно грабує мене.

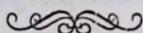
Гріхам своїм в думках не потурай:
У річці – мул, світила мають плями;
Черва – у бруньці, міль – в хутрі шукай,
Троянда ніжна – й та, бач, з колючками.

Усі грішать. Я грішний уже тим,
Що гріх твій чищу, бавлячись строфою.
Себе чорню – тебе рятую цим,
Спокутую твої гріхи з лихвою.

Рву мозок, наче у кошмарнім сні.
Судить тебе? – о, ні! – Живу тобою.
Як хочу я, щоб ненависть в мені
Була навек поборена любов'ю!

О, світ душі! Служу я крадієві,
Що обкрадає сад душі моєї.

Let me confess that we two must be twain,
 Although our undivided loves are one:
 So shall those blots that do with me remain,
 Without thy help, by me be borne alone.
 In our two loves there is but one respect,
 Though in our lives a separable spite,
 Which though it alter not love's sole effect,
 Yet doth it steal sweet hours from love's delight.
 I may not evermore acknowledge thee,
 Lest my bewailed guilt should do thee shame,
 Nor thou with public kindness honour me,
 Unless thou take that honour from thy name:
 But do not so; I love thee in such sort,
 As thou being mine, mine is thy good report.

Я визнаю, що ми, напевне, маємо бути розділені,
 Хоча наші нероздільні кохання злилися в одне,
 І всі ті плями безчестя, що лишаються зі мною,
 Ніс я один, без твоєї допомоги.
 У нашого кохання мета лиш одна,
 Хоча у нашому житті – різне зло,
 Та це не змінює єдиної суті нашого кохання,
 Проте воно (зло) все ж краде милі години радості кохання.
 І я, може ніколи не впізнаю тебе
 Та ще й боюся, щоб моя вина, що я її вже спокутував,
 не присоромила тебе,
 І не винагороджуй мене публічним схваленням,
 Хіба що у випадку, якщо ти славу вилучаєш із себе самого:
 Та навіть якщо ти цього не зробиш,
 я люблю тебе й таким, яким ти є,
 Оскільки ти мій, схвальний відгук про тебе
 стає таким самим для мене.

Ми мусимо з тобою розійтись,
Хоча два наших серця, мов близнята.
Плекай гаразд, від лиха бережись,
Хай буде честь лише моя розп'ята!

Нам бачитись з тобою не дають
Одна любов, та дві несхожі долі.
Неси свій хрест, мій хрест – незнаний путь,
Вінець терновий – шпичаки юдолі.

Що знаємося, виду не подам,
Щоб честь твою не ганили злослови.
І ти не дай осудливим очам
Ім'я своє пускати до обмови.

Люблю тебе і маю все зробити,
Щоб світ черствий не міг тебе чорнити.

As a decrepit father takes delight
 To see his active child do deeds of youth,
 So I, made lame by Fortune's dearest spite,
 Take all my comfort of thy worth and truth;
 For whether beauty, birth, or wealth, or wit,
 Or any of these all, or all, or more,
 Entitled in thy parts, do crowned sit,
 I make my love engrafted to this store:
 So then I am not lame, poor, nor despised,
 Whilst that this shadow doth such substance give,
 That I in thy abundance am sufficed,
 And by a part of all thy glory live:
 Look what is best, that best I wish in thee;
 This wish I have; then ten times happy me.

Як немічний батько радіє,
 Бачачи, як його енергійна дитина звершує вчинки юності,
 Так і я, волею долі скульгавівши,
 Всю радість черпаю з твоєї гідності і вірності;
 Адже якщо чи то краса, чи народження,
 чи багатство, чи розум,
 Чи будь-що з них окремо, чи всі разом, чи навіть більше,
 Звеличені в тобі, коронують тебе,
 Я долучаю до них свою любов:
 І тоді я не є невмілим, бідним чи то знехтуваним
 Адже ця тінь твоїх благ настільки суттєва,
 Що мені вистачає твого достатку,
 І я живу частиною усієї твоєї слави.
 Хоч що у світі є найкращого, я жадаю цього у тобі;
 Це моє бажання; і тоді я стаю вдсятеро щасливіший.

Як тішитися старенький батько сином,
Його потужним злетом молодим,
Так я, скалічений жорстоким світом,
Радію всім досягненням твоїм.

Весь довгий склад: шляхетність, розум, вроду,
Хист, мудрість, щирість і твій творчий дар, –
Усім цим переймаюсь чинно, гордо
І бережно, як гречний господар.

Відтак я не каліка, не нікчемний;
Один твій відблиск – ствердження мое.
Ти – провідник мій і маяк знаменний,
З твоїх джерел твій учень ласку п'є.

Всього найкращого тобі в житті бажаю.
Щасливий ти – я щастям процвітаю.

How can my muse want subject to invent
 While thou dost breathe, that pour'st into my verse
 Thine own sweet argument, too excellent
 For every vulgar paper to rehearse?
 O give thy self the thanks, if aught in me
 Worthy perusal stand against thy sight,
 For who's so dumb that cannot write to thee,
 When thou thy self dost give invention light?
 Be thou the tenth Muse, ten times more in worth
 Than those old nine which rhymers invoke,
 And he that calls on thee, let him bring forth
 Eternal numbers to outlive long date.
 If my slight muse do please these curious days,
 The pain be mine, but thine shall be the praise.

Як може у моєї Музи не бути предмета для оспівування,
 Якщо живий ти, той, від кого походить моє натхнення,
 А ти сам занадто прекрасний,
 Щоб це хоч якось можливо було відобразити на папері?
 О! Передай же собі подяку, якщо хоч щось, написане мною,
 Варте уваги, прочитання,
 Адже хто ж є настільки німим, що не може написати тобі,
 Якщо ти сам є джерелом світла натхнення?
 Стань десятою Музою, удесятеро ціннішою, ніж ті
 Старі дев'ятеро, які надихають поетів,
 І той, кого надихаєш ти, нехай створює
 Вічні рядки, щоб вони прожили довге життя.
 Якщо моя незначуща Муза викликає схвалення
 в ці цікаві дні,
 Нехай мені буде боляче, та тебе славитимуть.

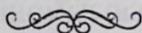
Чи бути моїй Музі без натхнення,
Коли є ти – душа моїх віршів?
Слова в сонеті, наче зерен жменя,
Що сію полем сірих папірців.

Собі віддяч, якщо хоча б катреном
Я серденько твоє усолодив.
Будь я німий – однак би став поетом
І світлістю твоєю гомонів!

Стань Музою десятою найкращим,
Хто перші дев'ять в думках прикликав,
Щоб кожен з них віднині і назавше
Під зіркою твоєю славу мав!

Що б не сказали поціновувачі наші,
Я славу питиму лише з твоєї чаші.

O how thy worth with manners may I sing,
 When thou art all the better part of me?
 What can mine own praise to mine own self bring?
 And what is't but mine own when I praise thee?
 Even for this, let us divided live,
 And our dear love lose name of single one,
 That by this separation I may give
 That due to thee which thou deserv'st alone.
 O absence, what a torment wouldst thou prove,
 Were it not thy sour leisure gave sweet leave
 To entertain the time with thoughts of love,
 Which time and thoughts so sweetly doth deceive,
 And that thou teachest how to make one twain,
 By praising him here who doth hence remain.

О, як же я можу оспівати твою цінність гідно,
 Якщо ти сам – уся найкраща частина мене?
 Що може принести мені уславлення самого себе?
 І кого, як не себе, прославляю я, славлячи тебе?
 Саме заради цього давай жити окремо,
 А наше кохання нехай загубить ім'я єдиного,
 Щоб я, завдяки цьому роз'єднанню, зміг би віддати
 Тобі те належне, на що заслуговуєш тільки ти.
 О, розлуко, якими б тортурами ти виявилась,
 Якби твоє кисле дозвілля не давало б солодкої свободи
 Заповнювати час думками про любов,
 Котра так солодко обманює розум і час,
 І якби ж ти не вчила, як робити єдине роздвоєним,
 Уславлюючи тут того, хто зараз від мене далеко.

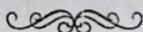
Твої чесноти славити належно
Не можу, виключаючи себе.
Ми як одне. Хвалитися – нечесно,
Бо так не возвеличую тебе.

Єдиний вихід – два притулки мати,
Два імені одній любові дати,
Тоді б здаля я міг тебе вітати,
Красу твою й душевність вихвалять.

Розлучення! Чи буду духом скніти?
О, ні! Один, як перст, на чужині
Тебе я буду серцем лицезріти,
І Час мине, як ніч в липневі дні.

Я певен, наше довге розставання
Чуття підсилить і зміцнить кохання.

Take all my loves, my love, yea take them all;
 What hast thou then more than thou hadst before?
 No love, my love, that thou mayst true love call;
 All mine was thine, before thou hadst this more.
 Then if for my love thou my love receivest,
 I cannot blame thee, for my love thou usest;
 But yet be blamed, if thou thy self deceivest
 By wilful taste of what thyself refuseth.
 I do forgive thy robbery, gentle thief,
 Although thou steal thee all my poverty:
 And yet, love knows it is a greater grief
 To bear love's wrong than hate's known injury.
 Lascivious grace, in whom all ill well shows,
 Kill me with spites, yet we must not be foes.

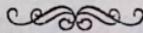
Всі любовні почуття мої прийми, моя любове, так, прийми їх усі;
 Що ти надбаєш того, чого не мав раніше?
 Жодного кохання, любий, ти ще не набув,
 що можна назвати справжнім коханням;
 Все моє почуття було твоїм,
 перш ніж ти отримав це та ще й більше.
 Якщо ж ти приймаєш моє почуття заради мого кохання,
 Я не можу тебе звинувачувати у тому,
 що ти використовуєш моє кохання;
 Та все ж ти винний у тому, що ти сам себе обдурюєш,
 Керуючись норолливим смаком до того,
 від чого ти відмовляєшся.
 Я прощаю твою крадіжку, ніжний крадію,
 Хоч ти забираєш собі усю мою бідність;
 І все ж кохання знає, що найгірше
 Нести у собі зло кохання, ніж звичайні удари ненависті.
 О хтива красо, у якій все зло вбачається добром,
 Вбий мене своїми злочинствами, щоб ми не стали ворогами.

Усе, що маю, любий, все візьми.
Чи збільшиш так своїх скарбів рахунок?
Додай важливе, зайве – відніми,
Ти – мій маляр, а я – лише малюнок.

Якщо ми разом – витвір і митець,
Мої принади – есі в твоїй майстерні.
Малюй наш світ, і хай твій олівець
На почуттях не креслить смуги темні.

Та бачу я: у тебе новий гість,
Натхненно пишеш інше вже обличчя
Вродливиці... О, зупинися, мить!
І хай нам зблякне поле мальовниче!
Боюсь, як смерті, дня дожити того,
Коли скажу про тебе: «Це – мій ворог!»

Those pretty wrongs that liberty commits,
 When I am sometime absent from thy heart,
 Thy beauty and thy years full well befits,
 For still temptation follows where thou art.
 Gentle thou art, and therefore to be won,
 Beauteous thou art, therefore to be assailed;
 And when a woman woos, what woman's son
 Will sourly leave her till he have prevailed?
 Ay me, but yet thou mightst my seat forbear,
 And chide thy beauty and thy straying youth,
 Who lead thee in their riot even there
 Where thou art forced to break a twofold truth:
 Hers by thy beauty tempting her to thee,
 Thine by thy beauty being false to me.

Ті прекрасні вчинки, котрі скоює свавільність,
 Коли іноді я відсутній у серці твоєму,
 Абсолютно відповідають твоїй красі і твоєму вікові,
 Адже усюди за тобою йде спокуса.
 Ти – добрий, і тому тебе завойовують;
 Ти – вродливий, і тому тобі влаштовують осаду;
 І коли жінка добивається чоловіка, який син жінки
 Покине її підступно до того, як здобуде перемогу?
 О, лишенько мені, та все ж ти міг би утриматись
 від захоплення моїх володінь
 І насварити свою красу та свою заблудлу юність,
 Що ведуть тебе у їхньому буйстві навіть туди,
 Де ти змушений порушити дві вірності:
 Її, спокушаючи її своєю красою,
 І свою, оскільки через її красу ти стаєш невірним мені.

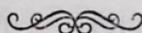
Коли мене ти в серці не несеш –
Своїх грішків, свавільно і примхливо,
Лишаєш слід, де в світі не пройдеш;
Спокуса молодечтву так властива!

Ти добрий – станеш здобиччю «лисиць».
Вродливий ти – про спокій враз забудеш;
Син жінки, у облозі чарівниць
Здаси цнотливість на поталу блуду.

О, лишенько! Невже ти так бажав
Моїй душі завдати збиткування?
Зухвало (наче серце в мене вкрав)
Узяв і зрадив зразу два кохання:

Її до мене – звабністю своєю,
Моє – оволодівши нею.

That thou hast her it is not all my grief,
 And yet it may be said I loved her dearly;
 That she hath thee is of my wailing chief,
 A loss in love that touches me more nearly.
 Loving offenders, thus I will excuse ye:
 Thou dost love her because thou know'st I love her,
 And for my sake even so doth she abuse me,
 Suffering my friend for my sake to approve her.
 If I lose thee, my loss is my love's gain,
 And losing her, my friend hath found that loss;
 Both find each other, and I lose both twain,
 And both for my sake lay on me this cross.
 But here's the joy; my friend and I are one.
 Sweet flattery! then she loves but me alone.

Те, що вона зараз з тобою – не єдина причина мого горя,
 І все ж я можу сказати, що я її сильно кохав;
 Те, що у неї зараз є ти – не все моє горе,
 І це та втрата у коханні, що безпосередньо торкається мене.
 Грішні коханці, я вас прощаю:
 Ти любиш її, бо знаєш, що я її кохаю,
 І заради мене подібним чином вона зраджує мені,
 Дозволяючи моєму другу випробувати її заради мене.
 Якщо я втрачаю тебе, то це стає надбанням мого кохання,
 Якщо я втрачаю її, то стає вона знахідкою для друга мого.
 Вони знаходять одне одного, а моя втрата подвоюється,
 І заради мене вони покладають на мене цей хрест.
 Та ось у чому радість: ми з моїм другом – одне ціле,
 і це означає,
 Що кохає вона мене одного.

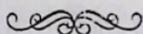
Ти з нею -- це не вся моя печаль,
Хоч я її кохаю щиро, ніжно.
Вона з тобою -- ось найбільший жаль;
Так боляче, немов хто серце ріже.

Та все ж, коханці, вас я відбілю.
Ти з нею, бо вона мене кохає.
Відомо їй, що я тебе люблю,
Тому з тобою любовіть проявляє.

Тебе лишуся -- то для неї дар.
Кохану втрачу -- знайдеш ти скарбницю.
Якщо ви зійдетесь -- я буду цар,
Що мантію змінив на власяницю.

Втішаюсь думкою: ми разом, ти і я,
І так кажу: вона -- лише моя!

When most I wink, then do mine eyes best see,
 For all the day they view things unrespected;
 But when I sleep, in dreams they look on thee,
 And darkly bright, are bright in dark directed.
 Then thou, whose shadow shadows doth make bright,
 How would thy shadow's form form happy show
 To the clear day with thy much clearer light,
 When to unseeing eyes thy shade shines so!
 How would (I say) mine eyes be blessed made,
 By looking on thee in the living day,
 When in dead night thy fair imperfect shade
 Through heavy sleep on sightless eyes doth stay!
 All days are nights to see till I see thee,
 And nights bright days when dreams do show thee me.

Чим більше я блимаю очима, тим краще бачать мої очі,
 Оскільки весь день вони дивляться на речі, що не варті уваги;
 Та коли я сплю, уві сні вони дивляться на тебе,
 І, стулені, скеровують світлий погляд у темряву.
 Твоя тінь робить інші тіні яскравими;
 Яким прекрасним явищем стало б речова форма цього образу
 При світлі дня та твоєму, набагато яскравішому, світлі,
 Якщо навіть для очей, що не бачать, тінь твоїх очей сяє!
 Я скажу: наскільки б очі мої були благословенні,
 Якби вони дивились на тебе протягом живого дня,
 Якщо у мертвій ночі твій прекрасний,
 хоч і недосконалий образ,
 Крізь важкий сон закарбовується в очах, що не бачать!
 Всі дні – це ночі для мене, допоки я не побачу тебе;
 А ночі – ясні дні, коли сни все ж таки показують тебе мені.

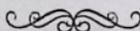
Коли я сплю, зір краще бачить мій
(День для очей – суцільне мерехтіння).
Сон світлий вид мені являє твій
В короні золотавого проміння.

Сон зоресяйний проганяє тінь! –
Для серця – сонце, для очей – сузір'я.
І променистість, і твоя теплінь
Ще дужче вдень животворять довкілля!

Яке ж то щастя – стрітись віч-на-віч
І споглядати лик твій світозарий,
Якщо вві сні, у найтемнішу ніч,
Під склепом вій я вгледів твої чари!

Тебе не стріну – день, мов ніч сліпа.
У сні приходиш – ніч, як день, ясна.

If the dull substance of my flesh were thought,
 Injurious distance should not stop my way,
 For then despite of space I would be brought,
 From limits far remote, where thou dost stay.
 No matter then although my foot did stand
 Upon the farthest earth removed from thee,
 For nimble thought can jump both sea and land
 As soon as think the place where he would be.
 But ah, thought kills me that I am not thought,
 To leap large lengths of miles when thou art gone,
 But that, so much of earth and water wrought,
 I must attend time's leisure with my moan,
 Receiving nought by elements so slow
 But heavy tears, badges of either's woe.

Якби тіло моє було зіткане з думок,
 То болісна відстань не зупинила б мене,
 Адже тоді, незалежно від відстані, я міг би подорожувати
 З далеких країв туди, де зараз перебуваєш ти.
 І неважливо, де я буду, хоч би я стояв
 Навіть на найвіддаленішому від тебе клаптику землі;
 Адже спритна думка зможе перестрибнути через землю і море,
 Як тільки уявить собі, де могла б бути кохана людина.
 Але – нажаль! – мене вбиває та думка, що я не є думкою,
 Щоб блискавично перелітати на далекі відстані,
коли ти не поруч,
 А навпаки, моє тіло більшою мірою складається із землі та води,
 І тому мені лишається лише стогнаннями доймати час,
 І я нічого не отримую від тих елементів,
які входять до складу тіла,
 А лише гіркі сльози, що завдають ран, немов крюки.

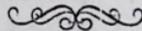
Якби з думок плоть формувалась тлінна,
Тоді б ніде зупину я не мав;
Туди, де ти, у будь-яку місцину
Я б миттю світлим духом долітав.

Все неважливо: простір, час невпинний...
За думкою, як промінь золотий,
Долав би море, гори і долини,
Щоб стрітися з тобою, друже мій.

Але – нажаль! – мене вбиває думка,
Що я не думка – виконавець мрій,
А лише тіло, і в моїм набутку
Земля й Вода у торбі шкіряній.

Двох елементів гніт мене притис
До поля скрут і до озерця сліз.

The other two, slight air and purging fire,
 Are both with thee, wherever I abide;
 The first my thought, the other my desire,
 These present-absent with swift motion slide;
 For when these quicker elements are gone
 In tender embassy of love to thee,
 My life, being made of four, with two alone,
 Sinks down to death, oppressed with melancholy,
 Until life's composition be recured
 By those swift messengers returned from thee,
 Who even but now come back again assured
 Of thy fair health, recounting it to me.
 This told, I joy, but then no longer glad,
 I send them back again and straight grow sad.

Два інші елементи, легке повітря та очищаюче полум'я,
 Обидва з тобою, де б я не перебував;
 Перший – це думка моя, а другий – це моє бажання.
 Вони подорожують від тебе до мене,
 адже почуття живуть у нас обох.
 Адже коли ці швидші елементи вирушать у путь
 До тебе у тендітне посольство кохання,
 Моє життя, що складається з чотирьох стихій,
 в той час як дві вирушили в путь,
 Ніби стає смертю, пригнічене тугою;
 Допоки первинний склад стихій життя не відновиться тоді,
 Коли ті прудконогі посланці знову
 Повертаються від тебе, впевнені,
 Що ти здоровий, передавши таке послання мені.
 Це, правда, мені до душі, але тоді я вже не радий;
 Я знову відсилаю їх до тебе й одразу ж сумнішаю.

Два інші елементи більш легкі:
Ефір з жарким Вогнем до тебе линуть.
Ефір – думки, Вогонь – чуття палкі,
Де б ти не був, тебе вони зустрінуть.

Ці два – крилаті, тільки-но злетять,
Уславлюючи цвіт мого кохання, –
Земля й Вода дають про себе знать
Невпинним схлипом тужного зітхання.

Печаль душі цупка. Чекаю дня
Повернення послів від тебе в слові,
Що ти здоровий, що душа твоя
Також до мене сповнена любов'ю.

Спасенна вість, від того радість маю.
Та знов гінців у путь благословляю...

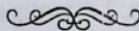
Мій зір і серце в лютій боротьбі
За право милуватися тобою.
Нема кінця і краю цій війні,
Бо кожне бачить правду за собою.

Клянеться серце – ти у нім живеш,
У схованці, і зір тебе не бачить.
Зір заявляє: я не маю меж,
Це серце і було, і є незряче.

Щоб дати край стежині зазіхань,
Журі з думок вердикт свій об'явили:
Ти, зримий, будеш втіхою очам,
А чарами душі – для серця милий.

Думкам своїм донині дяку шлю,
Милуюся тобою і люблю.

Betwixt mine eye and heart a league is took,
 And each doth good turns now unto the other:
 When that mine eye is famished for a look,
 Or heart in love with sighs himself doth smother,
 With my love's picture then my eye doth feast,
 And to the painted banquet bids my heart;
 Another time mine eye is my heart's guest,
 And in his thoughts of love doth share a part.
 So, either by thy picture or my love,
 Thy self away, art present still with me,
 For thou not farther than my thoughts canst move,
 And I am still with them, and they with thee;
 Or if they sleep, thy picture in my sight
 Awakes my heart, to heart's and eye's delight.

Між моїми очима та серцем укладено спілку,
 І тепер вони роблять один одному добру послугу:
 Коли моє око знемагає від спраги за твоїм поглядом,
 Або ж закохане серце само себе душить зітханнями,
 Тоді око насолоджується портретом мого коханого
 І запрошує серце приєднатися до цієї трапези;
 Іншим разом око гостює у серця
 І розділяє з ним думки про мого коханого:
 Тож завдяки твоєму зображенню або ж моему коханняю,
 Коли ти відсутній, ти все одно поруч зі мною;
 Адже ти не можеш вирушити в путь на дальшу відстань,
 ніж мої думки,

І я все ще з ними, а вони – з тобою;
 О, а якщо вони сплять, то твій образ в моїх очах
 Пробуджує серце задля радості серця та ока.

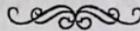
Мій зір і серце спілку утворили,
Взаємністю забарвлені охоче:
Чи оку тебе бачить закортіло,
Чи серце від розлуки затріпоче, —

Усе в них до ладу. І ти, жаданий,
Даєш підставу їм бенкетувати;
Один угледить, інший буде званий
Твоєю красою пригощатись.

Тож твій портрет — твоя жива присутність.
Тебе в собі утримую любов'ю.
Думок намиста зберігають чутність,
Я завжди з ними, а вони — з тобою.

Заснуть думки — два спільники завзято
На честь твою знов учиняють свято.

How careful was I when I took my way,
 Each trifle under truest bars to thrust,
 That to my use it might unused stay
 From hands of falsehood, in sure wards of trust!
 But thou, to whom my jewels trifles are,
 Most worthy comfort, now my greatest grief,
 Thou best of dearest, and mine only care,
 Art left the prey of every vulgar thief.
 Thee have I not locked up in any chest,
 Save where thou art not, though I feel thou art,
 Within the gentle closure of my breast,
 From whence at pleasure thou mayst come and part;
 And even thence thou wilt be stol'n, I fear,
 For truth proves thievish for a prize so dear.

Наскільки я опікувався, коли ступав на свій шлях,
 Тим, щоб кожна дрібниця була б зачинена
 за найнадійнішим замком,
 Щоб, задля моєї користі, вона могла бути убережена
 Від рук, що фальш несуть, у надійному внутрішньому дворі
 мого серця!
 Але ти, порівняно з ким усі мої коштовності – дрібнички,
 Моя найцінніша втіхо, тепер став причиною смутку мого,
 Ти найдорожчий для мене, єдиний, про кого я дбаю в цьому світі,
 І ти – спокуса для кожного крадія.
 Я не закрив тебе у жодній скрині,
 А зберігаю тебе там, де тебе нема, хоча я відчуваю тебе
 У ніжному полоні серця мого,
 Звідки, за твоїм бажанням, ти вільний піти,
 попрощавшись зі мною.
 Та, боюся навіть звідти тебе вкрадуть,
 Адже навіть правда може виявитися злодійкуватою
 відносно такої цінності.

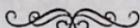
Йдучи у путь, дім замикаю свій,
А з ним скарби за сімома замками,
Щоб надбане пожадливий крадій
Не захопив нечистими руками.

О втішнику! О джерело плачів!
Перед тобою все моє – дрібниця.
Чи є ловець, який би не схотів
На тебе, на брильянт мій, спокуситися?

Тебе замкнути? Ні! Сто тисяч – ні! –
Хоч ти живеш у храмі мого серця.
Як ти зі мною – солодко мені!
Піти бажаєш? Що ж – відкриті дверці.

Такий сьайний ти, – аж боюсь наврочить!, –
Що навіть чесний зважиться на злочин.

Against that time (if ever that time come)
 When I shall see thee frown on my defects,
 When as thy love hath cast his utmost sum,
 Called to that audit by advis'd respects;
 Against that time when thou shalt strangely pass,
 And scarcely greet me with that sun, thine eye,
 When love, converted from the thing it was
 Shall reasons find of settled gravity:
 Against that time do I ensconce me here
 Within the knowledge of mine own desert,
 And this my hand, against my self uprear,
 To guard the lawful reasons on thy part.
 To leave poor me thou hast the strength of laws,
 Since why to love I can allege no cause.

На той час (якщо він взагалі прийде),
 Коли я побачу, що ти сипиш брови,
 оглядаючи вади старості моєї,
 Коли любов твоя підіб'є всі баланси,
 Залучена для перевірки суспільною думкою;
 На той час, коли ти пройдеш повз мене,
 немов незнайомиць,
 І мигцем привітаєш мене цим сонцем – твоїм оком,
 Коли любов, вже не така, якою вона була раніше,
 Знайде причини для постійного суму:
 До цього часу я зможу закріпитися у фортеці,
 Усвідомлюючи свою власну спустошеність,
 І підйму руку проти себе.
 На захист законної правоти твоєї сторони.
 У тебе є законні підстави полишити мене, бідолашного,
 А в мене немає жодного законного пояснення
 любові до тебе.

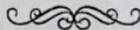
Невже діждусь (яка болюча думка!),
Коли черствим зі мною станеш ти
І нашим давнім райдужним стосункам
Захочеш раптом ризику підвести?

Чи буде мить, коли, мов перехожий,
Два ока-сонця, стрівши, одведеш
І тим на мряку зміниш день погожий,
А серце як кинджалом обпечеш?

До того дня я мушу дух зміцнити,
Щоб вибір твій, (фатальний і сумний)
Міг виправдати, зваживши прожити,
Й уклін тобі зробити доземний.

І так тобі скажу вже без зітхання:
«Душа не має влади над коханням».

How heavy do I journey on the way,
 When what I seek (my weary travel's end)
 Doth teach that case and that repose to say
 'Thus far the miles are measured from thy friend'.
 The beast that bears me, tired with my woe,
 Plods dully on, to bear that weight in me,
 As if by some instinct the wretch did know
 His rider lov'd not speed being made from thee:
 The bloody spur cannot provoke him on
 That sometimes anger thrusts into his hide,
 Which heavily he answers with a groan
 More sharp to me than spurring to his side;
 For that same groan doth put this in my mind:
 My grief lies onward and my joy behind.

Як же важко мені подорожувати своєю дорогою,
 Коли там, куди я прагну – наприкінці моєї виснаженої подорожі
 Скажуть мені розслаблення і відпочинок,
 «Ось скільки миль відділяють тебе від твого друга!»
 І та тварина, що везе мене, змученого своїми стражданнями,
 Важко йде вперед, адже несе на собі ще й їхню вагу;
 Ніби кінь, сердега завдяки якомусь інстинкту знає,
 Що його вершник не полюбляє швидкої ходи,
 яка віддаляє його від тебе.
 Його не можна змусити рухатися швидше кривавими шпорами,
 Котрими гнів іноді вдаряє його по боках,
 На які він відповідає тяжким стогнанням,
 Більш гострим для мене, ніж удар шпорами по його боках.
 Адже це стогнання наводить мене на думку:
 Моє горе лежить попереду, а моя радість залишилась позаду.

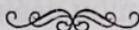
Як сумно путь долати, як нелегко!
В чужім краю на ніч знайшовши пристань,
Кажу собі: «Мій друг тепер далеко,
І з кожним кроком збільшується відстань».

Вірненький кінь мій смуток відчуває,
Душі стогнання, серця блискавиці...
Ступає важко, ніби певне знає:
Мої думки йдуть всупереч мандрівці.

Його боків торкають гострі шпори.
Що я роблю! Тварина ж бо не винна.
Ірже мій коник, я стогну, бо горе
Ще дужче коле, аніж шпага чинна.

Віщую: стогін наш – то долі воцаріння:
Позаду радощі, попереду – тужіння.

Thus can my love excuse the slow offence
 Of my dull bearer when from thee I speed:
 From where thou art why should I haste me thence?
 Till I return of posting is no need.
 O what excuse will my poor beast then find,
 When swift extremity can seem but slow?
 Then should I spur though mounted on the wind,
 In winged speed no motion shall I know:
 Then can no horse with my desire keep pace,
 Therefore desire, (of perfect'st love being made)
 Shall neigh (no dull flesh) in his fiery race,
 But love, for love, thus shall excuse my jade:
 Since from thee going, he went wilful-slow,
 Towards thee I'll run, and give him leave to go.

Таким чином, моя любов може пробачити повільну ходу
 Мого лінивого коня, що несе мене геть від тебе:
 Бо навіщо ж мені поспішати звідти, де зараз ти?
 Допоки не повернуся я, у поспіху немає потреби.
 О, яке ж тоді виправдання знайде моя бідна тварина,
 Якщо жвава швидкість може видатися повільною,
 коли він повезе мене зворотним шляхом?
 Навіть якби я пришпорив вітер, їдучи на ньому,
 Я не зміг би відчути руху навіть у крилатій швидкості,
 І жоден кінь не зможе задовольнити мене швидкістю,
 Тож і бажання (навіть те,
 яке складене з найщирішого кохання)
 Заірже, неначе кінь, і помчить до тебе.
 Та моє кохання заради кохання
 стане виправданням моїм для мого коника:
 Оскільки, везучи мене від тебе, він їхав дуже повільно,
 То на зворотній дорозі я помчу до тебе, а його відпущу.

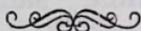
Любов сердечна все і вся прощає,
Як я свого коня за в'ялий хід.
Він не біжить, і я не поспішаю;
Ти нині – захід, а мені – на схід.

Повільності коню не подарую,
Як повезе до рідних берегів;
Навзаводи не піде – залютую
І не щадитиму його боків.

Моя жага вітри всі обганяє
У вихорі любовного вогню.
Гайну до тебе, скучивши без краю,
І так скажу неквапному коню:

Дрібцюй собі, міси дорожню глину,
А я вперед соколиком полину!

So am I as the rich whose blessed key
 Can bring him to his sweet up-locked treasure,
 The which he will not every hour survey,
 For blunting the fine point of seldom pleasure.
 Therefore are feasts so solemn and so rare,
 Since, seldom coming in that long year set,
 Like stones of worth they thinly placed are,
 Or captain jewels in the carcanet.
 So is the time that keeps you as my chest,
 Or as the wardrobe which the robe doth hide,
 To make some special instant special-blest,
 By new unfolding his imprisoned pride.
 Blessed are you whose worthiness gives scope,
 Being had, to triumph, being lacked, to hope.

Тож я, немов багатій, чий благословенний ключ
 Може привести його до його заповітного замкненого скарбу,
 Який він не стане споглядати кожну годину,
 Щоб не притлумляти прекрасні моменти рідкісного
 задоволення.

Тому ж бо свята такі урочисті і настільки рідкісні,
 Оскільки, випадаючи так рідко у довготривалому році,
 Вони розміщені подібно до коштовного каміння
 Або ж цінних брильянтів у намисті.
 Так само й час, що зберігає тебе, немов скриня моя,
 Або шафа, що ховає у собі одяг,
 Щоб якусь особливу мить зробити особливо блаженною,
 Знову відкриваючи його ув'язнений предмет гордості.
 Благословенний ти, чия гідність дозволяє мені коли
 вона доступна мені – радіти,
 А коли я позбавлений її – сподіватися.

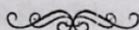
Я мов багач, чий клопч благословенний
Дарує вхід до скарбу кожду мить,
Та він, щоб не згубити смак чуттєвий,
До схованки обачно не частить.

Адже й свята жадані, урочисті
Нечасто до гуляння кличуть нас,
Тому й значні, як перла у намисті,
І рідкісні, як чарівний алмаз.

Так само й Час тебе оберігає,
Мов скриня діаманти осяйні,
І сповна моє серце звеселяє,
Коли дарує нам блаженні дні.

Зі мною ти – і це вже справжнє свято.
Без тебе – в буднях зустрічі чекати.

What is your substance, whereof are you made,
 That millions of strange shadows on you tend,
 Since every one hath, every one, one shade,
 And you but one, can every shadow lend?
 Describe Adonis, and the counterfeit
 Is poorly imitated after you;
 On Helen's cheek all art of beauty set,
 And you in Grecian tires are painted new;
 Speak of the spring, and foison of the year:
 The one doth shadow of your beauty show,
 The other as your bounty doth appear,
 And you in every blessed shape we know.
 In all external grace you have some part,
 But you like none, none you, for constant heart.

Що ж то за речовина, з якої ти зроблений,
 Коли до тебе схильні мільйони тіней,
 Адже у кожного створіння лише одна тінь,
 У той час, як ти, єдиний, можеш давати в борг будь-чию тінь?
 опиши Адоніса, проте порівняно з тобою
 Він постане жалюгідною підробкою тебе;
 Передай на щоді Олени Прекрасної усі можливі прояви краси,
 І ось знову вийде, що насправді це ти у грецькому одязі.
 Говори про весну та пору врожаю цього року,
 І одна з них видасться тінню твоєї краси,
 А інша – постане твоєю щедрістю,
 У будь-якій благословенній формі ми впізнаємо тебе.
 У будь-якій зовнішній красі певна частка належить тобі,
 Проте ти, як ніхто інший, як ніхто крім тебе,
 вірний серцем своїм.

Дай відповідь: у чім твій феномен?
Від кого ти отримав дар безцінний?
Є стільки тіней, скільки і імен,
А ти один плодиш мільйони тіней!

Адоніса до огляду візьми;
Він – відбиття твоїх очей і лика!
Єлени грецької портрет яви –
І знову ти, її – лише туніка.

Твої дві тіні – осінь і весна;
Одна несе твою красу в суцвітті,
А друга – щедрість. Сила провідна
Твоя панує, де не глянь, у світі.

Ти – скрізь, де бачу прояв чудотворний,
І тільки серцем вірним – неповторний.

Твоя краса ще більше тішить нас,
Все завдяки твоїй красі душевній.
Так і троянду у цвітіння час
Ми любимо за аромат приємний.

Шипшина теж яскравий має цвіт,
Троянді не поступиться красою:
Є шпичаки, той самий колорит,
Впивається і сонцем, і росою.

Шипшина вся назовні, і тому
Безрадісно десь зазнає змертвіння.
Троянди смерть нагадує весну,
Їй суджене духмяне воскресіння!

Коли утратиш ти цвітіння зрима,
Мій вірш твою духмяність берегтиме.

Царів надгробки, бюстів білий мармур
Переживе натхненний мій сонет.

І ти в нім будеш вічно юний, ярий –
Не те, що вкритий цвіллю постамент.

Війна нищівна все довкола палить,
Руйнує все, що возвела рука.

Та не під силу їй розбити й вразить
Моїх катренів жодного рядка.

На зло злобі, наперекір сконанню

Ти крізь віки ітимеш в сяйві дня

І будеш славен ти – моє переконання! –

Аж поки не зупиниться Земля!

В серцях, в піснях живи до Суду,

Доки Син Божий всіх нас не пробудить.

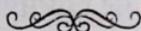
Моя Любове, сили понови,
Щоб не сказали: апетит гостріший,
Який, хоч як харчами вдовольни,
Він знов попросить їсти чимскоріше.

Хоча сьогодні був палкий бенкет
Очей, що упилися вкрай красою,
Моя Любове, не спиняй світ лет
І крилець духу не в'яжи нудьгою!

Мов океан, розлуку розглядай,
Що молодят розвів між берегами,
То й буде кожна зустріч, наче рай
З небесними блаженними дарами.

Або як зиму: чим вона лютіша,
Тим тепле літо втричі нам миліше.

Being your slave what should I do but tend,
 Upon the hours and times of your desire?
 I have no precious time at all to spend,
 Nor services to do till you require.
 Nor dare I chide the world-without-end hour
 Whilst I (my sovereign) watch the clock for you,
 Nor think the bitterness of absence sour
 When you have bid your servant once adieu.
 Nor dare I question with my jealous thought
 Where you may be, or your affairs suppose,
 But like a sad slave stay and think of nought
 Save where you are, how happy you make those.
 So true a fool is love that in your will,
 (Though you do any thing) he thinks no ill.

Якщо так сталося, що я твій раб, то що ж мені тоді лишається робити,
 Як не надавати увагу годинами твоєму бажанню?
 Час для мене не є дорогоцінним, мені нема на що його витратити,
 І немає служби для мене, поки мої послуги тобі не знадобляться.
 Так само я не наважуюся сварити години,
 що тягнуться нескінченно довго,
 Допоки я, (мій володарю), дивлюся на годинник і чекаю на тебе
 Або ж не думаю про гіркоту того часу, коли ти не зі мною,
 Коли ти відіслав свого слугу зі своїх очей.
 Так само я не наважуюся піддавати сумніву
 своїми ревливими думками,
 Де ти зараз можеш перебувати, або ж припускати,
 що ти зараз можеш робити,
 Проте, як сумний раб, я можу тільки чекати та думати ні про що інше,
 Як про те, якими щасливими ти робиш тих, хто зараз поруч з тобою.
 Любов настільки нерозумна, що у твоїй волі
 (Хоч би що ти не робив) нічого поганого вона не побачить.

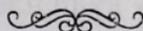
Так сталося, я – раб твій і живу
Лише для того, щоб тобі служити.
Найбільше щастя – стежку світову
З тобою самовіддано ділити.

Я не кляню неквапний часомір,
Коли на тебе змушений чекати.
Ти – в серці, у душі плекаю мир
Між «Прощавай» і «Дай тебе обняти!»

В умі думок ревливих не таю.
Припущення січуть, мов гостра криця.
Слухняний раб, смиренно визнаю:
Щасливий той, з ким зараз ти у спілці.

В коханні я сповідую довіру,
Легку, як пух, і головне – безмірну.

That god forbid, that made me first your slave,
 I should in thought control your times of pleasure,
 Or at your hand th' account of hours to crave,
 Being your vassal bound to stay your leisure.
 O let me suffer (being at your beck)
 Th' imprisoned absence of your liberty,
 And patience tame to sufferance bide each check,
 Without accusing you of injury.
 Be where you list, your charter is so strong
 That you yourself may privilege your time
 To what you will, to you it doth belong
 Yourself to pardon of self-doing crime.
 I am to wait, though waiting so be hell,
 Not blame your pleasure, be it ill or well.

Хай не дозволить того Господь, який зробив мене твоїм рабом,
 Щоб я в думках тримав під контролем час,
 який тобі відведений для задоволення,
 Або вимагав від тебе звіту про ці години дозвілля,
 При цьому будучи твоїм васалом і зобов'язаним чекати,
 коли у тебе знайдеться вільний час для мене.
 О, так дозволь же мені страждати,
 готовому прийти за твоїм покликом,
 Неначе в ув'язненні, коли поряд немає тебе і твоєї вольності,
 І терпіння, приручене стражданням, витримує кожну відмову,
 Не звинувачуючи тебе у завданні мені рани.
 Будь там, де захочеш, адже твої привілеї настільки вагомі,
 Що ти сам вільний розпоряджатися твоїм часом, витрачаючи його
 На те, що захочеш; адже тобі належить право
 Пробачати себе за власноруч скоєні гріхи.
 А мені лишається чекати, хоча й счікування для мене – немов пекло,
 Не засуджуючи тебе за твої розваги, неважливо,
 чи вони погані, чи добрі.

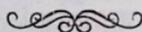
Хай Бог не дасть мені контролювати
(У мислях навіть) світ твоїх забав.
Слуга не може в пана вимагати,
Щоб той про свої вчинки звітував.

Мого життя єдиний постановник,
Хоч клич мене, а хоч даруй відказ, —
Усе прийму... мій дух — мій оборонник,
Без докору за жодну із образ.

Де хочеш будь! Чини свою управу.
Час розливай у кубки своїх втіх.
Бо знаєш ти, тобі це дане право —
Собі самому вибачати гріх.

Увесь мій спадок — віра і чекання,
А ще душа, готова до єднання.

If there be nothing new, but that which is
 Hath been before, how are our brains beguiled,
 Which labouring for invention bear amis
 The second burthen of a former child!
 O that record could with a backward look,
 Even of five hundred courses of the sun,
 Show me your image in some antique book,
 Since mind at first in character was done,
 That I might see what the old world could say
 To this composed wonder of your frame:
 Whether we are mended, or whether better they,
 Or whether revolution be the same.
 O sure I am the wits of former days
 To subjects worse have given admiring praise.

Якщо немає нічого нового, а те, що існує,
 Існувало і раніше, наскільки ж помиляється наш розум,
 Котрий в творчих муках дає
 Друге народження колишній дитині!
 О, якби цей запис, споглядаючи минуле,
 Хоч і за п'ятсот переходів сонця,
 Показав би мені твоє зображення у якійсь прадавній книзі,
 Написаній, як тільки думки було вперше передано
 письмовими символами,
 Щоб міг я побачити, що може сказати старий світ
 Про це диво – склад твоєї будови:
 Чи то нас було вдосконалено, чи то вони були кращі,
 Або ж ця круговерть триватиме і далі.
 О, я впевнений у тому, що уми попередніх днів
 Із захопленням славили й гірші предмети.

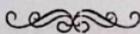
Якщо наш світ старого відбиття,
А наше око не підлегле зміні, –
Виходить, ми даруємо життя
Уже давно народженій дитині!

Якби в архіві розділу дійти,
Де сонце зріли п'ять століть тому,
І в старій книзі образ твій знайти,
Який красою бавив старину, –

Я б знав тоді, що й Клію повіла
Нам про твою божественну будову.
Тож – майстер я? Чи й в прадідів була
Окриленість і витонченість слова?

Одначе, певен: в ті часи далечі
Уславлювали й менш вагомі речі.

Like as the waves make towards the pebbled shore,
 So do our minutes hasten to their end,
 Each changing place with that which goes before,
 In sequent toil all forwards do contend.
 Nativity once in the main of light,
 Crawls to maturity, wherewith being crowned,
 Crooked eclipses 'gainst his glory fight,
 And Time that gave, doth now his gift confound.
 Time doth transfix the flourish set on youth,
 And delves the parallels in beauty's brow,
 Feeds on the rarities of nature's truth,
 And nothing stands but for his scythe to mow.
 And yet to times in hope my verse shall stand
 Praising thy worth, despite his cruel hand.

Подібно до того, як хвилі прямують до скелястого берега,
 Так само і наші хвилини поспішають до свого завершення,
 Кожна з них міняється місцями зі своєю попередницею,
 У послідовній штурханні всі вони проштовхуються уперед.
 Як тільки людина народжується,
 Вона починає повзти до зрілості, де її увінчують короною,
 На шляху до свого шляхетного бою вона починає
 потроху горбитись,
 А потім Час, що подарував цей дар (життя), його руйнує.
 Час пронизує пишне вбрання юності
 І ставить карби на чолі краси,
 Він харчується тими делікатесними природної правди,
 І ніхто не мине Його удару косою, буде скошений, немов сніп.
 Та все ж вірш мій, я сподіваюсь, житиме віками,
 Прославляючи твою цінність,
 незважаючи на жорстоку руку Часу.

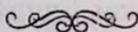
Хвилини, наче хвилі-самогубці,
В минуле поспішають стрімголов.
Їх зупинить, утримати укупці
Не здатні ні молитва, ні любов.

Хвилини кожній долі є мірилом.
Народжене яскраво йде у зріст;
Час добіжить – і вже душа дозріла
У Вічності шукає інший зміст.

Час-повелитель юності дарує
Наснаги сік і сили через край,
І Він же, взявши серп, жнива лаштує...
«Сій і коси» – увесь його звичай.

Та все ж красу твою від тої косовиці
Мої врятують строфи-рятівниці.

Is it thy will thy image should keep open
 My heavy eyelids to the weary night?
 Dost thou desire my slumbers should be broken,
 While shadows like to thee do mock my sight?
 Is it thy spirit that thou send'st from thee
 So far from home into my deeds to pry,
 To find out shames and idle hours in me,
 The scope and tenure of thy jealousy?
 O no, thy love, though much, is not so great,
 It is my love that keeps mine eye awake,
 Mine own true love that doth my rest defeat,
 To play the watchman ever for thy sake.
 For thee watch I, whilst thou dost wake elsewhere,
 From me far off, with others all too near.

Чи це з твоєї волі твій образ не дає стулитися
 Моїм важким повікам у цю стомливу ніч?
 Чи то ти бажаєш, щоб мій сон було порушено,
 У той час, як тіні, подібні до тебе, дратують мій зір?
 Чи то твій дух, що був посланий тобою,
 Щоб поцікавитися моїми вчинками,
 Щоб дізнатися про мої соромні діяння та години відпочинку,
 Та з ревністю безмежною викривати їх?
 О ні! Хоч твоєї любові і багато, та вона не така велична,
 Щоб позбавити мене сну – це заслуга мого кохання,
 Моя власна справжня любов, що порушує мій відпочинок,
 Зробивши мене твоїм охоронцем заради тебе назавжди.
 За тобою наглядаю я, поки ти прокидаєшся десь в іншому місці,
 Далеко від мене, занадто близько до інших.

Чекаю сну. Чи не з твоєї волі
Твій образ не дає зімкнуту очей?
Чи ти бажаєш, щоб я був у колі
На тебе схожих звабливих тіней?

Чи то душа твоя пустилась в мандри,
Долаючи вночі неблизьку путь,
Щоб свідчити можливий прояв зради
І ревністю до мене спалахнуть?

О, ні! Твоя любов тих чар не має,
Щоб я не міг за ніч стулити вій.
Це я – чаклун! І серце сну не знає,
Бо ти у нім, а я – твій вартовий.

Допоки будемо ми порізно лягати,
Я мушу твої сни оберігати.

Я – мов Нарцис, кохаю до нестями
Всього себе. То є найбільший гріх.
Де лікаря шукати під зірками,
Щоб цей недуг здолати допоміг?

Мені здається, що моє обличчя
Чарівне й світле, як сама весна;
Душа і тіло сповнені величчя,
І сам я – незрівняна дивина.

Лиш дзеркало немов зі сну вертає:
У зморшках весь, без блиску у очах –
Чи старість милуванню підлягає?
Така любов до себе – просто жах!

Твоєю квітну юністю й красою,
Вік сивий розмальовую тобою.

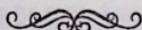
О тій порі, коли коханий мій,
Як нині я, зазнає кривд від Часу,
Коли від старості уже не буде спасу,
А тілом мовби пройде суховій;

Коли йому на серці ніч впаде,
Весна в душі затихне і змарніє,
Квіт сподівань і зоресяйні мрії
Не зашумлять, мов листя молоде, —

Я вбережу його від забуття,
Серпам Часу пошарпати не давши,
Ім'я у Книгу Пам'яті вписавши,
Щоб він і після смерті мав життя.

Його красі в рядочках чорних жити
І молодість довічно не губити!

When I have seen by Time's fell hand defaced
 The rich-proud cost of outworn buried age;
 When sometime lofty towers I see down-raised,
 And brass eternal slave to mortal rage;
 When I have seen the hungry ocean gain
 Advantage on the kingdom of the shore,
 And the firm soil win of the watery main,
 Increasing store with loss, and loss with store.
 When I have seen such interchange of state,
 Or state it self confounded, to decay,
 Ruin hath taught me thus to ruminat:
 That Time will come and take my love away.
 This thought is as a death, which cannot choose
 But weep to have that which it fears to lose.

Коли я побачив, як люта рука Часу спотворює
 Те, що було багатством та гордістю виснаженого,
 похованого століття;
 Коли я бачу, як башти, що колись були надзвичайно високі,
 руйнуються вщент,
 А бронза стає вічним рабом смертельної люті;
 Коли я бачу, як голодний океан здобуває
 Перевагу над королівством суші,
 А непохитна земля перемагає скупчення вод,
 Збільшуючи свої надбання за рахунок втрат,
 а втрати за рахунок надбань;
 Коли я бачу таку зміну станів
 Або ж як найбільш піднесений стан руйнується до самих
 підвалин, —
 То це руйнування змушує мене замислитись
 Про те, що Час прийде і забере моє кохання від мене.
 Ця думка подібна до смерті, й іншого вибору не лишається,
 Окрім як ридати над тим, що маєш, але боїшся втратити.

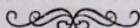
Коли я бачу, як Часу правиця
Безжально нищить надбання століть:
Руйнує башти, храми і дзвіниці,
Вогнем пече зеленкувату мідь;

Коли я бачу, як вода і суша
Ведуть війну на звіданій межі:
Стихії б'ються, одна одну крушать...
Війна реальна – хибні рубежі;

Коли я бачу, як міста зростають,
Щоб потім під землею мати схов, --
З душі самої думка виринає:
Час десь іде вже й по мою любов.

Убивча думка! Що робити? Плачу,
Бо найсвятіше неминуче втрачу!

Since brass, nor stone, nor earth, nor boundless sea,
 But sad mortality o'ersways their power,
 How with this rage shall beauty hold a plea,
 Whose action is no stronger than a flower?
 O how shall summer's honey breath hold out
 Against the wrackful siege of batt'ring days,
 When rocks impregnable are not so stout,
 Nor gates of steel so strong but Time decays?
 O fearful meditation! Where alack,
 Shall Time's best jewel from Time's chest lie hid?
 Or what strong hand can hold his swift foot back,
 Or who his spoil of beauty can forbid?
 O none, unless this miracle have might,
 That in black ink my love may still shine bright.

Оскільки ані бронза, ані каміння, ані земля, ані безкрає море
 Не здатні протистояти своєю силою смертності,
 То як же супроти такої сили подавати прохання до суду красі,
 Якщо її дії не сильніші за квітку?
 О, як же тоді витримати медовому диханню літа
 Руйнівну осаду нищівних днів,
 Коли навіть невразливі скелі виявляються не настільки товстими
 І ворота зі сталі виявляються не такими міцними,
 щоб запобігти знищення Часом?
 О, які лякливі роздуми! То де ж, ой, леле,
 Та скринька, де може найкращий ювелірний витвір Часу
 від Нього сховатися?
 Або ж чия сильна рука зможе утримати Його прудкі ноги,
 Або хто може заборонити Йому псувати красу?
 О, ніхто! Хіба що у дива вистачить сил для того,
 Щоб мое кохання все одно сяяло безперестанку
 в чорному чорнилі.

Земля і море у руці Часу;
Залізо й камінь – все зазнає збитку.
То ж як тоді відстояти красу,
Якщо вона тендітніша за квітку?

Як втримати медовий цвіт степів,
Якщо вітри зимові обступають?
Міцна фортеця, й ту шторми віків
Руїною для ока залишають.

Все думаю: чом я не чарівник?
Я б зберігав красу в магичнім колі,
Щоб Час – цілого світу руйнівник –
Не смів чіпати світлої любові!

Поет закоханий і вірш – хіба не диво!
Любов – алмаз, магичний круг – чорнило.

Гукаю смерть, вже бачити несила
Шляхетність у лахмітті жебрака,
І віру, що невинність одурила,
І блуд у масці мудрого царка,

І слави хрест на шиї у тирана,
І цвіт дівочий, відданий на глум,
І генія на службі в шарлатана,
І муки тіла від отруйних дум,

І неука, який в пророки мітить,
І цензора всіх творчих починань,
І тих, кому незнане слово «милість»,
І Правду, що Неправді платить дань.

Хоч гірко як, не варто помирати,
Любов свою самотньою лишати.

Ah wherefore with infection should he live,
 And with his presence grace impiety,
 That sin by him advantage should achieve,
 And lace it self with his society?
 Why should false painting imitate his cheek,
 And steal dead seeming of his living hue?
 Why should poor beauty indirectly seek
 Roses of shadow, since his rose is true?
 Why should he live, now nature bankrupt is,
 Beggared of blood to blush through lively veins,
 For she hath no exchequer now but his,
 And proud of many, lives upon his gains?
 O him she stores, to show what wealth she had,
 In days long since, before these last so bad.

Ах, чому ж йому доводиться жити з цим пороком
 І своєю присутністю скрашувати безчесність,
 Щоб цей гріх завдяки йому здобув перевагу
 І прив'язався до його суспільства?
 Чому фальшива фарба має наслідувати його щоку
 І красти мертву подобу у його живого кольору обличчя?
 Чому збідніла краса повинна побічно уподібнюватися
 Трояндам, якщо його троянда справжня?
 Навіщо йому жити зараз, коли Природа є банкрутом,
 Збідніла на кров, яка могла б текти живими венами,
 Адже у Неї немає іншого скарбника, крім Неї,
 І пишаючись багатьма творіннями,

Вона живе саме на його статки?
 О, Вона береже його, щоб показати багатство,
 яким Вона володіла
 З прадавніх часів до нинішнього, настільки поганого.

Ти свідком є розтлінності людської,
Безчестю жити в слові даючи;
Тому і гріх цікавиться тобою,
До серця підбираючи ключі.

Навіщо фальші кольори правдиві?
Навіщо масці цвіт твого лиця?
Навіщо сіяти на штучній ниві
Сердечні зерна справжнього митця?

Ти став творцем в часи, коли Природа
Духовність вже не в силах відродить,
І тільки твоя постать благородна
Їй сил дає красу землі плодить.

Ти явлений, щоб кожен міг побачить,
Що світ наш мав і що з тобою втратить.

Thus is his cheek the map of days outworn,
 When beauty lived and died as flowers do now,
 Before these bastard signs of fair were born,
 Or durst inhabit on a living brow;
 Before the golden tresses of the dead,
 The right of sepulchres, were shorn away,
 To live a second life on second head;
 Ere beauty's dead fleece made another gay:
 In him those holy antique hours are seen,
 Without all ornament, it self and true,
 Making no summer of another's green,
 Robbing no old to dress his beauty new;
 And him as for a map doth Nature store,
 To show false Art what beauty was of yore.

Отже, щока його – це мапа минулих днів,
 Коли краса жила і помирала, як зараз квітнуть і в'януть квіти,
 Перш ніж ці незаконнонароджені символи краси народилися
 Або ж насмілилися втілитися у живій людині;
 До того, як золотаві коси мертвих – привілей могил –
 Зістригали й забирали просто з гробниць
 З тим, щоб вони прожили друге життя на іншій голові;
 Таким чином, руно волосся мертвої людини давало радість іншій:
 У ньому можна побачити ті святі прадавні часи
 Без будь-яких прикрас, такими, якими вони і є насправді,
 Не створюючи літа з чиеїсь молодості,
 Не крадучи старої сукні,
 щоб вдягнути його красу у нове вбрання;
 І його Природа береже, немов мапу,
 Щоб показати фальшивому Мистецтву,
 якою була у давнину краса.

Твоє лице – свічадо давнини,
Коли краса буяла первозданна,
Коли Природи дочки і сини
Не знали про білила і рум'яна.

Коли ніхто не лазив до гробниць,
Щоб жовті коси у мерців зрізати
І, поробивши буклі з тих косиць,
Своє живе волосся покривати.

Ти, тільки ти – носій старих часів,
Без крадених прикрас, живий, рухливий,
Просвітлений від власних промінців,
Без шику і манірності – манливий.

Природа вчить, що – безлад, а що – лад.
Ти – справжній, решта світу – маскарад.

Той, хто узрів тебе на власні очі,
Твою природну відчуває суть;
І вороги, і друзі – всі охоче
Твоїй красі належне віддають.

Так ясно все: ти – світоч, світ – люстерце.
Та ось біда: коли той самий люд
Дає очам твоє читати серце, –
Довкіл уже лунає інший суд.

Так душу відокремивши від тіла
(Котилися плітки, мов сніжний ком),
Як ту троянду, що під небом зріла,
Зухвало порівняли з бур'яном.

Твою довершеність не визнають тому,
Що ти ростеш посеред «бур'яну».

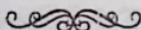
Вродливому ганьба в усі часи.
Однак плітки чеснот не відбирають.
Підозри – то супутники краси,
Немов ворони небом пролітають.

Не любить заздрість щирості ества.
На чисту сутність кривда зазіхає.
Так пуп'янок приваблює черва,
Твою ж красу Едемській дух вінчає.

Юначе поле ти пройшов своє,
Усіх ловців лишивши поза краєм.
Хоча тобі це слави додає,
Не забувай, що заздрість не зникає.

В гріхах підозру звівши нанівець,
Ти став би королем усіх сердець.

No longer mourn for me when I am dead
 Than you shall hear the surly sullen bell
 Give warning to the world that I am fled
 From this vile world with vilest worms to dwell;
 Nay if you read this line, remember not
 The hand that writ it, for I love you so
 That I in your sweet thoughts would be forgot,
 If thinking on me then should make you woe.
 O if (I say) you look upon this verse,
 When I (perhaps) compounded am with clay,
 Do not so much as my poor name rehearse,
 But let your love even with my life decay.
 Lest the wise world should look into your moan,
 And mock you with me after I am gone.

Коли я помру, оплакуй мене не довше,
 Ніж чутимеш похмурий сумний дзвін,
 Який попереджує світ, що я пішов
 З цього жадливого світу, щоб мешкати разом з хробаками.
 Ні, навіть якщо прочитаєш ці рядки, не згадуй
 Ту руку, котра їх написала, адже я так тебе кохаю,
 Що був би радий зникнути з твоїх солодких думок,
 Якщо думки про мене завдають тобі болю.
 Але ж, кажу я, якщо ти поглянеш на ці рядки,
 Коли я, можливо, вже змішаюсь із глиною,
 Не згадуй навіть мого бідолашного імені,
 А дозволь своєму коханню занепасти разом
 із моїм життям,
 Щоб мудрий світ не побачив твого плачу,
 І не висміяв тебе через мене, коли я відійду.

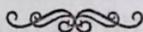
Коли умру, сумуй і плач, допоки
Довкіл нестиме вість жалобний дзвін,
Що я, цей світ покинувши жорстокий,
Подався в царство, де панує тлін.

Як прочитаєш ці рядки, благаю,
Забудь про руку, що писала їх.
Забудь мене! Бо, хай хоч як кохаю, –
Твоїх не вартий спогадів сумних.

У дні, коли я стану вже землею,
Мій вірш не згадуй і моє ім'я.
Даруй мені: з кончиною моєю
Хай піде в вічність і любов твоя.

Не хочу я, щоб твій сердечний сум
Було безжально віддано на глум.

O lest the world should task you to recite
 What merit lived in me that you should love,
 After my death (dear love) forget me quite;
 For you in me can nothing worthy prove,
 Unless you would devise some virtuous lie
 To do more for me than mine own desert,
 And hang more praise upon deceased I
 Than niggard truth would willingly impart:
 O lest your true love may seem false in this,
 That you for love speak well of me untrue,
 My name be buried where my body is,
 And live no more to shame nor me, nor you:
 For I am shamed by that which I bring forth,
 And so should you, to love things nothing worth.

О, щоб світ не змусив тебе розповідати,
 Які гідності жили в мені, що були до серця тобі,
 Після смерті моєї, коханий мій, тихо забудь про мене;
 Адже ти не зможеш довести, що в мені було хоч щось гідне,
 Хіба що вигадаш якусь доброчесну брехню,
 Щоб зробити для мене більше, ніж я заслуговую,
 І воздати ще більшу шану мені мертвому,
 Ніж та, що її охоче воздала б скнара-правда.
 О, щоб твоя справжня любов не видалася фальшивою
 Через те, що ти, кохаючи, говориш про мене неправду,
 Нехай ім'я моє буде поховане там же, де й тіло,
 І більше не житиме, щоб не безчестити ані мене, ані тебе:
 Адже я соромлюся того, чому даю життя у цьому світі,
 І так само й тобі має бути соромно за любов
 до нікчемних речей.

Лиш відійду, тебе почнуть питати:
Чим я твоє кохання заслужив?
То ж, любий мій, насмілюся прохати,
Забудь мене, немовби я не жив.

І що ти зможеш людям розповісти,
Окрім казок про мудрого митця?
Хоч що кажи, а Правди благовісти
Заглушать голос лживого слівця.

Щоб сад душі не виглядав фальшиво,
Щоб ти з брехнею сорому не знав, —
Мое ім'я залиш разом із тілом
На цвинтарі, під оберегом трав.

Як я соромлюсь почуттів таємних,
Так ти соромся всіх речей нікчемних.

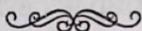
Я – втілення осінньої пори,
Я – сад холодний і осиротілий,
Де ще недавно спів лунав щасливий,
А нині лиш висвистують вітри.

Я наче день, що ідучи до сну,
Втрачає сонця райдужне віяло,
А темна ніч, як смерті покривало,
У неба відбирає світлину.

Я мов чарівне жевріння вогню
Того багаття, що мене живило,
Розпалювало серце, душу гріло,
Та, як не жаль, згасання не спиною.

Ти бачиш все. Допоки я не згас.
Зростає в любові, що єднає нас.

But be contented when that fell arrest
 Without all bail shall carry me away,
 My life hath in this line some interest,
 Which for memorial still with thee shall stay.
 When thou reviewest this, thou dost review
 The very part was consecrate to thee:
 The earth can have but earth, which is his due;
 My spirit is thine the better part of me.
 So then thou hast but lost the dregs of life,
 The prey of worms, my body being dead,
 The coward conquest of a wretch's knife,
 Too base of thee to be remembered:
 The worth of that, is that which it contains,
 And that is this, and this with thee remains.

Утім, будь вдоволеним: коли під несправедливий арешт
 Мене буде взято без права викупу,
 Мое життя певною частиною втілюється в цих рядках,
 Котрі, як пам'ять, залишаться з тобою.
 Коли ти їх переглядаєш, то ти переглядаєш
 І ту частину, що присвячена тобі:
 Земля може отримати лише землю, що їй належна;
 Мій же дух – твій, краща частина мене.
 Тоді ти втрапиш лише осад життя,
 Мое тіло померло і стало жертвою хробаків,
 Боягузливого завоювання ножа негідника,
 І це надто примітивно, щоб бути у пам'яті твоїй.
 Цінність цього вірша лише в його змісті,
 А це – саме те, що лишається з тобою.

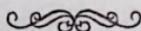
Коли мене спровадять під арешт
За присудом до вічного покою, —
Відкинь журбу! З тобою мій сонет
Залишиться, просякнутий любов'ю.

Усі мої рядочки-журавлі
З твоїх джерел цілющих пили воду.
Мій тлінний прах я заповів землі,
Мій дух — тобі я віддаю в угоду.

Ти матимеш найкраще у мені,
А долю тіла, що земля поглине,
Хай відають надгробки кам'яні
І непривітні стіни домовини.

Все видиме, на жаль, зазнає змін.
Лише невидиме не може взяти глін.

So are you to my thoughts as food to life,
 Or as sweet-seasoned showers are to the ground;
 And for the peace of you I hold such strife
 As 'twixt a miser and his wealth is found:
 Now proud as an enjoyer, and anon
 Doubting the filching age will steal his treasure;
 Now counting best to be with you alone,
 Then bettered that the world may see my pleasure:
 Sometime all full with feasting on your sight,
 And by and by clean starved for a look;
 Possessing or pursuing no delight
 Save what is had, or must from you be took.
 Thus do I pine and surfeit day by day,
 Or gluttoning on all, or all away.

Тож для думок моїх ти – немов їжа для життя
 Або ж як вчасні освіжаючі дощі для землі;
 І заради такого твого втихомирення я веду таку суперечку,
 Подібну до тої, що відбувається між скнарою
 та його багатством:
 Зараз він пишається, насолоджується ним, а потім
 Боїться, що злодій-вік поцупить його скарб.
 Для мене найкраще – бути з тобою наодинці,
 І краще нехай світ бачить мою радість:
 Іноді насичуюсь, споглядаючи тебе,
 А поволи знов відчуваю голод за твоїм поглядом;
 Не маючи, та й не шукаючи радості,
 Збережу те, що маю або ж мушу взяти від тебе.
 І так я марнію та віддаюся крайнощам день за днем,
 Або бучно бенкетую, або ж позбавлений усього.

Я у своїх думках живу тобою;
Так сад радіє зливі дощовій,
Так зголоднілий тішиться їдою,
Так скарбом переймається скупій.

То гордий я, що скарб мені належить,
То хочу, щоб він інших потішав,
То думаю: крадій за мною стежить,
То сльози ллю: немов банкрутом став.

Від погляду твого, бува, сп'янію;
Наситившись, його шукаю знов.
Бажати більшого? О, ні!, не смію.
Я маю скарб. Ім'я йому – Любов!

Секрет Любові містить мій сонет;
Це: спрага й голод, свято і бенкет.

Why is my verse so barren of new pride?
 So far from variation or quick change?
 Why with the time do I not glance aside
 To new-found methods, and to compounds strange?
 Why write I still all one, ever the same,
 And keep invention in a noted weed,
 That every word doth almost tell my name,
 Showing their birth, and where they did proceed?
 O know sweet love I always write of you,
 And you and love are still my argument;
 So all my best is dressing old words new,
 Spending again what is already spent:
 For as the sun is daily new and old,
 So is my love still telling what is told.

Так чому ж мої вірші настільки позбавлені нової пишноти?
 Чому вони настільки далекі від варіювання
 та швидких перемін?
 Чому разом з часом я не звертаю уваги
 На нововинайдені методи та дивні сполуки?
 Чому пишу я одне й те саме, завжди однакове,
 І продовжую відображати винаходи у видатному одязі
 Так, що кожне слово майже називає моє ім'я,
 Виставляючи на показ своє народження і наміри?
 О, знай, кохання моє, я завжди пишу про тебе
 І моїми темами й досі лишаються ти і кохання;
 Так що найкраще, що я можу зробити –
 це одягнути старі слова по-новому,
 Знов витрачаючи те, що і так вже витрачено:
 Оскільки так само, як сонце щодня оновлюється та старішає,
 Так і кохання моє досі каже те, що вже сказано.

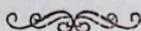
Вірші мої пишнотою не сяють,
Як більшість з новоявлених творинь.
Я не з митців, які у форми грають,
А зміст плетуть з оманливих прозрінь.

Пишу завжди, йдучи на поклик серця,
Рядки вбираю в одяг простоти,
Кажу про те, що лиш мені дається
З колодязя моєї правоти.

Поет закоханий – моя сповідна тема.
Любов і ти – як два крила життя.
Моя робота – славити натхненно
Знайомим словом нові почуття.

Живу, як сонце, що оновлюється зранку,
Тому любов моя нагадує світанки.

Thy glass will show thee how thy beauties wear,
 Thy dial how thy precious minutes waste,
 These vacant leaves thy mind's imprint will bear,
 And of this book, this learning mayst thou taste:
 The wrinkles which thy glass will truly show
 Of mouthed graves will give thee memory;
 Thou by thy dial's shady stealth mayst know,
 Time's thievish progress to eternity;
 Look what thy memory cannot contain
 Commit to these waste blanks, and thou shalt find
 Those children nursed, delivered from thy brain,
 To take a new acquaintance of thy mind.
 These offices, so oft as thou wilt look,
 Shall profit thee, and much enrich thy book.

Твоє дзеркало покаже тобі, як зношується твоя краса,
 А твій циферблат – як ти даремно витрачаєш свої
 дорогоцінні хвилини;
 Чисті листи паперу нестимуть на собі відбиток твоєї душі,
 І з цієї книжки ти можеш скуштувати це вчення:
 Ті зморшки, що їх правдиво покаже твоє дзеркало,
 Нагадають тобі про горбки могил;
 Ти за таємною ходою часу дізнаєшся,
 Що він крадькома просувається до вічності.
 Поглянь на те, що не зможе втримати твоя пам'ять,
 І довір ці знання цим порожнім аркушам, і тоді ти знайдеш
 Вигодуваними цих дітей, що народилися у мозку твоему,
 І заново вони будуть ним пройдені.
 Дзеркало і годинник, чим частіше ти будеш на них дивитися,
 Підуть тобі на користь і збагатять твою книгу.

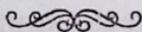
Твоє старіння дзеркало покаже,
Змарновані години – часомір.
Нотатник, наче друг, тобі розкаже
З ким воював та як плакав свій мир.

Свічадо чітко зморшки відбиває,
Так схожі на отвори домовин.
Бій дзигаря тривожно натякає,
Що Час-ріка не припиняє плин.

На пам'ять покладатися не треба.
Стань літописцем всіх своїх діянь.
Думки, як діти, як свята потреба
Шукати шлях до мудрих починань.

Бо усвідомлення душі несе прозоріння
І позбавляє страху перед тлінням.

So oft have I invoked thee for my Muse,
 And found such fair assistance in my verse,
 As every alien pen hath got my use,
 And under thee their poesy disperse.
 Thine eyes, that taught the dumb on high to sing,
 And heavy ignorance aloft to fly,
 Have added feathers to the learned's wing
 And given grace a double majesty.
 Yet be most proud of that which I compile,
 Whose influence is thine, and born of thee:
 In others' works thou dost but mend the style,
 And arts with thy sweet graces graced be;
 But thou art all my art, and dost advance
 As high as learning, my rude ignorance.

Так часто закликав я тебе як свою Музу
 І отримував таку щирю допомогу для своїх віршів,
 Що кожне чуже перо присвоїло мій звичай
 І, використовуючи тебе, поширює свою поезію.
 Твої очі, що навчили німого співати на повний голос,
 А важке невігластво – літати у височині,
 І додали пір'їн до крил вчених,
 І задали витонченості подвійної величі.
 І все ж пишайся найбільше тим, що складаю я,
 Тим, що цей вплив – твій, народжується в тобі:
 В інших роботах ти змінюєш лише стиль,
 І мистецтва нехай будуть увінчані твоєю
 витонченістю;

Проте ти – все мое мистецтво, і ти підвищуєш
 Моє грубе невігластво до вчення.

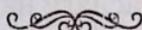
Моя ти Музо, світоч всіх сонетів!
Щасливий я, що цей звичай завів.
Тепер радію: більшість із поетів
Ти надихаєш на сердечний спів.

Твій зір німому голос повертає,
Невігласу прояснює думки,
Ученим горизонти відкриває,
Творцям дає насагу на роки.

Тебе я славлю, славлять тебе інші.
Та є різниця. Ти – моє життя;
А світові тому лиш наймиліший,
Бо збуджуєш красою почуття.

Любов до тебе – ось мій п'єдестал.
Я був невіглас, нині – майстром став.

Whilst I alone did call upon thy aid,
 My verse alone had all thy gentle grace,
 But now my gracious numbers are decayed,
 And my sick muse doth give an other place.
 I grant (sweet love) thy lovely argument
 Deserves the travail of a worthier pen,
 Yet what of thee thy poet doth invent
 He robs thee of, and pays it thee again:
 He lends thee virtue, and he stole that word
 From thy behaviour; beauty doth he give,
 And found it in thy cheek; he can afford
 No praise to thee, but what in thee doth live.
 Then thank him not for that which he doth say,
 Since what he owes thee, thou thy self dost pay.

Допоки я один кликав тебе на допомогу,
 Мої вірші увібрали усю твою ніжну грацію,
 Проте зараз мої витончені рядки занепали
 І моя хвора Муза поступилася місцем іншій.
 Я вважаю, кохання моє, що твій милий аргумент
 Вартий роботи більш гідного пера,
 І все ж, незалежно від того, що про тебе напише твій поет,
 Він обкрадає тебе, і знову повертає тобі вкрадене:
 Він позичає в тебе цноту, і він вкрав це слово
 У твоєї поведінки; а краси він додає тобі,
 Знайшовши її в обличчі твоєму; він не може дозволити собі
 Жодної хвали на твою адресу, крім тієї, що в тебе насправді є.
 Тож не дякуй йому за його слова,
 Оскільки те, що він заборгував тобі, сплачуєш ти сам.

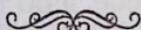
Я статус мав єдиного співця,
Хто славив твою грацію і вроду.
Аж ось живу в передчутті кінця,
Бо інші вже беруть тебе у моду.

Слова не йдуть з душі, не йде сюжет.
Потрібен геній – генія відчуги.
Але який би там не був поет,
Він візьме в тебе, щоб тобі вернути.

Хвалитиме чесноти – це твоє;
Красу змалює, дуги брів окреслить –
Від себе він додати щось своє
Ніяк не зможе. Все тобі належить!

Митцеві не віддячуй похвалою.
За твір йому ти вже сплатив собою.

O how I faint when I of you do write,
 Knowing a better spirit doth use your name,
 And in the praise thereof spends all his might,
 To make me tongue-tied speaking of your fame.
 But since your worth (wide as the ocean is)
 The humble as the proudest sail doth bear,
 My saucy bark (inferior far to his)
 On your broad main doth wilfully appear.
 Your shallowest help will hold me up afloat,
 Whilst he upon your soundless deep doth ride,
 Or (being wrecked) I am a worthless boat,
 He of tall building, and of goodly pride.
 Then if he thrive and I be cast away,
 The worst was this: my love was my decay.

О, як же я занепадаю духом, коли я пишу про тебе,
 Знаючи, що кращий поет використовує твоє ім'я,
 І на цю хвалу витрачає усі свої сили,
 Щоб позбавити мене мови, коли я оповідаю про твою славу.
 Проте оскільки твоя цінність така ж широка, як і океан,
 Несе і скромний, і найпихатіший парусник;
 Мій зухвалий човен, набагато гірший за той корабель,
 Що умисно стоїть на твоєму шляху.
 Твоя найменша допомога триматиме мене на плаву,
 Допоки він подорожує по твоїх безшумних глибинах;
 Або ж, зазнавши краху, я стану негідним човном,
 А він залишиться величним і пишним кораблем.
 Тоді, якщо він цвістиме, а я буду від нього відсторонений,
 То це для мене буде найгіршим:

моє кохання стало моїм занепадом.

Втрачаю мужність, дух занепадає,
Бо знаю я, що кращий є поет,
Який тебе віршами прославляє
Потужніше, ніж скромний мій сонет.

Чеснотами ти ширший океану;
Поети в нім – немовби кораблі.
Змагатися з фрегатом я не стану,
Однак човном подамся від землі.

Люб'язністю триматимусь твоєю
На хвилях над безоднею води.
Відвернешся – я буду за межею
Вітрильника величної ходи.

Не переймаюся програшем у слові.
Боюся хвиль нещадної любові.

Or I shall live your epitaph to make,
 Or you survive when I in earth am rotten,
 From hence your memory death cannot take,
 Although in me each part will be forgotten.
 Your name from hence immortal life shall have,
 Though I (once gone) to all the world must die;
 The earth can yield me but a common grave,
 When you entomb'd in men's eyes shall lie:
 Your monument shall be my gentle verse,
 Which eyes not yet created shall o'er-read,
 And tongues to be, your being shall rehearse,
 When all the breathers of this world are dead;
 You still shall live (such virtue hath my pen)
 Where breath most breathes, even in the mouths of men.

Або я залишуся серед живих для того,
 щоб написати тобі епітафію,
 Або ж ти житимеш, коли я гнитиму в землі,
 Звідси смерть не може забрати пам'ять про тебе,
 Хоч про мене забудуть геть усі.
 Твоє ім'я звідси отримає безсмертне життя;
 Хоч я, відійшовши один раз, муситиму померти для всього світу.
 Земля може виділити мені лише звичайну могилу,
 Коли ти лежатимеш, похований у гробниці людських очей;
 Твоїм пам'ятником стане мій ніжний вірш,
 Котрий перечитуватимуть ще не створені очі,
 А язики, яким суджено жити,
 будуть заново оповідати про твоє живе єство,
 В той час як усі живі істоти в цьому світі помруть;
 Ти й далі житимеш (ось якою силою наділене моє перо)
 Там, де живе людське дихання, – у вустах людей.

І ти, і я в зірковій коловерті –
Ми мусимо колись піти з життя.
Ім'я твоє не підлягає смерті,
Мое ж зі мною піде в небуття.

В твоє безсмертя переллю всю силу,
Щоб дух мій не терзався в Небесах;
І буде так: мені – земна могила,
Тобі – гробниця у людських очах.

Твій п'єдестал – мої рядки крилаті,
Що в майбуття твій образ понесуть
Очам ще ненароджених нащадків.
Коли вже всі сучасники умруть.

Пророча вість звучить в моїх словах:
Ти житимеш у світу на вустах.

Ти мою Музу під вінець не вів,
Тож не соромся лестоці приймати
Від новоявлених творителів віршів,
Які так люблять оди і присвяти.

Ти досконалий ззовні і з нутра,
І хоч ні в чому я не помилився, —
Шукаєш скрізь володаря пера,
Щоб він тебе хвалити заходився.

Шукай, і хай риторики знавець
Твій тішить слух барвистими словами.
Я виграю від того як співець
З простими і правдивими чуттями.

Наносять фарби на бліде обличчя.
Тобі все штучне аж ніяк не личить.

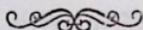
Не бачив я, щоб щось ти прикрашав,
Тому й писав про тебе щиро, просто;
І бачить Бог, я серцем відчував,
Що ти не потребуєш красномовства.

Я був за крок і мовчки лицезрів
Твоїх чеснот довершеність яскраву,
Яка не потребує тих творців,
Що це життя вбачають як виставу.

Мені мовчання ставиш ти за гріх.
Чи я скажу щось краще за Природу?
Хоч як суди – не стану серед тих,
Хто медом слів лише потворить вроду.

Ще не прийшов у світ такий Орфей,
Щоб зміг уславити красу твоїх очей.

Who is it that says most, which can say more
 Than this rich praise, that you alone, are you?
 In whose confine immured is the store
 Which should example where your equal grew?
 Lean penury within that pen doth dwell
 That to his subject lends not some small glory,
 But he that writes of you, if he can tell
 That you are you, so dignifies his story:
 Let him but copy what in you is writ,
 Not making worse what nature made so clear,
 And such a counterpart shall fame his wit,
 Making his style admired every where.
 You to your beauteous blessings add a curse,
 Being fond on praise, which makes your praises worse.

Хто ж той, хто промовляє найкраще?

Той, хто може сказати щось більше

За цю дорогоцінну хвалу, що ти один є тим,
 У кому ув'язнене ціле розмаїття прекрасних якостей,
 Що мають стати прикладом для твого зростаючого однолітка?
 Убогістю сповнене те перо,
 Що не додає своєму предмету слави,
 Але додає її той, хто пише про тебе, якщо він може розповісти
 Що ти – це ти, таким чином звеличує свою історію.
 Нехай він лише скопіює те, що написано в тобі,
 Це не погіршує того, що природа роз'яснила так чітко,
 І такий двійник зробить відомим його розум
 Настільки, що його стилем захоплюватимуться всюди.
 Ти до своїх благословенств краси додаєш прокляття
 Тим, що любиш хвалу, що робить возвеличення тебе гіршим.

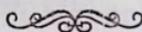
Чи хто хвалу придумає ще кращу
За щире порівняння: ти – є ти?
Скарбницю красивішу й ще багатшу,
Як не шукай, у світі не знайти!

Того поета я назву убогим,
Хто не дає сюжету розцвісти;
Та кожен буде славен перед Богом,
Чие перо засвідчить: «Ти – є ти!»

Хай той, хто пише, скопіює гарно
Відтворене Природою в тобі, –
Так свою працю не зведе намарне,
А тільки слави він додасть собі.

Хвала тобі краси не додає;
Природа ж тільки суще визнає.

My tongue-tied Muse in manners holds her still,
 While comments of your praise richly compiled,
 Reserve their character with golden quill
 And precious phrase by all the Muses filed.
 I think good thoughts, whilst other write good words,
 And like unlettered clerk still cry 'Amen',
 To every hymn that able spirit affords
 In polished form of well refined pen.
 Hearing you praised, I say 'Tis so, 'tis true',
 And to the most of praise add something more;
 But that is in my thought, whose love to you
 (Though words come hindmost) holds his rank before.
 Then others for the breath of words respect,
 Me for my dumb thoughts, speaking in effect.

Моя Муза, у якої зв'язаний язик,
 через ввічливість не каже нічого,
 У той час, як хвалебні промови на твою адресу, пишшно складені,
 Відбиваються у письменах золотим пером,
 А дорогоцінні фрази, що воно записує, диктують усі Музи.
 У мені прсминають добрі думки,
 у той час як інші пишуть гарні слова,
 І, немов неосвічений священник, я все вигукую: «Аміні!»
 Кожному гімну, що його вилучає кожен з духів
 У вишуканій формі витонченим пером.
 Чуючи, як тебе славлять, я кажу: «Це так, це правда»,
 І до найбільшої з похвал додаю ще дещо;
 Але це – у моїх думках, де моя любов до тебе
 Стоїть на першому місці, хоча слова приходять останніми.
 Тож інших поважай за подих слів,
 А мене – за мої німі думки, що насправді говорять.

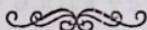
Моя сердечна Муза в німоті,
Тоді як інші гучно промовляють
І піснетворців пера золоті
Твою красу юначу вихваляють.

Я все мовчу, немов від дужих чар:
Язик німіє, дух занепадає...
Лише «Амінь!», мов неук-паламар,
Виگوкую, як оду хтось читає.

А подумки кричу: «Живі вірші!
Він є такий! Але чи вам відомо,
Що я люблю? що він в моїй душі?
І що про це я не скажу нікому?!»

За слово, за талант цінуй творців,
Мене ж – за почуття без слів.

Was it the proud full sail of his great verse,
 Bound for the prize of (all too precious) you,
 That did my ripe thoughts in my brain inhearse,
 Making their tomb the womb wherein they grew?
 Was it his spirit, by spirits taught to write
 Above a mortal pitch, that struck me dead?
 No, neither he, nor his compeers by night
 Giving him aid, my verse astonished.
 He nor that affable familiar ghost
 Which nightly gulls him with intelligence,
 As victors of my silence cannot boast;
 I was not sick of any fear from thence;
 But when your countenance filled up his line,
 Then lacked I matter, that enfeebled mine.

Чи то гордовитий парус його величного вірша,
 Що прямував до найдорогоціннішого у світі – тебе,
 Поховав рясні думки у моєму мозку,
 Перетворюючи на могилу те черево, де вони росли?
 Чи то була його душа, котру інші душі навчили писати
 Так, як жоден смертний не зміг би,
 що просто позбавляє мене мови?
 Ні, ані він, ані його нічні товариші,
 Допомагаючи йому, не вразили мій вірш.
 Ані він, ані його привітний знайомий дух,
 Котрий щоночі наповнює його знаннями,
 Не можуть похвалитися моїм мовчанням, немов переможці;
 Я не ослабнув від страху перед жодним з них;
 Але коли твій вираз обличчя сповнив його рядки,
 Тоді я був позбавлений предмету, і це послабило мої вірші.

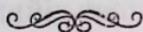
«Чи віршів то його шумлять вітрила
В бажанні твоє серце підкорить?» –
Так мозок мій на склеп перетворила
Ця думка, здатна й душу отруїть.

«Чи то душа його із рук Евтерпи
Отримала у спадок дар співця,
А мій забрала?...» – Біль пече нестерпний!
Невже в мені поет дійшов кінця?

Кажу тобі: ні твій співець натхненний,
Ні Музи, що окрилюють його,
Не здатні страх навіяти на мене
І дух вмертвити бачення мого.

Він розпочав твій образ вихваляти,
Лиш це мене примушує мовчати.

Farewell! thou art too dear for my possessing,
 And like enough thou know'st thy estimate:
 The charter of thy worth gives thee releasing;
 My bonds in thee are all determinate.
 For how do I hold thee but by thy granting,
 And for that riches where is my deserving?
 The cause of this fair gift in me is wanting,
 And so my patent back again is swerving.
 Thy self thou gav'st, thy own worth then not knowing,
 Or me to whom thou gav'st it, else mistaking,
 So thy great gift upon misprision growing,
 Comes home again, on better judgement making.
 Thus have I had thee as a dream doth flatter,
 In sleep a king, but waking no such matter.

Прощай! Ти занадто дорогий для того, щоб я володів тобою,
 І ти, цілком вірогідно, достатньо добре знаєш свою ціну:
 Привілей твоєї цінності дає тобі свободу;
 А мої права на тебе обмежені,
 Адже як ще я можу володіти тобою, як не з твого дозволу,
 І чим заслуговую я на подібне багатство?
 Підстав для такого щедрого дарунку у мені немає,
 І таким чином мій патент відходить назад.
 Ти сам себе дарував, не знаючи тоді своєї цінності,
 Або ж, помиляючись у мені – у тому, кому ти дарував себе;
 Отже, твій великий дар, перерісши таку недооцінку,
 Знов повертається назад, прийшовши до кращого судження.
 Так я володів тобою, немов у приємному сні,
 І уві сні я був королем, але, коли прокидався, переконувався,
 що це не так.

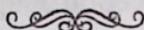
Прощай! Ти є занадто дорогий.
Собі ти, безсумнівно, знаєш ціну,
Тому зроби скоріше вибір свій,
Я змушений прийняти переміну.

Сказати «мій» без дозволу твого
Безцінного я жодних прав не маю;
Усе твоє, що серце зберегло,
З подякою за дружбу повертаю.

Що думав ти, коли себе дарив?
Із мене ж бо цінитель вкрай поганий.
Візьми назад дари минулих днів,
Будь іншому, достойному, жаданий.

Сон і реальність не зв'яжу ніяк:
Вві сні я – цар, прокинуся – жебрак.

When thou shalt be disposed to set me light,
 And place my merit in the eye of scorn,
 Upon thy side, against my self I'll fight,
 And prove thee virtuous, though thou art forsworn:
 With mine own weakness being best acquainted,
 Upon thy part I can set down a story
 Of faults concealed, wherein I am attainted,
 That thou in losing me, shalt win much glory;
 And I by this will be a gainer too,
 For bending all my loving thoughts on thee,
 The injuries that to my self I do,
 Doing thee vantage, double-vantage me.
 Such is my love, to thee I so belong,
 That for thy right my self will bear all wrong.

Коли ти будеш схильний принизити мене
 І виставити мої гідності об'єктом для глузування,
 Я пристану на твій бік і битимусь проти самого себе,
 І доведу, що ти – доброчесний, як би люди тебе не ганили;
 Якнайкраще знаючи свої слабкості,
 Виступаючи на твоєму боці, я можу розповісти
 Про ті гріхи, що приховані в моєму житті,
 які мають владу наді мною,
 Так, щоб розпрощавшись зі мною,
 ти отримав схвалення більшості людей
 Таким чином і я опинюсь у виграші,
 Адже коли я зосереджую усі свої думки про кохання на тобі,
 Усі ті рани, що їх я завдаю собі сам,
 Йдуть мені на користь вдвічі більше,
 коли вони йдуть на користь тобі.
 Таке моє кохання, я настільки належу тобі,
 Що задля того, щоб зберегти твою праведність,
 понесу на собі всі твої гріхи.

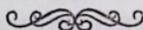
Якщо до мене – страшно уявити! –
Ти станеш раптом грубим і злостивим,
Допоможу тобі себе ганьбити
І зрадника назву благочестивим.

Всі слабкості свої я добре знаю,
То й зможу людям просто пояснити,
Чим я твої чесноти затіняю,
А ще – чому не здатен я дружити.

І в грі такій поразки не зазнаю,
Адже ти в серці світлом сповитий.
Якщо ж в добрі тобі це посприє,
Мені удвічі буде легше жити.

Кохаючи, чого іще бажати,
Як спокій твій і честь оберігати.

Say that thou didst forsake me for some fault,
 And I will comment upon that offence;
 Speak of my lameness, and I straight will halt:
 Against thy reasons making no defence.
 Thou canst not (love) disgrace me half so ill,
 To set a form upon desired change,
 As I'll my self disgrace, knowing thy will,
 I will acquaintance strangle and look strange,
 Be absent from thy walks and in my tongue
 Thy sweet beloved name no more shall dwell,
 Lest I (too much profane) should do it wrong,
 And haply of our old acquaintance tell.
 For thee, against my self I'll vow debate,
 For I must ne'er love him whom thou dost hate.

Скажи, що ти покинув мене через якусь образу,
 І я сам засуджу цей злочин;
 Говори про мою кульгавість, і я одразу почну шкутильгати,
 Жодним чином не захищаючись проти твоїх аргументів.
 Ти не можеш ганити мене, любове моя,
 і вполовину так жорстоко,
 Щоб надати необхідну форму жаданій переміні,
 Ніж я сам ганитиму себе, знаючи твою волю:
 Я приховаю знайомство з тобою і буду дивитися на тебе,
 немов сторонній,
 Не буватиму у тих місцях, де буваєш ти, і більше своїм язиком
 Не вимовлю імені коханого,
 Щоб я, (занадто неосвічений) не зробив помилку
 І випадково не розповів, що ми – давні знайомі.
 Заради тебе я присягаюся, що сперечатимусь із самим собою,
 Адже я мушу ніколи не любити того, кого ненавидиш ти.

Постав мені в провину: «Він лукавить!» –
Бог відає – тобі не заперечу;
Зазнач у колі друзів: «Він кульгавий!» –
І я тягтиму ногу, як старечу.

Не зможеш ти так ганити, мій любий,
Мене, як я себе, відверто, жорстко;
Замкну в глибинах серця прояв чулий,
А стрінемось – не викажу знайомства.

Ще більше обіцяю – не бувати
У тих місцях, де ми удвох ходили,
Та імені твого не вимовляти,
Щоб хтось сказав: «Вони колись дружили».

З самим собою я боротись мушу,
Як з кожним, хто твою бентежить душу.

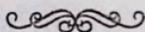
Ненавидиш – часу свого не гай,
З жорстоким світом в силі об'єднайся,
Рукою Долі біль мені завдай,
Та душу мучити не повертайся.

Не повертайся, як останній грім,
Коли здолаю муку розставання.
Хай ніч тяжка не стане днем сумним,
Щоб віддалилась мить мого сконання.

Покинь мене – не відкладай відхід,
Допоки серце менших кривд зазнає;
Стань першою, найгіршою із бід
Фортуни, що мене не помічає.

Не переважають прикrostі бід:
Без тебе залишитись назавжди.

Some glory in their birth, some in their skill,
 Some in their wealth, some in their body's force,
 Some in their garments though new-fangled ill,
 Some in their hawks and hounds, some in their horse;
 And every humour hath his adjunct pleasure,
 Wherein it finds a joy above the rest;
 But these particulars are not my measure:
 All these I better in one general best.
 Thy love is better than high birth to me,
 Richer than wealth, prouder than garments' cost,
 Of more delight than hawks and horses be;
 And having thee, of all men's pride I boast:
 Wretched in this alone, that thou mayst take,
 All this away, and me most wretched make.

Хтось пишається своїм походженням, дехто – своїми вміннями,
 Дехто – своїм багатством, дехто – силою свого тіла,
 Дехто – своїм одягом, хоч би яким він і був безглуздим,
 Дехто – своїми яструбами і гончими, дехто – своїми кінями;
 І всяк знаходить розраду у своєму об'єкті,
 В якому криється найвища радість;
 Але такі частковості – не моя міра:
 Все це разом перевершую я.
 Твоя любов для мене краща за шляхетне походження,
 Багатша за багатство, величніша, ніж розкішні дорогі вбрання,
 Дарує більше радості, ніж соколи та коні;
 І, маючи тебе, я хвалюся тим, що в мене є всі пишноти,
 якими може володіти чоловік;
 Одинокий і нещасний від того, що ти можеш забрати
 Все це і зробити мене найбільшим нещасливцем.

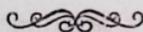
Хто рід свій славить, хто – своє знання,
Хто – тіла міць, хто – силу гаманця,
Хто – зброю старовинну і вбрання,
Хто – сокола, хто – статність жеребця.

Розрада тішить кожного своя,
Свій інтерес... Я іншого дійшов:
Єдине, чим живе душа моя –
Земна Любов – основа всіх основ.

Мудрець сказав: «Все суєта суєт»...
Турніри, лови, гроші і герби...
Знання того, що ти у мене є, –
Заміное всі світові скарби.

І в той же час в душі панує страх,
Бо ключ від скарбу у твоїх руках.

But do thy worst to steal thy self away,
 For term of life thou art assured mine,
 And life no longer than thy love will stay,
 For it depends upon that love of thine.
 Then need I not to fear the worst of wrongs,
 When in the least of them my life hath end;
 I see, a better state to me belongs
 Than that, which on thy humour doth depend.
 Thou canst not vex me with inconstant mind,
 Since that my life on thy revolt doth lie.
 O what a happy title do I find,
 Happy to have thy love, happy to die!
 But what's so blessed-fair that fears no blot?
 Thou mayst be false, and yet I know it not.

Але зроби найгірше, вкради себе у мене,
 Адже ти на все життя гарантовано мій,
 І життя триватиме не довше, ніж твоє кохання до мене,
 Адже воно залежить від твоєї любові.
 Отже, мені не потрібно боятися найгіршого з лих,
 Коли мое життя завершиться у найменшому з них;
 Я бачу, що мое становище набагато краще,
 Ніж те, що залежить від твого настрою.
 Ти не здатний засмутити мене непостійністю твоєї душі,
 Бо ж від цих змін залежить моє життя.
 О який же я щасливий,
 Що ти мене кохаєш, щасливий померти!
 Та чи є щось настільки благословенно прекрасне,
 що не боїться плями?
 Ти можеш бути невірним, а я про це й не знатиму.

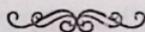
Вкради себе у мене, віддалились, –
Ти все-таки залишишся зі мною.
Я житиму в любові, як колись,
Смерть прийде лиш з твоєю нелюбов'ю.

Від примх твоїх, образ і дорікань
Отримав я жадану незалежність
І смерті не боюся посягань,
Вона ж бо є мій вихід у безмежність.

Роби що хочеш, тільки пам'ятай
Душі моєї провідне прозріння:
Даруй мені хоч пекло, а хоч рай –
Я все-одно отримую спасіння.

Чи є любов, яка б не мала плями?
Питання це не ставлю поміж нами.

So shall I live, supposing thou art true,
 Like a deceived husband, so love's face,
 May still seem love to me, though altered new;
 Thy looks with me, thy heart in other place:
 For there can live no hatred in thine eye,
 Therefore in that I cannot know thy change.
 In many's looks, the false heart's history
 Is writ in moods and frowns and wrinkles strange.
 But heaven in thy creation did decree
 That in thy face sweet love should ever dwell;
 Whate'er thy thoughts, or thy heart's workings be,
 Thy looks should nothing thence, but sweetness tell.
 How like Eve's apple doth thy beauty grow,
 If thy sweet virtue answer not thy show!

Так я і житиму, вважаючи, що ти вірний,
 Немов обманутий чоловік; так обличчя любові
 Все ще може видаватися мені любов'ю, хоч воно й змінилося;
 Твоя зовнішність зі мною, а твоє серце в іншому місці:
 Адже у твоїх очах не може жити ненависть,
 І, відповідно, по них я не можу дізнатися про зміни у тобі.
 У зовнішності багатьох людей історія невірнього серця
 Написана у настроях, дивних гримасах та зморшках,
 Але при створенні тебе небо постановило,
 Щоб у твоєму обличчі завжди мешкала краса;
 Якими б не були думки або рухи твого серця,
 Твій вигляд повинен виражати тільки солодкість.
 Наскільки ж подібно до яблука Єви росте краса твоя,
 Якщо твоя мила чеснота не відповідає твоєму вигляду!

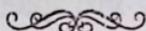
«Зі мною вірний ти», – себе вмовляю
І так жону я роздуми сумні.
Вся суть твоя ласкавість вилучає,
А серце десь блукає вдалині.

В твоїх очах той самий блиск привітний.
Чому ж так тяжко? В світі є знавці,
Що бачать тих, хто зрадою сповитий,
По міміці і зморшкам на лиці.

Твої чуття покриті таїною;
То є всесильне рішення Творця,
Щоб лик твій завжди вигравав красою
І ласкою обігривав серця.

Ти – плід, що Єва піднесла Адаму,
Допоки серця не відкриєш браму.

They that have power to hurt, and will do none,
 That do not do the thing, they most do show,
 Who moving others, are themselves as stone,
 Unmoved, cold, and to temptation slow –
 They rightly do inherit heaven's graces,
 And husband nature's riches from expense;
 They are the lords and owners of their faces,
 Others, but stewards of their excellence.
 The summer's flower is to the summer sweet,
 Though to it self, it only live and die,
 But if that flower with base infection meet,
 The basest weed outbraves his dignity:
 For sweetest things turn sourest by their deeds;
 Lilies that fester smell far worse than weeds.

Ті, хто мають силу заподіювати біль, але не зроблять так,
 Котрі не роблять того, що можна було б очікувати від них
 за зовнішністю,

Котрі, рухаючи інших, самі залишаються, немов камінь,
 Непорушними, холодними, і невіддатливими спокусі –
 Вони за правом наслідують грацію небес
 І вберігають від розтрати скарби природи;
 Вони – пани й власники своїх облич,
 Тоді як інші – лише розпорядники їхньої досконалості.
 Літня квітка мила сонцю,
 Хоча сама по собі вона просто живе та помирає,
 Проте якщо ця квітка зіткнеться з простою хворобою,
 То найпростіший бур'ян здолає її гідність;
 Адже наймиліші речі іноді виявляються найгіршими
 за своїми вчинками:
 Наприклад, як лілії, які, загниваючи,
 поширюють запах набагато гірший, ніж бур'ян.

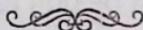
При владі хто, а сам – взірець добра:
Без люті править, люд не ображає;
Хто проти зла постав, немов гора,
І ближніх лиш на світле надихає;

Хто є провідником небесних знань,
Скарбів земних оберігач вогнений, –
Той буде мати безліч славних звань
І послідовників загін численний.

Ласкавим літом лілія в саду,
Немов сп'яніла, вість несе духмяну;
Та тільки-но в ній проросте недуг,
Вона запахне смородом бур'яну.

Уранці царський цвіт, а прийде вечір –
Лілею, мов бур'ян, жбурнуть до печі.

How sweet and lovely dost thou make the shame
 Which like a canker in the fragrant rose,
 Doth spot the beauty of thy budding name!
 O in what sweets dost thou thy sins enclose!
 That tongue that tells the story of thy days
 (Making lascivious comments on thy sport)
 Cannot dispraise, but in a kind of praise,
 Naming thy name, blesses an ill report.
 O what a mansion have those vices got
 Which for their habitation chose out thee,
 Where beauty's veil doth cover every blot,
 And all things turns to fair, that eyes can see!
 Take heed (dear heart) of this large privilege:
 The hardest knife ill-used doth lose his edge.

Наскільки ж милими і прекрасними ти робиш ганебні речі,
 Що, немов червоточина в ароматній троянді,
 Справді плямують красу твого імені, що тільки-тільки розквітає!
 О, в які ж прикраси ти вбираєш свої гріхи!
 Той язик, що оповідає історію твоїх днів,
 (Роблячи похитливі коментування з приводу твоїх розваг),
 Не може знеславити тебе інакшим чином,
 як тільки уславлюючи тебе,
 Оскільки згадування твого імені робить благословенням
 несхвальний відгук.
 О, який особняк мають ті пороки,
 Що обрали тебе за свою обитель,
 Там, де покривало краси прикриває кожну пляму
 І всі речі перетворюються на казку,
 доступну для споглядання очима!
 Бережи, любе серце моє, цей великий привілей:
 Адже навіть найміцніший ніж втрачає свою гостроту
 за умови недбалого використання.

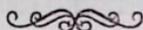
Приховуєш від ока вчинки хтиві,
Як черв'яка троянди пелюстки;
О, як майстерно у житті бурхливім
Маскуєш ти усі свої гріхи!

Твої розваги взято до обмови
Злорікими... Та тільки що з того!
Ганьба стає миттєво славословом
При згадуванні імені твого.

Ти – мов театр -- притулок для пороку,
Що казку демонструє глядачам,
Де темне – за кулісами із шовку,
Де світле відкривається очам.

У грі з людьми не загуби талант;
Від зловживань затупиться й булат.

Some say thy fault is youth, some wantonness,
 Some say thy grace is youth and gentle sport;
 Both grace and faults are loved of more and less:
 Thou mak'st faults graces, that to thee resort.
 As on the finger of a throned queen
 The basest jewel will be well esteemed,
 So are those errors that in thee are seen
 To truths translated, and for true things deemed.
 How many lambs might the stern wolf betray,
 If like a lamb he could his looks translate!
 How many gazers mightst thou lead away,
 if thou wouldst use the strength of all thy state!
 But do not so; I love thee in such sort,
 As thou being mine, mine is thy good report.

Дехто каже, що твоя провина – у твоїй юності, дехто – у розпусті,
 Дехто каже, що твоя добродішність – у юності та у благородних розвагах.
 Твої недоліки та достоїнства люблять люди як високого,
 так і низького гатунку;
 Ти робиш пороки чеснотами, що оселяються в тобі.
 Немов той найпростіший камінь,
 Що буде високо оцінений на пальці у королеви,
 Так і ті недоліки, що їх вбачають у тобі,
 Перетворюються на достоїнства і вважаються за істину.
 Скільки ж ягнят зміг би обдурити зголоднілий вовк,
 Якби він міг міняти свою зовнішність на зовнішність ягняти!
 Скільки спостерігачів ти міг би завести за собою,
 Якби використав усю силу твого становища!
 Та не роби так: я люблю тебе таким чином,
 Що коли ти мій, то добрий відгук про тебе стає добрим
 відгуком про мене.

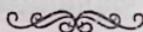
Одним твій гріх – розпуста, іншим – юність.
Для когось ти – пороків переможець...
Однак усі тобі являють любовіть:
Торгаш, митець, вояк і царедворець.

Ніколи не повірю, що камінчик
В каблучці королеви є фальшивим;
Так порухом чарівним, таємничим
Твій кожний вчинок робиться правдивим.

Вовк зголоднілий у овечій шкурі
Ягня невинне здатен одурити;
Ти міг би завдяки своїй натурі
Сердець чимало в світі спокусити.

О, не лукав! Ми зв'язані любов'ю.
Тому й ганьбу я понесу з тобою.

How like a winter hath my absence been
 From thee, the pleasure of the fleeting year!
 What freezings have I felt, what dark days seen!
 What old December's bareness everywhere!
 And yet this time removed was summer's time,
 The teeming autumn big with rich increase,
 Bearing the wanton burden of the prime,
 Like widowed wombs after their lords' decease:
 Yet this abundant issue seemed to me
 But hope of orphans, and unfathered fruit,
 For summer and his pleasures wait on thee,
 And thou away, the very birds are mute;
 Or if they sing, 'tis with so dull a cheer,
 That leaves look pale, dreading the winter's near.

Наскільки подібною до зими була моя розлука
 З тобою, радосте року, що минає!
 Який мороз я відчував, які темні дні бачив!
 Яка оголеність старого грудня панувала усюди!
 А все ж цей час розлуки був літньою порою,
 Рясною осінню, багатою на знатний врожай,
 Що несе важку ношу весни,
 Немов овдовіле черево після смерті господаря;
 І все ж цей багатий врожай видався мені
 Не більш ніж надією сиріт та плодом без батьківства,
 Адже на тебе чекають літо та його насолоди,
 А коли ти далеко, навіть птахи замовкають,
 Або ж, якщо навіть вони співають,
 то вилучають такі сумні звуки,
 Що листя виглядає блідим, бо вони бояться,
 що вже скоро настане зима.

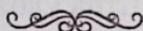
Немов зима, коли ти десь далеко,
Спливає час, а я усе один;
Як холодно, як темно, як нелегко
В оточенні грудневих хуртовин!

Пустилось літо в мандри за журбою.
Врожайна осінь увійшла в права;
Вона була запліднена весною,
А нині є – вагітна удова.

Дари ланів, немов сиріт, сприймаю,
Що не під дахом – попід небом сплять.
Без тебе влітку радощів не маю;
Без тебе і птахи в саду мовчать.

Лиш пугач озивається з пільми
І лист тремтить в передчутті зими.

From you have I been absent in the spring,
 When proud-pied April (dressed in all his trim)
 Hath put a spirit of youth in every thing,
 That heavy Saturn laughed and leaped with him.
 Yet nor the lays of birds, nor the sweet smell
 Of different flowers in odour and in hue,
 Could make me any summer's story tell,
 Or from their proud lap pluck them where they grew:
 Nor did I wonder at the lily's white,
 Nor praise the deep vermilion in the rose;
 They were but sweet, but figures of delight,
 Drawn after you, you pattern of all those.
 Yet seemed it winter still, and, you away,
 As with your shadow I with these did play.

З тобою у розлуці був я навесні,
 Коли гордовито-строкатий квітень (вбраний у всі свої шати)
 Вдихнув у все дух юності,
 Так, що важкий Сатурн сміявся і стрибав разом з ним.
 І все ж ані трелі птахів, ані солодкі пахощі
 Квітів, що відрізняються пахощами та цвітом,
 Не змогли змусити мене розповісти будь-яку з історій літа
 Або ж зірвати їх з тієї прекрасної ущелини, де вони росли;
 Так само я не дивувався білому кольорові лілії
 І не славив яскраво-червоний колір троянди;
 Вони були лише милими, лише джерелом радості,
 Намальовані за твоєю подобою, а ти був зразком для них усіх.
 І все одно здавалося, що все ще панувала зима,
 і коли ти був далеко.
 Як і з твоєю тінню, я бавився з ними.

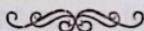
Була весна. Ти путь обрав новий,
Коли грайливий Квітень шум здійняв
Так, що й Сатурн, незграбний і важкий,
Йому всміхнувся і затанцював.

Але ні квітів цвіт, ані пташки,
Що хором славили духмяний луг, –
Мене не надихнули на казки,
Не зцілили мій занепалий дух.

Не славив я ні пурпуру троянд,
Ні стрункість білих лілій чарівних;
Усі вони – лиш копія твоя,
А ти є – світоч всіх думок моїх.

Весняний день без тебе – хуга зимня;
Явись мені – і зникнуть сновидіння.

The forward violet thus did I chide:
 Sweet thief, whence didst thou steal thy sweet that smells,
 If not from my love's breath? The purple pride
 Which on thy soft cheek for complexion dwells,
 In my love's veins thou hast too grossly dyed.
 The lily I condemned for thy hand,
 And buds of marjoram had stol'n thy hair;
 The roses fearfully on thorns did stand,
 One blushing shame, another white despair;
 A third, nor red nor white, had stol'n of both,
 And to his robbery had annexed thy breath,
 But for his theft in pride of all his growth
 A vengeful canker eat him up to death.
 More flowers I noted, yet I none could see,
 But sweet, or colour it had stol'n from thee.

Ранню фіалку так я ганив:
 «Мила злодійко, звідки ж ти вкрала свої настільки
 солодкі аромати,
 Як не з дихання мого кохання? Пурпурну пиху,
 Що мешкає на м'яких щоках твого обличчя,
 Ти занадто згустила у венах мого коханого».
 Лілію я ганив за те, що вона обікрала твоєю руку,
 А квітки майорану поцупили твоє волосся.
 Троянди боязко стояли, немов на шпичках,
 Одна з них вкрилася рум'янцем сорому,
 а інша – побілішала від відчаю,
 А третя, ані червона, ані біла – вкрала в обох,
 І до її крадіжки додала ще й дихання твое,
 Але за її крадіжку в гордовитості усього її зростання,
 мстивий хробак поїсть її до смерті.
 Я помічав й інші квіти, але не зміг побачити жодну,
 Адже кожна з них вкрала в тебе або солодкий аромат, або ж колір.

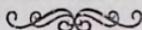
Я часто дорікав фіалкам раннім,
Які садок наш любий уквітчали:
«Красу, пахучість, пелюстки рум'яні –
Ви у мого коханого украли».

Лілея, мов рука твоя – тендітна;
Ось майоран, він вкрав твоє волосся;
Дві ружі: зарум'янена і зблідла,
Їм лик чарівний до душі прийшовся.

Ось третя ружа, ця – рожево-біла:
Вона украла подих твій медовий;
Та вже її занепадає сила,
Її черв за тебе мститися готовий.

Так ясно бачу: квіти – крадії
Вбираються в принадності твої.

Where art thou, Muse that thou forget'st so long,
 To speak of that which gives thee all thy might?
 Spend'st thou thy fury on some worthless song,
 Darkening thy power to lend base subjects light?
 Return forgetful Muse, and straight redeem
 In gentle numbers time so idly spent;
 Sing to the ear that doth thy lays esteem
 And gives thy pen both skill and argument.
 Rise resty Muse, my love's sweet face survey,
 If time have any wrinkle graven there;
 If any, be a satire to decay,
 And make time's spoils despised everywhere.
 Give my love fame faster than Time wastes life;
 So thou prevent'st his scythe and crooked knife.

То де ж ти, Музо, якщо ти так надовго забуваєш
 Говорити про те, що дає тобі всю твою могутність?
 Чи ти витрачаєш увесь свій запал на якусь нікчемну пісню,
 Затемнюючи свою силу,
 щоб подарувати світло простим людям?
 Повернись, забудькувата Музо, і одразу ж надолуж
 Час, що його так багато було витрачено на лінощі
 за допомогою благородних строф;
 Співай тому вухові, що цінує твої пісні,
 І надає своєму перу вміння, і задає йому тему.
 Встань, ледача Музо, вивчи лице мого коханого,
 Чи не вирізьбив Час на ньому зморщок;
 Якщо так, то стань сатирою супроти в'янення
 І зроби так, щоб здобич Часу усюди б зневажали.
 Дай славу моєму коханню швидше,
 ніж Час зводить нанівець життя;
 Так ти зупиниш його косу та кривий ніж.

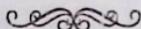
Озвися, Музо! Ти хіба забула,
Що слід тобі нетлінне прославляти?
Чи може, ти собі знайшла притулок,
Де звикли лиш мізерним забавлятися?

Прокинься, Музо! Швидше повертайся
До тих майстрів, що знаються на слові,
І щирими піснями сповідайся
На полі Вічності під супровід Любові!

Прокинься й озирни лице кохане:
Якщо помітиш зморшку – прояв Часу,
З поетом будь – допоки сили стане! –
Краси земної непохитним спасом.

Услав мое кохання чимскоріш:
Так ти зупиниш Часу гострий ніж.

O truant Muse what shall be thy amends,
 For thy neglect of truth in beauty dyed?
 Both truth and beauty on my love depends:
 So dost thou too, and therein dignified:
 Make answer Muse, wilt thou not haply say,
 'Truth needs no colour with his colour fixed,
 Beauty no pencil, beauty's truth to lay:
 But best is best, if never intermixed'?
 Because he needs no praise, wilt thou be dumb?
 Excuse not silence so, for't lies in thee,
 To make him much outlive a gilded tomb:
 And to be praised of ages yet to be.
 Then do thy office Muse, I teach thee how,
 To make him seem long hence, as he shows now.

О, ледача Музо, яким же буде твоє спокутування
 За твоє нехтування правдою, розфарбоване красою?
 Істина і краса залежать від мого коханого,
 І ти також залежиш від цього і завдяки цьому возвеличуєшся.
 Відповідай, Музо, чи не скажеш ти випадково:
 «Істина не потребує переключування,
 маючи свій постійний колір;
 Красі не потрібен колір, щоб замазати красу правди;
 Але найкраще є найкращим, якщо його піддавати змішуванню»?
 Оскільки йому не потрібна похвала,
 чи будеш ти зберігати мовчання?
 Не виправдовуй цим мовчання, так як в тобі міститься те,
 Що допоможе йому пережити позолочену могилу
 І бути ушлюбленим ще протягом багатьох віків.
 І тоді виконай свій обов'язок, Музо; я навчу тебе, як
 Зробити так, щоб він навіть через великий проміжок часу
 виглядав так само, як він виглядає і зараз.

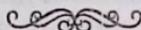
Дрімлива Музо! Часу більш не гай.
Не слід Красу і Правду забувати.
Моїм чуттям своє патхнення дай,
І світ тобі почне аплодувати.

Мені ти, може, відповідь даси,
Що Правди в слові не було й немає
І що не треба пензля для Краси,
Вона себе сама очам являє.

Мій друг в Красі і Правді, мов зірки.
Все ж не мовчи; ти маєш хист і силу
Зробити так, щоб він долав віки
І пережив позлочену могилу.

Щоб він був вічно юним, як і нині,
Обов'язок свій виконай, богине!

My love is strengthened though more weak in seeming,
 I love not less, though less the show appear,
 That love is merchandized, whose rich esteeming,
 The owner's tongue doth publish every where.
 Our love was new, and then but in the spring,
 When I was wont to greet it with my lays,
 As Philomel in summer's front doth sing,
 And stops her pipe in growth of riper days:
 Not that the summer is less pleasant now
 Than when her mournful hymns did hush the night,
 But that wild music burthens every bough,
 And sweets grown common lose their dear delight.
 Therefore like her, I sometime hold my tongue:
 Because I would not dull you with my song.

Мое кохання посилюється, хоч і здається більш слабким;
 Я кохаю тебе не менше, хоч і на вигляд видається,
 що мое кохання стало слабшим;
 Та любов, що стає предметом продажу, і її високу оцінку
 Язик володаря проголошує повсюди.
 Наше кохання було ще молодим і тільки-но проживало
 свою весну,

Коли я за традицією вітав її своїми піснями,
 Немов Філомела, що співає на початку літа,
 Але зупиняє свою сопілку із настанням більш зрілих днів:
 І справа не в тому, що літо тепер менш приємне,
 Ніж коли її скорботні пісні змушували ніч припинитися,
 А в тому, що ця дика музика обтяжує кожний сук,
 І радощі, ставши звичайним явищем,
 втрачають їхню милу втіху.

Тож, як і вона, я іноді притримую язика,
 Оскільки я не наважився б надокучувати тобі своєю піснею.

Приховую чуттів садок квітковий,
І хай вони утаєні ростуть.
Любов на показ – горщик ярмарковий,
Що торгаші за безцінь продають.

Зорю кохання я не міг не славить;
Лилася ніжність з кожного рядка...
Так соловей нам ночі в травні красить,
А з ягодою зрілою змовка.

Ніч влітку теж п'янка і світять зорі.
Чом солов'я тоді не чути спів?
Бо він не хоче у загальнім хорі
Розтанути між сотень голосів.

Світ – літній гай, де кожен щось співає.
Я – соловей; ось був -- і вже немає.

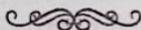
Моя вже Муза блиску не дарує.
Думок сум'яття, серденько щемить!
Уява зраджує і слів бракує,
Коли берусь твій образ відтворить.

Не ображайся на моє мовчання.
Глянь в дзеркало (воно – мій захисник)
І сам побачиш: марні намагання
В словах явити світові твій лик.

Хіба не гріх – природу прикрашати?
У слова врода – вроди не знайти.
Красу твою я прагнув змалювати,
Але, як бачиш, не досяг мети.

Точніше, тонше, ніж перо моє,
Тебе змалює дзеркало твоє.

To me fair friend you never can be old,
 For as you were when first your eye I eyed,
 Such seems your beauty still: three winters cold,
 Have from the forests shook three summers' pride,
 Three beauteous springs to yellow autumn turned,
 In process of the seasons have I seen,
 Three April perfumes in three hot Junes burned,
 Since first I saw you fresh which yet are green.
 Ah yet doth beauty like a dial hand,
 Steal from his figure, and no pace perceived,
 So your sweet hue, which methinks still doth stand
 Hath motion, and mine eye may be deceived.
 For fear of which, hear this thou age unbred,
 Ere you were born was beauty's summer dead.

Для мене, прекрасний друже, ти ніколи не постарішаєш,
 Оскільки, яким ти був, коли я вперше побачив твої очі,
 Такою твоя краса залишилась і тепер, як видається мені.

Холод трьох зим

Струсив з лісів красу трьох літ,
 Три прекрасні весни обернулися на три осені
 У ході зміни пор року, що їх я спостерігав.
 Аромати трьох квітнів згоріли у трьох спекотних червнях,
 З тих пір, як я побачив тебе вперше, а ти й досі такий молодий.
 Ах, і все ж твоя краса, немов стрілка циферблату,
 Нишком відхиляється від своєї цифри, а її рух геть непомітний;
 Так і твоє миле обличчя, що, як мені здається,
 залишається і досі незмінним,
 Насправді змінюється, і мій зір, можливо, оманується;
 Боячись цього, почуй це, ненароджене сторіччя,
 Перш ніж ти народився, краса літа померла.

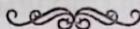
В моїх очах ти не зазнаєш змін.
Від дня, коли ми стрілися з тобою,
Сніги холодні трьох безжальних зим
Три теплих літа вкрили сивиною.

Вже тричі сад зелений весняний
Ставав садком осіннім пожовтілим, —
Ти ж, всупереч стихіям, друже мій,
Лишаєшся і свіжим, і вродливим.

Та все ж, на жаль, годинниковий бій,
А ще хід стрілок, оку непомітний,
Підказують, що Час несе й тобі
Невідворотні прикрі переміни.

Боюся Майбуття і так благаю:
Являйся тільки літом, що минає!

Let not my love be called idolatry,
 Nor my beloved as an idol show,
 Since all alike my songs and praises be
 To one, of one, still such, and ever so.
 Kind is my love to-day, to-morrow kind,
 Still constant in a wondrous excellence,
 Therefore my verse to constancy confined,
 One thing expressing, leaves out difference.
 Fair, kind, and true, is all my argument,
 Fair, kind, and true, varying to other words,
 And in this change is my invention spent,
 Three themes in one, which wondrous scope affords.
 Fair, kind, and true, have often lived alone.
 Which three till now, never kept seat in one.

Нехай моя любов не буде названа ідолопоклонством,
 Так само нехай і мій коханий не видасться ідолом,
 Оскільки мої пісні та хвали однаково призначені
 Одному, в них ідеться про одне й те саме,

лишаються незмінними.

Добрий мій коханий сьогодні, добрий завтра,
 Завжди постійний у небаченій досконалості;
 Тому ж бо мій вірш, ув'язнений у постійності,
 Висловлюючи одне, не бере до уваги розмаїття.
 «Прекрасний, добрий та істинний» – це усі мої аргументи,
 «Прекрасний, добрий та істинний», –

висловлюю це іншими словами,

І на цю перемену й витрачається моя уява,
 Три теми в одній – який це дає чудовий потенціал.
 «Прекрасний, добрий та істинний» – часто ці якості
 існували окремо одна від одної,
 І до цього часу всі три з них ніколи не вмішувалися
 в одній людині.

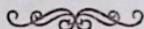
Ні не вбачайте погана в мені;
Кого люблю – кумиром не назву,
Хоча про нього всі мої пісні,
Для нього дбаю стежку світову.

Як був він добрий – так і нині є.
Красивий був – красивий і тепер.
Я – соняшник, він – сонечко моє,
І я тягнусь за ним до вишніх сфер.

«Красивий», «добрий», «світлий» – все це він.
«Красивий», «добрий», «світлий» – в трьох словах
Уся моя поезія жива
І ширих почуттів нестримний плин.

До тебе світ такого ще не знав;
Ти всі чесноти разом об'єднав.

When in the chronicle of wasted time,
 I see descriptions of the fairest wights,
 And beauty making beautiful old rhyme,
 In praise of ladies dead, and lovely knights,
 Then in the blazon of sweet beauty's best,
 Of hand, of foot, of lip, of eye, of brow,
 I see their antique pen would have expressed,
 Even such a beauty as you master now.
 So all their praises are but prophecies
 Of this our time, all you prefiguring,
 And for they looked but with divining eyes,
 They had not skill enough your worth to sing:
 For we which now behold these present days,
 Have eyes to wonder, but lack tongues to praise.

Коли у літописах витраченого часу
 Я бачу описи найпрекрасніших істот
 І прекрасну стару риму, що створює красу,
 Уславлюючи мертвих дам та прекрасних лицарів,
 Тоді у сяйві найкращих проявів дорогоцінної краси –
 Рук, ніг, вуст, очей, брів –
 Я бачу, що їхнє древнє перо не висловило б
 Все ж тієї краси, якою ти володієш зараз.
 Тож усі їхні уславлення – лише пророцтва
 Нашого нинішнього часу, і всі вони – твій праобраз;
 І хоча вони споглядали тебе пророчими очима,
 У них не було достатньо майстерності,
 щоб описати усі твої цноти;
 Адже ми, ті, хто зараз споглядає сьогоднішня,
 Маємо очі, щоб дивуватись, та у нас немає язика,
 щоб воздати хвалу.

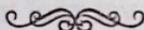
Коли читаю в літописних зводах
Балади про героїв тогочасних
І бачу, як уславлювали вроду
Прекрасних дам і лицарів відважних, —

Я відчуваю: древності поети
Бажали якнайкраще відтворити
Вуста і очі, брови і ланіти... —
Щоб то були усі твої прикмети.

Тож всі вони лише пророкували,
Що наші дні прикрасиш ти собою,
От тільки їм таланту бракувало
В рядки укласти твій чарівний прояв.

Милуєш зір наш, та чи ми готові
Твій дивний образ передати в слові?

Not mine own fears, nor the prophetic soul,
 Of the wide world, dreaming on things to come,
 Can yet the lease of my true love control,
 Supposed as forfeit to a confined doom.
 The mortal moon hath her eclipse endured,
 And the sad augurs mock their own presage,
 Incertainties now crown themselves assured,
 And peace proclaims olives of endless age.
 Now with the drops of this most balmy time,
 My love looks fresh, and death to me subscribes,
 Since spite of him I'll live in this poor rhyme,
 While he insults o'er dull and speechless tribes.
 And thou in this shalt find thy monument,
 When tyrants' crests and tombs of brass are spent.

Ані мої власні страхи, ані пророча душа
 Широкого світу, що мріє про майбутнє,
 Не можуть утримати в оренді любов мою,
 Котрій суджено стати жертвою призначеної смерті.
 Смертний місяць пережив своє затемнення
 І засмучені авгури сміються над власним пророцтвом,
 Те, ще було невизначеним, тепер увінчується короною,
 І мир проголошує оливи на нескінченний строк.
 Тепер, завдяки краплям цього найцілющого часу,
 Моя любов виглядає свіжою, і Смерть мені підкоряється,
 Оскільки, їй наперекір, я житиму в цих убогих віршах,
 Доки вона зловісно бере гору над мовчазними племенами.
 І моя творчість стане твоїм пам'ятником,
 Тоді як надгробні плити та мідні пам'ятники тиранів зотліють.

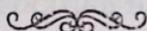
І страх мій, і пророчі віщування
Усіх знавців сузір'їв і зірок
Не вкажуть день, коли моє кохання
Під знаком долі вичерпає строк.

Був темним місяць, нині – засвітився;
Авгурам смішно від своїх об'яв;
Оливою зелений пагорб вкрився,
І голуб миру в небі закружляв.

Світ – мов бальзам, і Смерть мені підвласна.
Любов – п'янка, вірші – душевний плин.
Тож хай Вона панує повсякчасно
Над натовпом бездушним і німим.

Ти поза смертю у моїх віршах.
Тиранам – забуття і вічний прах.

What's in the brain that ink may character,
 Which hath not figured to thee my true spirit,
 What's new to speak, what now to register,
 That may express my love, or thy dear merit?
 Nothing sweet boy, but yet like prayers divine,
 I must each day say o'er the very same,
 Counting no old thing old, thou mine, I thine,
 Even as when first I hallowed thy fair name.
 So that eternal love in love's fresh case,
 Weighs not the dust and injury of age,
 Nor gives to necessary wrinkles place,
 But makes antiquity for aye his page,
 Finding the first conceit of love there bred,
 Where time and outward form would show it dead.

Що є такого у мозку, чого б не змогло відобразити чорнило,
 З присвяченого тобі, чого б не зобразив мій вірний дух?
 Що нового можна сказати, що нового записати такого,
 Що змогло б висловити мою любов,
 або ж твою дорогоцінну цноту?
 Нічого, милий хлопчику; та все ж, немов святі молитви,
 Я мушу щодня казати одне і те саме,
 Не вважаючи нічого старого старим, наприклад, те, що ти мій,
 а я – твій,
 Так само, як коли я вперше благословив твоє світле ім'я.
 Так, щоб вічна любов у її свіжому образі
 Не вкривалася пилом та не зазнавала ран від старіння,
 І так само не поступалася місцем неминучим зморшкам,
 Але навіки зробила б давнину своєю слугою,
 Знаходячи свіжу втіху від кохання там,
 Де через час та зовнішній вигляд воно могло б видатися
 мертвим.

Чи є щось не відтворене у слові,
Що б у тобі мій дух не розпізнав?
Що ще додам до нашої любові,
Як твою цноту ще не величав?

Все сказано, одначе – як молитву
«Ти – мій, я – твій» повторюю щодня
І славлю серцем мить блаженну, світлу,
Коли благословив твоє ім'я.

Нас узяла під оберег свій Вічність;
Вона не дасть нам старітись в журбі,
Не помічає зморщок на обличчі
І Час підпорядковує собі.

Ні вік, ні вид Любов не визначає,
Вона свою до серця стежку має.

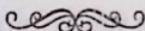
Що я невірний серцем – не кажи,
Хоч ревності розлука й провокує;
На чужині я сам собі чужий,
Моя ж душа твій кожен вдих святкує.

Увесь ти – дім, ім'я йому – Любов;
До тебе я, де б не блукав світами,
Очищеним вертаюсь знов і знов,
Із себе змивши всі гріховні плями.

Не вір нікому, попри всі плітки,
Що я шукав тілесної відради;
Ти – джерело моєї чистоти,
В коханні я не знаю слова «зрадив».

У світі цім, де так багато зла,
Ти – медоносна квітка, я – бджола.

Alas 'tis true, I have gone here and there,
 And made my self a motley to the view,
 Gored mine own thoughts, sold cheap what is most dear,
 Made old offences of affections new.
 Most true it is, that I have looked on truth
 Askance and strangely: but by all above,
 These blenches gave my heart another youth,
 And worse essays proved thee my best of love.
 Now all is done, have what shall have no end,
 Mine appetite I never more will grind
 On newer proof, to try an older friend,
 A god in love, to whom I am confined.
 Then give me welcome, next my heaven the best,
 Even to thy pure and most most loving breast.

Нажаль, це правда: я бував і тут, і там,
 І став блазнем для всіх,
 Спотворював думки свої, продавав задешево те,
 що є найдорожчим для мене,
 І скоював старі гріхи через нові прихильності.
 Істинна правда в тому, що я дивився на вірність
 З підозрою й з подивом: але, присягаюся усім,
 зазначеним вище,
 Ці відходи надали моєму серцю юність,
 І найгірші мої оповідання довели тобі, що моя любов до тебе
 – найщиріша.
 Тепер, коли все закінчено, володій тим, що не має кінця:
 Мій апетит я більше не підсилюватиму,
 Щоб не випробовувати за нових обставин старого друга,
 Бога кохання, у котрого я в полоні.
 Тож, привітай мене, прийми мене, там для мене рай –
 У своєму щирому та безмірно люблячому серці.

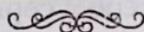
На жаль, це так: де б в світі не бував,
Поводився, мов блазень той на площі,
Бентежив ум, за безцінь продавав
Все, що вважав в житті за найдорожче.

Це правда, що я правди уникав,
Але не марне слухав кров гарячу, –
У мить блаженну дух мій просіяв,
З тих пір лише тебе я серцем бачу.

Тобі служу, мов скрипка скрипалю,
Світ перейшовши грубий і зрадливий;
Душі твоєї вже не завдам жалю,
Мій бог в любові, лагідний і щирий.

У твоїх грудях міститься мій рай,
Прийми мене і серцем привітай.

O for my sake do you with Fortune chide,
 The guilty goddess of my harmful deeds,
 That did not better for my life provide,
 Than public means which public manners breeds.
 Thence comes it that my name receives a brand,
 And almost thence my nature is subdued
 To what it works in, like the dyer's hand:
 Pity me then, and wish I were renewed,
 Whilst like a willing patient I will drink,
 Potions of eisel 'gainst my strong infection,
 No bitterness that I will bitter think,
 Nor double penance to correct correction.
 Pity me then dear friend, and I assure ye,
 Even that your pity is enough to cure me.

О, заради мене свари Фортуну,
 Богиню, котра винна в моїх шкідливих вчинках,
 Що не забезпечила моє життя нічим кращим,
 Ніж публічні засоби, що породжують публічну поведінку.
 Звідси виходить, що моє ім'я отримує клеймо,
 І тоді майже миттєво моя природа підпорядковується
 Тому, серед чого вона працює, немов рука фарбаря.
 Пожальй же мене тоді і побажай, щоб я відновився,
 У той час як я, немов терплячий пацієнт, буду пити
 Оцтове зілля від моєї сильної інфекції;
 Жодну гіркоту я не вважатиму гіркою,
 Або ж подвійною карою задля виправлення виправленого.
 Жалій мене тоді, любий друже, і я запевняю тебе,
 Що наєїть твого співчуття достатньо, щоб вилікувати мене.

Мою ти Долю, друже, насвари
За суетність, страждання і хвороби,
За грубощі і за нещирість гри –
Увесь тягар публічної особи.

Цей світ затаврував моє ім'я.
Отак фарбар не може плями змити.
Жалій мене і побажай, щоб я
Зумів душі цвітіння відновити.

Я буду мов слухняний пацієнт
Пігулки і настоянки ковтати,
Гіркоту за гіркоту не вважати,
Аби недуг цей вивести ущент.

Твоя любов і щире співчуття
Мене спасуть від самозабуття.

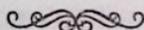
Ти милістю загладив слід тавра,
Що світ мені поставив на чоло;
Тепер я ласку п'ю з твого добра
І не страшить мене суспільне зло.

Ти цілий світ для мене замінив
І став суддею всіх моїх діянь,
Для інших вхід до серця я закрив
Від їхньої хули і вихвалень.

Всі клопоти в безодню повкидав
І з легкістю, неначе мудрий змії,
Думки громади чути перестав,
А лише чую ніжний голос твій.

В мені ти проявився як ніколи,
А все довкіл – безкрає дике поле.

Since I left you, mine eye is in my mind,
 And that which governs me to go about,
 Doth part his function, and is partly blind,
 Seems seeing, but effectually is out:
 For it no form delivers to the heart
 Of bird, of flower, or shape which it doth latch,
 Of his quick objects hath the mind no part,
 Nor his own vision holds what it doth catch:
 For if it see the rud'st or gentlest sight,
 The most sweet favour or deformed'st creature,
 The mountain, or the sea, the day, or night:
 The crow, or dove, it shapes them to your feature.
 Incapable of more, replete with you,
 My most true mind thus maketh mine untrue.

З тих пір, як я тебе покинув, мої очі – у моїй душі,
 А ті, що скеровують мене у русі,
 Перестали виконувати свою функцію, і я частково осліп,
 І на вигляд вони ніби зрячі, але насправді – сліпі;
 Адже вони не відображають у душі образи
 Пташки, квітки або ж форми, на яких вони фокусуються:
 У їхніх швидких об'єктах душа не приймає участі;
 Ані їх власне бачення не здатне втримати того,
 що опиняється в межах зору:
 Адже якщо вони бачать найніжніше та найгрубіше,
 Найпрекрасніше або ж найпотворніше створіння,
 Гору чи то море, день чи ніч,
 Чи то ворона, чи то голуба, вони приписують їм твої риси.
 Нездатна вмістити більше, будучи заповнена тобою,
 Моя дійсно вірна душа робить мої очі невірними.

В час розставання зір в душі топлю,
Щоб оглядати образ твій живий;
При цьому стежку обрану гублю,
В очах туман, немовби я сліпий.

На цій землі усе, що бачу я:
Квітневий луг, чи птаха, чи сідло.., –
Не здатна втримати душа моя,
Як сон, що був, а ніби й не було.

І груба, і більш вишукана річ:
Старезний крук і голуб-молодик,
Великі гори, море, день і ніч –
Задивленим очам несуть твій лик.

Хай втрачу зір, а з ним земну красу, –
Я цілий світ в душі своїй несу.

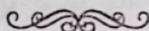
Душа, що коронована тобою,
Напій п'є царський із солодких сніз.
Невже ти очі звабив ворожбою
І дивної алхімії навчив,

Щоб я в потворі бачив херувима –
Тебе, мій зоресяйний, вірний друг,
Щоб все недосконале раптом зримо
Довершеним являлося навкруг?

«Моя душа, – майнула мисль пророча, –
Все ж лестоців жадає, як владар,
А зір, мов чаша, їй дає охоче,
Без міри пити бажаний нектар».

Напій той зіцлює? чи може отруїти?
Немає значення. Вже зір не зупинити.

Those lines that I before have writ do lie,
 Even those that said I could not love you dearer,
 Yet then my judgment knew no reason why,
 My most full flame should afterwards burn clearer,
 But reckoning time, whose millioned accidents
 Creep in 'twixt vows, and change decrees of kings,
 Tan sacred beauty, blunt the sharp'st intents,
 Divert strong minds to the course of alt'ring things:
 Alas why fearing of time's tyranny,
 Might I not then say 'Now I love you best,'
 When I was certain o'er incertainty,
 Crowning the present, doubting of the rest?
 Love is a babe, then might I not say so
 To give full growth to that which still doth grow.

Ті строки, котрі я писав раніше, брешуть –
 Навіть ті, в яких було сказано,
 що я не можу кохати тебе ще більш палко;
 Хоча тоді мій розум не знав причини того, чому
 Моє полум'я, що палахкотіло на повну силу,
 мусило б потім розгорітися сильніше.
 Але слід врахувати Час, чиї мільйонні випадковості
 Вкрадаються до клятв та змінюють накази королів,
 Заплямовують найсвятішу красу,
 притуплюють найгостріші наміри,
 І скеровують сильні душі на зміну речей –
 Ах, чому ж тоді, боячись тиранії Часу,
 Я не можу навіть сказати:
 «Тепер я люблю тебе сильніше за все».
 Коли я був певний у цьому поза всякими сумнівами,
 Коронуючи прийдешнє та сумніваючись в усьому іншому?
 Любов – це дитина: тому я не міг так сказати,
 Надаючи повний ріст тому, що й досі росте.

Не вір тим віршам, де тобі писав:
«Я в почуттях своїх досяг межі».
Я щирий був тоді, бо ще не знав,
Що більший є вогонь в моїй душі.

Нам випадковість змінює життя,
Ламає звичай, зраджує любов,
Красу потворить, нищить почуття
І устрої руйнує до основ.

Пробач мені, що боячись Часу,
Не вірив я у свій сердечний зліт.
Тепер в душі своїй любов несу
Таку, яку не знав ще білий світ.

Любов – дитя, зростає безупинно.
Все відійде, лише Вона нетлінна.

Let me not to the marriage of true minds
 Admit impediments, love is not love
 Which alters when it alteration finds,
 Or bends with the remover to remove.
 O no, it is an ever-fixed mark
 That looks on tempests and is never shaken;
 It is the star to every wand'ring bark,
 Whose worth's unknown, although his height be taken.
 Love's not Time's fool, though rosy lips and cheeks
 Within his bending sickle's compass come,
 Love alters not with his brief hours and weeks,
 But bears it out even to the edge of doom:
 If this be error and upon me proved,
 I never writ, nor no man ever loved.

Не дозволяй мені шлюбу правдивих душ
 Чинити перешкоди; та любов не є любов'ю,
 Котра змінюється тоді, коли знаходить зміни,
 Або ж підкорюється обставинам і усувається зі шляху.
 О ні, це навічно закріплена мірка,
 Що звернена до бур, але ніколи не похитнеться;
 Для всякого подорожуючого човна це зірка,
 Чия цінність невідома, навіть беручи до уваги її висоту.
 Любов – це не блазень Часу, хоча її ароматні,
 немов троянда, губи та щоки
 Потрапляють під помах кривого серпа Часу;
 Любов не змінюється за його короткі дні та години,
 Але зберігається навіть до Судного дня.
 Якщо це помилка, і мені це зможуть довести,
 Тоді, виходить, що я ніколи не писав і жодна людина
 не кохала.

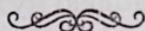
Хай дві душі кохаються. Завади
Не буде їм моєї, бо люблю.
Любов несу, без огляду на зраду,
Як найціннішу знахідку свою.

З Любов'ю загубитись неможливо,
Вона для мене зірка і маяк;
То ж знаю я: здолаю путь щасливо,
Немов досвідчений гартований моряк.

Любов – не лялька тлінна і бездушна,
Якою потішаються роки.
Любов – як небо, радісно і слушно
Для нас нестиме світло крізь віки.

Хто б не сказав, що я не щирий в слові,
Я відповім: «Ти ще не знав Любові».

Accuse me thus, that I have scanted all,
 Wherein I should your great deserts repay,
 Forgot upon your dearest love to call,
 Whereto all bonds do tie me day by day,
 That I have frequent been with unknown minds,
 And given to time your own dear-purchased right,
 That I have hoisted sail to all the winds
 Which should transport me farthest from your sight.
 Book both my wilfulness and errors down,
 And on just proof surmise, accumulate,
 Bring me within the level of your frown,
 But shoot not at me in your wakened hate:
 Since my appeal says I did strive to prove
 The constancy and virtue of your love.

Звинувачуй мене так: що я зневажив усе,
 Чим мусив би відплатити за твої великі заслуги,
 Забував закликати до твого найдорожчого кохання,
 До якого всі кайдани прив'язують мене
 все міцніше та міцніше день за днем;
 Що я часто був з невідомими мені людьми
 І віддавав часові твоє власне дорогоцінне право на мене;
 Що я підставляв вітрило усім вітрам,
 Котрі відносили мене якнайдалі від тебе.
 Запиши як мою норовливість, так і помилки,
 І до беззаперечних доказів додай здогадки;
 Нехай я потраплю під твоє несхвалення,
 Але не стріляй у мене своєю ненавистю, що прокинулася;
 Адже моя апеляція свідчить, що я справді намагався довести
 Постійність та чесноту твого кохання.

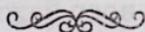
Суди мене за те, що зневажав
Твою прихильність і не слав відплати,
А ще за те, що не посмів сказати,
Як ти в мені, мов сонце, засіяв.

Суди мене! Я часто обкрадав
Даровані нам дні для спілкування,
І, ніби раб лукавого бажання,
Усім вітрам свій парус підставляв.

Я хочу, щоб ти в зошит записав
Мої гріхи і прояви сваволі
І вирок виніс у правдивім слові,
Але стрілою гніву не карав.

Я виправданий. Бо якщо ти судиш –
Це доказ, що мене ти вірно любиш.

Like as to make our appetite more keen
 With eager compounds we our palate urge,
 As to prevent our maladies unseen,
 We sicken to shun sickness when we purge.
 Even so being full of your ne'er-cloying sweetness,
 To bitter sauces did I frame my feeding;
 And sick of welfare found a kind of meetness,
 To be diseased ere that there was true needing.
 Thus policy in love t' anticipate
 The ills that were not, grew to faults assured,
 And brought to medicine a healthful state
 Which rank of goodness would by ill be cured.
 But thence I learn and find the lesson true,
 Drugs poison him that so feil sick of you.

Подібно до того, як для загострення апетиту,
 Ми гострими сумішами спонукаємо наше піднебіння, –
 А щоб запобігти невидимим недугам,
 Ми занеджуємо, щоб уникнути хвороби, коли ми одужаємо:
 Так само, наситившись своєю красою,
 котра ніколи не приїється,
 Я став додавати до своєї їжі гіркі соуси,
 І, вже пересичений благополуччям, знаходив певну пристойність
 У тому, щоб захворіти до того,
 ніж у цьому виникне справжня необхідність.
 Так і тактика у коханні – передбачати
 Ті хвороби, котрих немає, –
 призвела до виникнення справжніх вад,
 І довела здоровий стан до хвороби,
 Що, належачи до добра, бажав лікуватися лихим.
 Але з того випадку я дізнаюсь наступне, і вважаю урок вірним:
 Ліки лише отрують того, хто настільки захворів тобою.

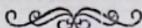
Властиво нам, щоб апетит збудити,
У страву гостру суміш додавати;
А щоб страшній хворобі запобігти,
Ми беремося тіло очищати, –

Отак і я до ласощів любові
Гіркого зілля підливав чимало;
Гадав, що цим запобігаю хворі,
А вийшло, що вона мене здолала.

Подібним чином не зміцнив кохання –
Бажав я квітів, а діставсь коріння;
Тепер шукаю засіб лікування,
Щоб смак відчутти пізнього прозріння.

Урок життєвий цей засвоїв сповна:
Тебе любити – річ невиліковна.

What potions have I drunk of Siren tears
 Distilled from limbecks foul as hell within,
 Applying fears to hopes, and hopes to fears,
 Still losing when I saw my self to win!
 What wretched errors hath my heart committed,
 Whilst it hath thought it self so blessed never!
 How have mine eyes out of their spheres been fitted
 In the distraction of this madding fever!
 O benefit of ill, now I find true
 That better is, by evil still made better.
 And ruined love when it is built anew
 Grows fairer than at first, more strong, far greater.
 So I return rebuked to my content,
 And gain by ills thrice more than I have spent.

Яке зілля зі сліз Сирен я пив,
 Одержане з перегінних посудин, смердючих всередині,
неначе пекло,

Додаючи страхи до надій, а надії до страхів,
 І все одно програючи, коли я бачив себе переможцем!
 Яких же жахливих помилок припустилося моє серце,
 Відчуваючи себе блаженим, ніж будь-коли!
 Як же мої очі вилазили з орбіт
 Через сум'яття, спричинене цією гарячкою,
яка зводить з розуму!

О перевага шкоди! Тепер я дійсно бачу,
 Що зло робить краще ще кращим,
 А зруйноване кохання, коли воно відбудовується наново,
 Стає ще прекраснішим, ніж було спочатку,
сильнішим та набагато більш величним.

Так що я повертаюся до свого джерела задоволення,
 І отримую, скоюючи шкоду, втричі більше, ніж я витратив.

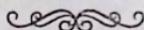
Із сліз сирен я зілля перепив
Огідного, мов з казанів пекельних.
Надію світлу страхами бруднив
І сад садив серед пісків пустельних.

А як бездумно гріх на серце брав,
Пускаючись у вир шалених танців!
За це страждав, аж очі витріщав
Від корчів у жакливій лихоманці.

Я дякую за все своїм гріхам,
Інакше б не прийшло моє прозріння
І та любов, що розіп'яв я сам,
В мені б не зазоріла воскресінням.

Не марними були мої страждання –
Віднині воду п'ю з джерел Кохання.

That you were once unkind befriends me now,
 And for that sorrow, which I then did feel,
 Needs must I under my transgression bow,
 Unless my nerves were brass or hammered steel.
 For if you were by my unkindness shaken
 As I by yours, y'have passed a hell of time,
 And I a tyrant have no leisure taken
 To weigh how once I suffered in your crime.
 O that our night of woe might have remembered
 My deepest sense, how hard true sorrow hits,
 And soon to you, as you to me then tendered
 The humble salve, which wounded bosoms fits!
 But that your trespass now becomes a fee,
 Mine ransoms yours, and yours must ransom me.

Те, що ти колись був недобрим, тепер сприяє мені,
 І через те горе, що я тоді відчув,
 Я мусив би неодмінно зігнути ся під тягарем гріхів,
 Хіба що мої нерви були б зроблені з міді
 або ж кованого заліза.

Адже якщо тебе приголомшила моя немилість,
 Як і твоя – мене, то ти пережив пекельний час,
 А я, тиран, не спромігся
 Зважити, як я колись постраждав через твої злочини.
 О, якби наша ніч горя могла б пам'ятати
 Моє найглибше відчуття того,
 якого удару завдає справжнє горе,
 І негайно тобі, як ти тоді мені, запропонувати
 Скромний бальзам, що заліковує поранені груди!
 Але це твоє зловживання тепер стає платнею;
 Моє викупує тебе, а твоє мусить викупити мене.

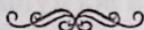
На твою зраду зраду учинив;
Шукав рятунку, а знайшов печалі.
Тепер ходжу зігнутий від гріхів,
Бо моє серце не з міцної сталі.

Якщо страждаєш, як терзався я, –
Проходиш ти свої пекельні кола.
Твої ж образи всі душа моя
До згадки не бере уже ніколи.

Хай ніч душі народить світло нам.
Хай, що було, ніколи вже не буде.
А ми з тобою вип'ємо бальзам,
Який від ран загоїть наші груди.

Я впевнений: взаємне покаяння
Нам знов поверне віру у кохання.

'Tis better to be vile than vile esteemed,
 When not to be, receives reproach of being,
 And the just pleasure lost, which is so deemed,
 Not by our feeling, but by others' seeing.
 For why should others' false adulterate eyes
 Give salutation to my sportive blood?
 Or on my frailties why are frailer spies,
 Which in their wills count bad what I think good?
 No, I am that I am, and they that level
 At my abuses, reckon up their own,
 I may be straight though they themselves be bevel;
 By their rank thoughts, my deeds must not be shown
 Unless this general evil they maintain,
 All men are bad and in their badness reign.

Краще бути підлим, аніж підлим вважатися,
 Коли, тоді як ти не такий, тобі дорікають, немов би ти такий,
 І втрачається належне задоволення, яке вважається таким
 Не нашими почуттями, а поглядами інших.
 Адже навіть повинні чужі, фальшиві, зрадливі очі
 Вітати мою грайливу кров?
 Але чому мої слабкості вишукують шпигуни, слабші за мене,
 Котрі за власною волею вважають поганим те,
 що я вважаю добрим?
 Ні, я – той, ким я є, і вони, таким чином,
 Зважаючи на мої недоліки, розглядають свої;
 Я можу бути прямим у своєму норіві,
 а інші можуть бути скривленими;
 Не варто показувати свої вчинки через їхні думки,
 Якщо тільки вони не підтримують цього ствердження зла:
 Що всі люди мають вади і керуються своєю хибністю.

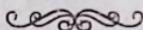
Негідним краще бути, ніж вважатись
Низьким і підлим ув очах чужих.
О, сумно як! Несила сперечатись
Із цілим військом недругів моїх.

Все думаю: чому нещирі люди
Злословити беруться суть мою
І те пускають в коло пересудів,
Що я в цім світі над усе люблю?

Я – не вони, і вже напевне знаю,
Що в їхніх душах правда не живе;
Іду життям і путь прямий долаю,
В кривому ж оці все пряме – криве.

Їм мудрості ніколи не дістатись:
Якщо є гріх, то поруч десь і святість.

Thy gift, thy tables, are within my brain
 Full charactered with lasting memory,
 Which shall above that idle rank remain
 Beyond all date even to eternity.
 Or at the least, so long as brain and heart
 Have faculty by nature to subsist,
 Till each to razed oblivion yield his part
 Of thee, thy record never can be missed:
 That poor retention could not so much hold,
 Nor need I tallies thy dear love to score,
 Therefore to give them from me was I bold,
 To trust those tables that receive thee more:
 To keep an adjunct to remember thee
 Were to import forgetfulness in me.

Твій дар, твої скрижалі – у моєму мозку,
 Заповнені письменами тривалої пам'яті,
 Що переживе ці марні рядки
 Через усі часові кордони, навіть довічно;
 Або ж, принаймні, настільки ж, наскільки вистачить
 Можливостей мозку та серця щодо підтримання життя,
 Доки кожен з них не віддасть руйнівному забуттю свою частину
 Тебе, пам'ять про тебе ніколи не буде втрачена.
 Те бідне вмістилище не змогло б охопити так багато,
 Мені не потрібні жодні рахунки,
 щоб підрахувати твоє кохання;
 Тому я віддав їх,
 Щоб довіритись тим скрижалям,
 котрі якнайповніше вміщають тебе:
 Залишивши цей додаток як згадку про тебе,
 Я визнав би, що я схильний забувати.

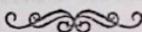
Твій дар, щоденник, в пам'яті моїй,
Як той скарбничий, пильно стережу,
Не на папері – в серці бережу
Усі безцінні спогади твої.

Допоки серце б'ється, кров снує,
Допоки світ цей бачити дано, –
Читатиму, немов Святе Письмо,
Що ти любив, що я для тебе є.

Свої нотатки – зібрання років –
Залиш собі, я далі понесу
Твоїх думок відвертість і красу
І полум'яність щирих почуттів.

Усе святе, що в цьому світі маю,
Лиш внутрішньому оку довіряю.

No! Time, thou shalt not boast that I do change,
 Thy pyramids built up with newer might
 To me are nothing novel, nothing strange,
 They are but dressings Of a former sight:
 Our dates are brief, and therefore we admire,
 What thou dost foist upon us that is old,
 And rather make them born to our desire,
 Than think that we before have heard them told:
 Thy registers and thee I both defy,
 Not wond'ring at the present, nor the past,
 For thy records, and what we see doth lie,
 Made more or less by thy continual haste:
 This I do vow and this shall ever be,
 I will be true despite thy scythe and thee.

Ні, Часе! Ти не хвастатимешся з приводу того, що я змінююся:
 Твої піраміди, побудовані з дужчою силою,
 Для мене не є чимось новим або дивним;
 Вони – лише вбрання раніше побаченого.
 Наш строк життя – короткий, тож ми захоплюємося
 Тим старим, що ти нам усукаєш,
 І ми радше даємо йому нове народження за нашим бажанням,
 Ніж думаємо, що чули від когось іншого.
 Твоїм записам і тобі я кидаю виклик,
 Не дивуючись ані сьогоденню, ані минулому,
 Адже і твої записи, і те, що ми бачимо, брешуть,
 І все це відбувається більше або менше через твій тривалий
 поспіх.
 У цьому я присягаюся, і так буде навіки:
 Я буду вірним, незважаючи на твою косу та на тебе самого.

Ти владен, Часе, мій змінити вид;
Невидиме тобі не підлягає.
Ти скрізь назводив нових пірамід,
Але стара їх сутність велич має.

Тривке життя, то ж все, що нам дано,
Сприймаємо, як творення нового;
Насправді – ми найкраще беремо
Від проявів одвічного старого.

Квапливий Часе, виклик мій прийми.
Усе, що робиш ти, я зву маною.
Будуй, руйнуй, повергни, підійми, –
Ти все ж не маєш влади наді мною.

Ти тіло, Часе, можеш зруйнувати,
Душі тобі моєї не дістати.

If my dear love were but the child of state,
 It might for Fortune's bastard be unfathered,
 As subject to time's love or to time's hate,
 Weeds among weeds, or flowers with flowers gathered.
 No it was builded far from accident,
 It suffers not in smiling pomp, nor falls
 Under the blow of thrall'd discontent,
 Whereto th' inviting time our fashion calls:
 It fears not policy that heretic,
 Which works on leases of short-numbered hours,
 But all alone stands hugely politic,
 That it nor grows with heat, nor drowns with showers.
 To this I witness call the fools of time,
 Which die for goodness, who have lived for crime.

Якби моя дорогоцінна любов була народжена лише ситуацією,
 Вона, як незаконнонароджена дитина Долі,
 могла залишитись без батька,
 Будучи об'єктом кохання Часу, або ж Ненависті Часу,
 Бур'ян серед бур'яну, або квітами,
 що їх збирають з іншими квітами.
 Ні, вона виникла далеко не випадково;
 Вона не страждає від усміхненої пишноти, не падає
 Під ударами невдоволення, що звертає в рабство,
 До якого наші образи закликає спокусливий Час;
 Вона не боїться Політики, цієї еретички,
 Котра здає в найми короткі години,
 Але одна веде величну політику,
 Так, що вона не росте від тепла і не затоплюється зливами.
 За свідків цього я закликаю блазнів Часу,
 Котрі помирають заради добра, а жили заради злочину.

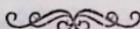
Моя Любов живе не сиротою,
Щасливу долю їй Творець дарив;
І Час її не виплекав травою
Ні між троянд, ні поміж бур'янів.

О ні! Моя Любов – не випадковість;
Віддалена від злетів і падінь,
Вона цвіте в той час, коли жорстокість
Гарцює скрізь під бубни потрясінь.

Не куплена політиком зрадливим,
Який не знає слова «чистота».
Не боячись ні спеки, ані зливи,
Любов моя в душі моїй зроста.

Невже відкрию, що в душі несу,
Розбещеному блазневі Часу?

Were't aught to me I bore the canopy,
 With my extern the outward honouring,
 Or laid great bases for eternity,
 Which proves more short than waste or ruining?
 Have I not seen dwellers on form and favour
 Lose all, and more by paying too much rent
 For compound sweet; forgoing simple savour,
 Pitiful thrivers in their gazing spent?
 No, let me be obsequious in thy heart,
 And take thou my oblation, poor but free,
 Which is not mixed with seconds, knows no art,
 But mutual render, only me for thee.
 Hence, thou suborned informer, a true soul
 When most impeached, stands least in thy control.

Чи мало б це для мене якесь значення, якби я носив балдахін,
 Своім зовнішнім виглядом віддаючи шану матеріальному світові,
 Або ж закладав великі основи для вічності,
 Котра виявляється коротшою за руйнування або розпад?
 Хіба я не бачив мешканців зовнішності та люб'язності,
 Котрі втрачали все, та навіть більше,

сплачуючи зависоку орендну платню

За витончені солодощі, відмовившись від простого смаку,
 Жалюгідних у процвітанні,

що втрачають життя на споглядання себе?

Ні, нехай я буду слухняним відносно твого серця,
 І прийми моє підношення, нехай убоге, проте вільне,
 Що не пов'язане із секундами, не знає хитрування,
 Але пропонує взаємну данину, тільки я – в обмін на тебе.
 Геть звідси, підкупний інформаторе! Вірна душа,
 Коли їй висувають звинувачення, – якнайменше у твоїй владі.

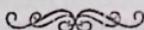
Навіщо мені слава показна,
Щоб балдахін носили над душею,
Якщо вже Вічність, свідчать письмена,
І та, либонь, позначена межею?

Я бачив найбагатших із мужів,
Які в цім світі бучно жирували,
А потім смак життя, пишноту днів,
Впливовість, славу – все умить втрачали.

Я у житті бажаю одного:
Жертовно, щиро лиш тобі служити.
Впусти мене до серденька свого,
Щоб нам удвох блаженства сад садити.

Тобі мене вже, Світе, не зловити,
Я від спокус твоїх зумів себе звільнити.

O thou my lovely boy who in thy power,
 Dost hold Time's fickle glass his fickle hour:
 Who hast by waning grown, and therein show'st,
 Thy lovers withering, as thy sweet self grow'st.
 If Nature (sovereign mistress over wrack)
 As thou goest onwards still will pluck thee back,
 She keeps thee to this purpose, that her skill
 May time disgrace, and wretched minutes kill.
 Yet fear her O thou minion of her pleasure,
 She may detain, but not still keep her treasure!
 Her audit (though delayed) answered must be,
 And her quietus is to render thee.

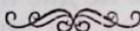
О ти, мій милий хлопче, той, хто під своїм контролем
 Тримає непостійне дзеркало Часу, його серп, годинник;
 Той, хто в'янучи – зростає, і при тому демонструє
 В'янення твоїх коханців, по мірі того,
 як твоя солодкість зростає.
 Якщо Природа – володарка руйнування,
 По мірі того, як ти рухаєшся вперед,
 все одно буде відтягувати тебе назад,
 То це значить, що вона береже тебе з тією метою,
 щоб її майстерність
 Змогла б зганити час та вбити огидні хвилини.
 Та все ж бійся її, о, ти, улюбленцю її насолоди,
 Вона може затримати,
 проте все одно не здатна втримати її скарб!
 Їй, нехай навіть із затримкою,
 доведеться звітувати за рахунками,
 А її сплата за рахунками полягає у тому,
 щоб передати тебе Часові.

Мій хлопчику, мій Купідон крилатий,
Зумів Часу ти силу подолати!
Цвітеш собі, а всі, хто є з тобою,
Давно уже покрились сивиною.

Тебе Природа любить і понині,
Лишаючи у юному цвітінні;
Вона хвилинам не дає проходу,
Щоб зберегти твою чарівну вроду.

Цвіти, зростає, одначе пам'ятай,
Що і природна сила має край.
Хай згодом, світлим днем, твою красу,
Вона безжально здасть до рук Часу.

In the old age black was not counted fair,
 Or if it were it bore not beauty's name:
 But now is black beauty's successive heir,
 And beauty slandered with a bastard shame,
 For since each hand hath put on nature's power,
 Fairing the foul with art's false borrowed face,
 Sweet beauty hath no name no holy bower,
 But is profaned, if not lives in disgrace.
 Therefore my mistress' eyes are raven black,
 Her eyes so suited, and they mourners seem,
 At such who not born fair no beauty lack,
 Slandering creation with a false esteem,
 Yet so they mourn becoming of their woe,
 That every tongue says beauty should look so.

У старі часи чорний колір не вважався світлим,
 Або ж, навіть якщо так і було, то він не носив ім'я краси;
 Але тепер чорний колір – законний нащадок краси,
 А краса паплюжитья соромом незаконнонароджених нащадків:
 Адже з тих пір, як кожна рука присвоювала силу Природи,
 Роблячи огидне прекрасним за допомогою
 фальшивого запозиченого лику мистецтва,
 Мила краса не має імені, ані святого притулку,
 Але зганьблена, а якщо й ні, то живе у безчесті.
 Тому очі моєї володарки чорні, немов ворон,
 Її брови вбрані так само, немов вони у траурі
 За тими, котрі не були народжені красивими,
 але не мають нестатку у красі,
 Обмовляючи створення фальшивою оцінкою;
 І все ж, вони так журяться, їхня скорбота їм так пасує,
 Що кожен язик промовляє,
 що краса повинна мати саме такий вигляд.

Колись все чорне світ вважав низьким,
Потворним протиставленням краси;
Тепер, коли змінилися часи,
Став колір ночі в моді провідним.

Людське лице – природний благовіст –
Ховати почали під шаром фарб,
Спотворюючи свій безцінний скарб,
Як маскарадний вуличний артист.

Смаглявка та, яку я покохав,
І брови, й очі смолянисті має;
Мов у жалобі, з сумом поглядає
На всіх, хто свою вроду заховав.

Прекрасна ти і в час, коли сумна,
Душі моєї квітка чарівна.

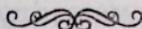
Коли ти, о моя музико, граєш
І з клавiкорду вилучаєш звук, —
Ти пальцями не клавiшiв торкаєш,
То я п'ю ніжність із чарiвних рук.

О, клавiшi! Як вас не ревнувати?
Стою зниковiлий осторонь.
Це не вони, я маю цiлувати
Твою тендiтну лагiдну долонь.

Я ладен обмiнятися мiсцями
З грайливими ладами без вагань,
Щоб рухом вуст тобі зiграти гаму:
Це над бажання всiх моїх бажань!

Даруй їм пальцi, я не буду проти,
Менi ж дай губ твоїх вiдчути дотик.

Th' expense of spirit in a waste of shame
 Is lust in action, and till action, lust
 Is perjured, murd'rous, bloody full of blame,
 Savage, extreme, rude, cruel, not to trust,
 Enjoyed no sooner but despised straight,
 Past reason hunted, and no sooner had
 Past reason hated as a swallowed bait,
 On purpose laid to make the taker mad.
 Mad in pursuit and in possession so,
 Had, having, and in quest, to have extreme,
 A bliss in proof and proved, a very woe,
 Before a joy proposed behind a dream.
 All this the world well knows yet none knows well,
 To shun the heaven that leads men to this hell.

Розтрата духу у марнотратстві сорому –
 Ось що є хтивість у дії, а до того, як вона вступить в дію, хтивість
 Є клятвопорушною, вбивчою, кривавою, сповненою вини,
 Дикою, надмірною, грубою, жорстокою, не гідною довіри,
 Насолода від якої настає не раніше, ніж ненависть,
 що виникає одразу,
 На котру полюють без усіляких на те причин, і як тільки отримують,
 Без усіляких на те причин ненавидять, немов наживку,
 яку заковтнули,
 Закладену навмисне задля того, щоб звести з розуму того,
 хто її заковтне;
 Вона божевільна як у прагненні, так і у володінні;
 Вона надмірна, отримавши,
 отримуючи і прагнучи отримати насолоду, –
 Щаслива під час випробовування,
 а після випробування надзвичайно скорботна;
 До того – обіцяння радості, після того – мрія.
 Все це світ чудово знає, і все ж ніхто не знає точно,
 Як уникнути того раю, що веде чоловіків до пекла.

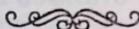
Душі мізерність, сорому відсутність —
Ось пристрасті врожай. Засів такий:
Лукавство, гонор, нетерпимість, лютість,
І тіло — насолоди жеретій.

Полює хтивий зі смаком, грайливо.
Мить торжества — і вже не до смаку.
Є розуміння: сталося щось жахливе —
Не ти ловець, ти — жертва на гачку.

В бажанні досягти і володіти
Все вперемішку: радість, відчай, страх;
Це божевілля — так на світі жити,
Суцільна ніч і марення у снах.

Тілесний рай хто б в світі не шукав,
До пекла неодмінно потрапляв.

My mistress' eyes are nothing like the sun,
 Coral is far more red, than her lips red,
 If snow be white, why then her breasts are dun:
 If hairs be wires, black wires grow on her head:
 I have seen roses damasked, red and white,
 But no such roses see I in her cheeks,
 And in some perfumes is there more delight,
 Than in the breath that from my mistress reeks.
 I love to hear her speak, yet well I know,
 That music hath a far more pleasing sound:
 I grant I never saw a goddess go,
 My mistress when she walks treads on the ground.
 And yet by heaven I think my love as rare,
 As any she belied with false compare.

Очі моєї володарки геть не схожі на сонце;
 Корал – набагато червоніший, ніж її червоні губи;
 Якщо сніг білий, то чому її груди сірувато-коричневого кольору;
 Якщо волосся – це дріт, то на її голові росте чорний дріт.
 Я бачив дамаські троянди, червоні та білі,
 Але жодних таких троянд я не бачу на її щоках,
 І деякі пахощі надають набагато більше радості,
 Ніж подих, що смородом віє від моєї володарки.
 Я люблю слухати, як вона говорить, і все ж я добре знаю,
 Що у музики набагато приємніший звук.
 Я визнаю, що я ніколи не бачив ходу богині –
 Моя ж володарка, коли йде, ступає по землі.
 І все ж, присягаюся Небесами, я думаю,
 що моя любов настільки ж рідкісна, наскільки рідкісна
 Будь-яка жінка, яку вона оббрехала з допомогою
 брехливих порівнянь.

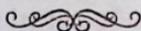
В очах її блиск сонця не знайти,
І губи в неї – не корал червоний,
Волосся чорне – пружні завитки,
А перса – не як сніг у день морозний.

Дамаських руж я бачив дивний сад.
Троянд не бачу на щоках у неї.
Приємніший парфумів аромат,
Ніж подих у обраниці моєї.

«Солодкоспіва» дівчину всі звать,
Все ж музика солодша і ніжніша.
Богині, кажуть, ходять, мов пливуть;
Вона землею ходить і не більше.

Краси б не втратила нітрохи, запевняю,
Якби тебе з богинею зрівняв я.

Thou art as tyrannous, so as thou art,
 As those whose beauties proudly make them cruel;
 For well thou know'st to my dear dotting heart
 Thou art the fairest and most precious jewel.
 Yet in good faith some say that thee behold,
 Thy face hath not the power to make love groan;
 To say they err, I dare not be so bold,
 Although I swear it to my self alone.
 And to be sure that is not false I swear,
 A thousand groans but thinking on thy face,
 One on another's neck do witness bear
 Thy black is fairest in my judgment's place.
 In nothing art thou black save in thy deeds,
 And thence this slander as I think proceeds.

Ти така ж деспотична, – при тому, якою ти є,
 Як ті, кого їхні прикраси роблять гордовитими та жорстокими;
 Оскільки ти добре знаєш, що для мого ніжного серця,
 котре кохає сліпо,
 Ти – найпрекрасніший та найдорогоцінніший діамант.
 Усе ж, чесне слово, дехто з тих, хто бачать тебе, кажуть,
 Що твоє обличчя не здатне викликати стогони кохання;
 Сказати, що вони помиляються, я не наслідуюся,
 Хоча в собі самому в цьому я присягаюся.
 І щоб підтвердити, що те, в чому я присягаюся, – не брехня,
 Тисяча стогонів при одній думці про твоє обличчя,
 Один за іншим свідчать,
 Що твоя чорнота прекрасніша за усе в моєму судженні.
 Ні в чому ти не є чорною, окрім як у своїх вчинках,
 І звідси, я вважаю, й походить це лихослов'я про тебе.

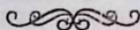
Ти деспотка, як кожна із красунь,
І у житті сповідуєш свавольність;
А я тебе в душі своїй несучу,
Неначе найпрекраснішу коштовність.

Я часто чув, що твій смаглявий лик
Не має чар, щоб серце ізсушити.
Хай гомонять, а я, мов садівник,
Своїх чуттів плекаю диво-квіти.

Зітхаю кожний раз на самоті,
Коли твій образ дивний спогадаю.
Твоїм образам всупереч, в житті
Лише тебе я віддано кохаю.

Свою смуглявість не вважай за ваду,
Тебе чорнить за гонор твій громада.

Thine eyes I love, and they as pitying me,
 Knowing thy heart torment me with disdain,
 Have put on black, and loving mourners be,
 Looking with pretty ruth upon my pain.
 And truly not the morning sun of heaven
 Better becomes the grey cheeks of the east,
 Nor that full star that ushers in the even
 Doth half that glory to the sober west
 As those two mourning eyes become thy face:
 O let it then as well beseem thy heart
 To mourn for me since mourning doth thee grace,
 And suit thy pity like in every part.
 Then will I swear beauty herself is black,
 And all they foul that thy complexion lack.

Твої очі я люблю, і вони, немов жаліючи мене,
 Знаючи, що твоє серце катує мене зневагою,
 Вбралися в чорне і немовби ставши коханими у жалобі,
 Дивляться на мій біль з чарівним співчуттям.
 І справді, ранкове небесне сонце
 Не красить так сірі щоки сходу,
 І так само та повна зірка, що супроводжує настання вечора,
 Не робить і половини тієї честі неяскравому заходу,
 Ніж ті два скорботні ока пасують твоєму обличчю.
 О, нехай же тоді так само твєму серцю личить
 Оплакувати мене, оскільки оплакування прикрашає тебе
 І вдягає подібним чином твою жалість.
 Тоді я присягнуся, що сама краса є чорною,
 І всі ті, кому не вистачає твого кольору обличчя,
 є огидними.

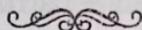
Кохаю твої очі за печаль,
За співчуття у час мого відчаю;
Коли від тебе милості не маю,
Вони мені дарують щирий жаль.

Ласкаве сонце в ранішній імлі
Не так яскраво красить щоки сходу,
І срібний місяць – світоч небозводу –
Не так оздобить інший бік землі, –

Як чорні очі твій чарівний лик.
Хай всю тебе огорне відповідність,
Щоб серцем ти мені являла милість,
Щоб ти була не крига, а квітник!

Тоді я присягну: красиве – чорне,
Як твої очі й серце благородне.

Beshrew that heart that makes my heart to groan
 For that deep wound it gives my friend and me;
 Is't not enough to torture me alone,
 But slave to slavery my sweet'st friend must be?
 Me from my self thy cruel eye hath taken,
 And my next self thou harder hast engrossed,
 Of him, my self, and thee I am forsaken,
 A torment thrice three-fold thus to be crossed:
 Prison my heart in thy steel bosom's ward,
 But then my friend's heart let my poor heart bail,
 Whoe'er keeps me, let my heart be his guard,
 Thou canst not then use rigour in my gaol.
 And yet thou wilt, for I being pent in thee,
 Perforce am thine and all that is in me.

Нехай буде проклято те серце,

котре змушує моє серце стогнати,

За ту глибоку рану, що її воно завдає моєму другові та мені!

Хіба недостатньо мучити мене одного,

А необхідно, щоб рабом рабства став би ще й мій милий друг?

Мене у мене ж відібрали твої жорстокі очі,

А моє друге «я» поглинуло тебе ще більше;

Я позбавлений його, самого себе і тебе –

Це потрібні тортури, що їх необхідно ось так припинити:

Замкни моє серце у сталевій в'язниці твоїх грудей,

Але потім дозволь серцю мого бідного друга

викупити моє бідне серце;

Хто б не тримав мене у полоні,

нехай моє серце буде його сторожем,

Ти не можеш лишатися холодною в моєму серці.

І все ж ти будеш чинити саме так; адже я, ув'язнений в тобі,

Мимоволі є твоїм, а також твоїм є усе, наявне в мені.

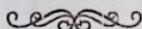
Душі зрадливій, що так серце ранить
Мое і друга, шлю я свій прокльон.
Хай їй вдалося дух мій заарканить,
Його навіщо брати в свій полон?

Твій владний зір привласнив мою волю,
І друга відібрала в мене ти.
Вас втративши, себе, під знаком долі
Потрійну кару змушений пройти.

Зроби мене заручником смиренным.
Його, благаю, мучить перестань!
Я хочу бути сторожем недремним,
Щоб друга захистити від страждань.

Все ж він страждатиме і волі не діждеться,
Адже я в'язень твій, а він – в моєму серці.

So now I have confessed that he is thine,
 And I my self am mortgaged to thy will,
 My self I'll forfeit, so that other mine,
 Thou wilt restore to be my comfort still:
 But thou wilt not, nor he will not be free,
 For thou art covetous, and he is kind,
 He learned but surety-like to write for me,
 Under that bond that him as fist doth bind.
 The statute of thy beauty thou wilt take,
 Thou usurer that put'st forth all to use,
 And sue a friend, came debtor for my sake,
 So him I lose through my unkind abuse.
 Him have I lost, thou hast both him and me,
 He pays the whole, and yet am I not free.

Тож тепер я визнав, що він твій,
 А я сам є заручником твоєї волі;
 Я відмовлюся від прав на себе, так, щоб іншого мене
 Ти повернула, щоб він все одно був моєю розрадою.
 Але ані ти цього не зробиш, ані він не буде вільним,
 Оскільки ти жадібна, а він добрий;
 Він став підписуватись за мене як гарант
 Під тим борговим зобов'язанням,
 що так само швидко його зв'язує.
 Статут своєї краси ти візьмеш,
 Ти, мов лихвар, котрий пускає в обіг усе,
 що може принести прибуток,
 І подаєш до суду на друга, котрий став боржником заради мене;
 Тож я втрачаю його, оскільки ти жорстоко зловживаєш мною.
 Його я втратив; ти володієш як ним, так і мною:
 Він платить сповна, і все ж я не є вільним.

Тепер він – твій; це визнати готовий,
Як те, що я під зверхністю твоєю;
Даруй одне: щоб мій двійник духовний
В житті лишався втіхою моєю.

Відмовиш ти. Він не шукає волі.
Він щедрий, ти ж душею невиситима.
«Заручника» і «Владарки» – дві ролі
Ви граєте і зримо, і незримо.

Свою красу ти в борг мені давала,
Як той лихвар, що хоче статки мати,
А потім друга враз причарувала
І змусила борги мої вертати.

Хоча мій друг усе тобі сплатив,
Невольника я статус не змінив.

Whoever hath her wish, thou hast thy will,
 And 'Will' to boot, and 'Will' in over-plus,
 More than enough am I that vex thee still,
 To thy sweet will making addition thus.
 Wilt thou whose will is large and spacious,
 Not once vouchsafe to hide my will in thine?
 Shall will in others seem right gracious,
 And in my will no fair acceptance shine?
 The sea all water, yet receives rain still,
 And in abundance addeth to his store,
 So thou being rich in will add to thy will
 One will of mine to make thy large will more.
 Let no unkind, no fair beseechers kill,
 Think all but one, and me in that one 'Will.'

Нехай інші жінки здійснюють бажання – у тебе є твій Уїлл,
 І ще один Уїлл на додачу, а також Уїлл у надлишку.
 Більш ніж достатньо мене, того, хто постійно дошкуляє тобі,
 Таким чином роблячи внесок у твоє солодке бажання.
 Невже ти, чие бажання велике та просторе,
 Жодного разу не вирішиш сховати моє бажання в своєму?
 Чи буде бажання в інших видаватися тобі справді прекрасним,
 А моє бажання не сятиме твоїм люб'язним сприйняттям?
 Море – це судільна вода, і все ж воно приймає дощ,
 І, при своєму статку, додає до своїх запасів;
 Так і ти, багата Уїллом, додай до свого Уїлла
 Одне моє бажання, щоб твій великий Уїлл став ще більшим.
 Нехай злостивість не вб'є жодних прекрасних прохачів;
 Думай про всіх, як про одного,
 і включи мене до цього одного Уїлла.

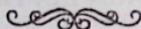
Життєве щастя в здійсненні бажання.
Ти – бажана, з тобою поруч – Вілл,
Жагучий Вілл, що прагне поєднання
На ниві долі наших душ і тіл.

Скажи, пестлива, чом не підпускаєш
Мене до лона неземних утіх?
Чому не з Віллою постіль зігріваєш?
Чим гірший я од красенів палких?

Води у морі незліченна сила,
Однак воно вбирає дар дощів.
Прийми ж і ти, укохана, од Вілла
Мого воління повинь почуттів.

Тож змилуйся, позбав мене страждань:
Хай буду я серед твоїх бажань.

If thy soul check thee that I come so near,
 Swear to thy blind soul that I was thy 'Will',
 And will thy soul knows is admitted there,
 Thus far for love, my love-suit sweet fulfil.
 'Will', will fulfil the treasure of thy love,
 Ay, fill it full with wills, and my will one,
 In things of great receipt with case we prove,
 Among a number one is reckoned none.
 Then in the number let me pass untold,
 Though in thy store's account I one must be,
 For nothing hold me, so it please thee hold,
 That nothing me, a something sweet to thee.
 Make but my name thy love, and love that still,
 And then thou lov'st me for my name is Will.

Якщо твоя душа дорікне тобі в тому, що я підходжу так близько,
 Поклянися своїй сліпій душі, що я був твоїм Уїллом,
 А бажання, яке знає твоя душа, прийняте тобою;
 В цій мірі, заради кохання, кохана моя,
 задовольни моє любовне клопотання.

Уїлл заповнить скарбницю твого кохання,
 Так, заповни її бажаннями, і моє буде одним з них.
 Стосовно значущих речей ми з легкістю доводимо,
 Що у складі числа один вважається нічим;
 І нехай тоді в цьому числі я залишусь неврахованим,
 Хоча в описі твого достатку я мушу бути один.
 Вважай мене нічим, якщо це тебе задовольнить, тільки вважай,
 Що це ніщо – це я, є чимось милим для тебе.
 Зроби тільки ім'я моє своїм коханим, і кохай його завжди,
 І тоді ти кохатимеш мене, оскільки моє ім'я – Уїлл.

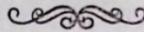
Душі своїй, що знать мене не хоче,
Скажи: Уїлл – це «воля» і «бажання»,
І доведи, що треба вам охоче
Моє задовольнити домагання.

Твоїх чуттів поповнить Вілл скарбницю
Одним солодким здійсненням воління.
Зернину хто не сприйме за дрібницю
У сховищі з відбірного насіння?

Все ж ти до інших тягнешся душею,
Хоч мала бути лиш з одним зі мною.
Тож зви мене дрібничкою своєю,
Але такою, що живе тобою.

Ім'я моє носи у серці, мила,
Хоч цим втамуй палке бажання Вілла.

Thou blind fool Love, what dost thou to mine eyes,
 That they behold and see not what they see?
 They know what beauty is, see where it lies,
 Yet what the best is, take the worst to be.
 If eyes corrupt by over-partial looks,
 Be anchored in the bay where all men ride,
 Why of eyes' falsehood hast thou forged hooks,
 Whereto the judgment of my heart is tied?
 Why should my heart think that a several plot,
 Which my heart knows the wide world's common place?
 Or mine eyes seeing this, say this is not
 To put fair truth upon so foul a face?
 In things right true my heart and eyes have erred,
 And to this false plague are they now transferred.

Ти сліпий дурень, Кохання, що ж ти робиш з моїми очима
 Такого, що вони дивляться, проте не бачать того, що бачать?
 Вони знають, що таке краса, бачать, де вона,
 Однак те, що є найкращим, видається найгіршим.
 Якщо очам, зіпсованим занадто упередженими поглядами,
 Присуджено долею пришвартуватися у тій бухті,
 де проїжджають усі чоловіки,
 Тоді чому з невірності очей ти викувала гаки,
 До яких прив'язаний здоровий глузд мого серця?
 Чому моє серце має вважати окремою ділянкою те,
 Що, як воно знає, і так є доступним усьому світові?
 Або чому мої очі, бачачи це, кажуть, що цього нема,
 З метою прикрити прекрасною вірністю таке огидне обличчя?
 У речах насправді вірних, моє серце та очі помилялися,
 І тепер їх передано цій оманливій чумі.

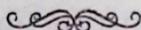
Сліпа Любов душі наперекір
Світ видимий і знаний викривляє,
І через те затьмарений мій зір
Брудне і чисте вже не розрізняє.

До гавані прикуто погляд мій,
Де іншим ти очам даєш притулок.
Покинути не в силах берег твій,
Хоч серцю вкрай немилий почастунок.

Як може серце вуличний кабак
Сприймати, наче закуток у саді?
Як можуть очі помилятись так,
Щоб відданість розгледіти у зраді?

Для серця, для очей і для ума
Сліпа Любов – оманлива чума.

When my love swears that she is made of truth,
 I do believe her, though I know she lies,
 That she might think me some untutored youth,
 Unlearned in the world's false subtleties.
 Thus vainly thinking that she thinks me young,
 Although she knows my days are past the best,
 Simply I credit her false-speaking tongue,
 On both sides thus is simple truth suppressed:
 But wherefore says she not she is unjust?
 And wherefore say not I that I am old?
 O love's best habit is in seeming trust,
 And age in love, loves not to have years told.
 Therefore I lie with her, and she with me,
 And in our faults by lies we flattered be.

Коли моя любов присягається, що вона зроблена з правди,
 Я справді вірю їй, хоча знаю, що вона бреше,
 Що вона може вважати мене якимось ненавченим юнаком,
 Не мудрованим у фальшивих тонкошах світу.
 Таким чином, марнолюбно гадаючи,
 що вона вважає мене юним,
 Хоча вона і знає, що ті мої дні, що були найкращими, минули,
 Я щиро вірю її брехливому язикові,
 І щира правда придушується обома сторонами.
 Але чому ж вона не каже, що вона невірна,
 І чому ж я не кажу, що я старий?
 О, найкраще вбрання кохання полягає у видимій довірі,
 А закохана старість не полюбляє, коли називають її вік.
 Тож я брешу їй, а вона – мені,
 І у своїх вадах брехня нам лестить.

Коли вона у вірності клянеться, —
Не маю віри, хоч кажу їй «так».
Коханий це наївністю здається;
Для неї я — «замріяний юнак».

Люб'язність чемна тішить мою душу,
Хоч їй відомий лік моїх років.
Взаємною брехнею, визнать мушу,
Втрачаємо ми щирість почуттів.

Чому її не викрию у зраді?
Чом гру веду у прояв сліпоти?
Тому, що я обманюватись радий,
Щоб не зазнати туги самоти.

Готовий я, щоб втримати кохану,
До лестоців вдаватись і обману.

O call not me to justify the wrong,
 That thy unkindness lays upon my heart,
 Wound me not with thine eye but with thy tongue,
 Use power with power, and slay me not by art,
 Tell me thou lov'st elsewhere; but in my sight,
 Dear heart forbear to glance thine eye aside,
 What need'st thou wound with cunning when thy might
 Is more than my o'erpressed defence can bide?
 Let me excuse thee, ah my love well knows,
 Her pretty looks have been mine enemies,
 And therefore from my face she turns my foes,
 That they elsewhere might dart their injuries:
 Yet do not so, but since I am near slain,
 Kill me outright with looks, and rid my pain.

О, не закликай мене виправдовувати образу,
 Котру твоя жорстокість накладає на моє серце;
 Не рань мене своїм оком, але краще своїм язиком,
 Використовуй владу владно, і не вбивай мене обманом.
 Скажи мені, що ти любиш когось іншого, але у мене на очах,
 Любе серце, не смій дивитись своїм оком вбік.
 Що за потреба тобі ранили хитрістю, коли твоя могутність
 Більша, ніж мій пригнічений захист може витримати?
 Дозволь мені вибачити тебе: «Ах, моє кохання чудово знає,
 Що її прекрасні погляди були моїми ворогами,
 І тому від мого обличчя вона відвертає моїх ворогів,
 Щоб вони могли скеровувати свої рани ще комусь».
 Та все ж не роби так, оскільки я майже вбитий,
 Вбий мене відразу поглядом, і позбав мене болю.

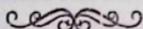
Твоїм гріхам немає виправдань.
До скону вже носитиму образу.
Лукавим оком серденька не рань,
А словом правди вбий мене одразу.

Скажи відверто: «Іншого люблю»,
Від мене не ховай свій погляд милий.
І не хитруй... накажеш – відступлю,
В коханні вірний, в ревності – безсилий.

Можливо, ти, жаліючи мене,
Навмисне карі очі відвертаєш,
А душі інших чарівним вогнем,
Віч-на-віч стрівши, миттю спопеляєш?

О, не щади! Від твоїх дивних чар
Я смерть прийму, як найцінніший дар!

Be wise as thou art cruel, do not press
 My tongue-tied patience with too much disdain:
 Lest sorrow lend me words and words express,
 The manner of my pity-wanting pain.
 If I might teach thee wit better it were,
 Though not to love, yet love to tell me so,
 As testy sick men when their deaths be near,
 No news but health from their physicians know.
 For if I should despair I should grow mad,
 And in my madness might speak ill of thee,
 Now this ill-wresting world is grown so bad,
 Mad slanderers by mad ears believed be.
 That I may not be so, nor thou belied,
 Bear thine eyes straight, though thy proud heart go wide.

Будь настільки ж мудра, наскільки ти жорстока; не утискай
 Моє мовчазне терпіння завеликим презирством,
 А то, чого доброго, мій сором не позичить мені слів,
 а слова викажуть

Характер мого болю, що потребує співчуття.
 Якби я міг навчити тебе розуму, то було б краще,
 Хоч і не любити, любове моя, і все ж казати мені, що кохаєш;
 Так драгівливі хворі, коли наближається їхня смерть,
 Не знають жодних новин від своїх терапевтів,
 крім того, що вони здорові.

Адже якщо я раптом впаду у відчай, я можу збожеволіти,
 І у своєму божевіллі сказати про тебе щось погане,
 А в наш час цей хибний світ став настільки поганим,
 Що божевільним обмовникам вірять божевільні вуха.
 Щоб зі мною не було такого, і щоб тебе не було обмовлено, –
 Скеровуй свій погляд прямо на мене,
 хай навіть твоє серце промахується.

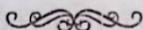
Розумна будь в жорстокості своїй,
Не утискай зневагою терпіння,
Щоб я, допоки бранець мовчазний,
Не спалахнув гнівливим відгомінням.

Було б доречним, якби ти мені
Сказала, хай нещиро, що кохаєш;
Так хворому на смертному одрі
Життя в здоров'ї лікар обіцяє.

Від розпачу із розуму зійду
І, Боже збав, почну тебе ганьбити.
Цей хибний світ, не маючи стиду,
Уже готовий нас обох судити.

Щоб світ мовчав, любов'ю показною
Зі мною будь, хоч серцем не зі мною.

In faith I do not love thee with mine eyes,
 For they in thee a thousand errors note,
 But 'tis my heart that loves what they despise,
 Who in despite of view is pleased to dote.
 Nor are mine ears with thy tongue's tune delighted,
 Nor tender feeling to base touches prone,
 Nor taste, nor smell, desire to be invited
 To any sensual feast with thee alone:
 But my five wits, nor my five senses can
 Dissuade one foolish heart from serving thee,
 Who leaves unswayed the likeness of a man,
 Thy proud heart's slave and vassal wretch to be:
 Only my plague thus far I count my gain,
 That she that makes me sin, awards me pain.

Слово честі, я не кохаю тебе своїми очима,
 Оскільки вони помічають у тобі тисячі недоліків,
 Але моє серце кохає те, що вони зневажають,
 Воно, наперекір очам, раде бути засліпленим коханням.
 Мої вуха не раді звучанню твого голосу,
 А моє ніжне відчуття не схильне до твоїх низьких дотиків,
 Ані смак, ані запах не бажають бути запрошеними
 На будь-яке чуттєве свято з тобою наодинці.
 Але ані мої п'ять розумових здібностей,

ані п'ять чуттів не можуть

Переконати одне нерозумне серце не служити тобі,
 Тій, яка залишає безвладним образ чоловіка,
 Рабом та жалюгідним прислужником твого гордовитого серця.
 В своїй чумі я вважаю за свій здобуток тільки те,
 Що вона змушує мене грішити і призначає мені покарання.

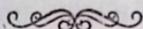
Мій зір не зачарований тобою –
Являєш ти розбещену красу.
А серцем сліпо, віддано, з любов'ю,
Наперекір очам, тебе несучу.

Для слуху голос твій не є приємним;
Твій аромат, цілунки, дотик рук
Не збуджують в мені вогонь блаженний
Для свята ніжних таємничих злук.

Ні п'ять чуттів, ні розум мій недремний
Не можуть серцю ясно довести,
Що є воно твоїм рабом смиренным,
І хрест слуги я змушений нести.

Все ж благом є моїм чума кохання,
Бо ти мій гріх, і суд, і покарання.

Love is my sin, and thy dear virtue hate,
 Hate of my sin, grounded on sinful loving,
 O but with mine, compare thou thine own state,
 And thou shalt find it merits not reproving,
 Or if it do, not from those lips of thine,
 That have profaned their scarlet ornaments,
 And sealed false bonds of love as oft as mine,
 Robbed others' beds' revenues of their rents.
 Be it lawful I love thee as thou lov'st those,
 Whom thine eyes woo as mine importune thee,
 Root pity in thy heart that when it grows,
 Thy pity may deserve to pitied be.
 If thou dost seek to have what thou dost hide,
 By self-example mayst thou be denied.

Любов – мій гріх, а твоя дорогоцінна чеснота – ненависть,
 Ненависть до мого гріха, заснованого на грішному коханні.
 Але порівняй мій стан з твоїм,
 І ти виявиш, що воно не заслуговує на докір,
 Або навіть якщо й заслуговує, то не з твоїх вуст,
 Котрі зганьбили своє багряне оздоблення
 І запечатували фальшиві зв'язки кохання так само часто,
як і мої,
 Крадучи у законних володарів інших ліжок їхню орендну платню.
 Нехай буде законним те, що я тебе кохаю,
так само як ти любиш тих,
 Кого твої очі добиваються так само,
як і мої настирливо домагаються тебе;
 Укоріни у своєму серці жалість, щоб коли вона зростатиме,
 Твоя жалість могла б заслужити, щоб її пожаліли.
 Якщо ти прагнеш отримати те, що сама приховуєш,
 За твоїм власним прикладом тобі в цьому може бути відмовлено.

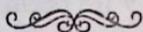
Любов – мій гріх; твоя чеснота – осуд
Моїм гріхам у прояві чуттів.
Свої гріхи візьми на чесний розсуд –
Умий на милість ти обернеш гнів.

Не мають прав робити дорікання
Вуста, які споганили свій цвіт
На ложі зради світлого кохання;
Від них і я несу на серці слід.

Люблю тебе і серденьком горнуся.
Кохайся з іншим, тільки пам'ятай:
Щоб світ до тебе жалем відгукнувся,
В своєму серці щирий жаль плекай.

Так повелось: що сієш – те і жнеш.
Сій співчуття, то співчуття й знайдеш.

Lo as a careful huswife runs to catch,
 One of her feathered creatures broke away,
 Sets down her babe and makes all swift dispatch
 In pursuit of the thing she would have stay:
 Whilst her neglected child holds her in chase,
 Cries to catch her whose busy care is bent,
 To follow that which flies before her face:
 Not prizing her poor infant's discontent;
 So run'st thou after that which flies from thee,
 Whilst I thy babe chase thee afar behind,
 But if thou catch thy hope turn back to me:
 And play the mother's part, kiss me, be kind.
 So will I pray that thou mayst have thy Will,
 If thou turn back and my loud crying still.

Поглянь, як дбайлива домогосподарка біжить, щоб упіймати
 Одного з пернатих створінь, котре втекло,
 Залишає своє дитя і прудко мчить
 Навздогін за тим, що вона прагне втримати,
 У той час, як її залишене без уваги дитя женеться за нею,
 Плаче, намагаючись упіймати ту, чий клопіт полягає
 У переслідуванні того, що летить перед її обличчям,
 Без уваги на невдоволення її бідної дитини, –
 Так ти біжиш за тим, що летить від тебе геть,
 У той час, як я, твоя дитина, женуся за тобою далеко позаду;
 Але якщо ти упіймаєш свою надію, повернися до мене
 І виконай роль матері – поцілуй мене, будь доброю.
 Так я молитимусь, щоб у тебе був свій Уїлл,
 Якщо ти повернешся і втихомириш мій гучний плач.

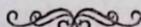
Буває, що дбайлива господиня
Зарюмсане лишає дитинча
І за курчам ганяється подвір'ям,
Щоб швидше упіймати втікача.

Дитина хоче маму наздогнати,
Силкуючись вхопити за поділ,
Та їй поки що не до пахоляти,
Її ув очах – пташиний помах крил.

Так ти біжиш за втікачем звабливим;
Я десь позаду плачу, як дитя.
О, повернись! Зроби мене щасливим.
Цілунком ніжним втіш моє життя.

Хай Бог твій шлях в житті оберігає.
І пам'ятай: тебе твій Вілл чекає!

Two loves I have of comfort and despair,
 Which like two spirits do suggest me still,
 The better angel is a man right fair:
 The worser spirit a woman coloured ill.
 To win me soon to hell my female evil,
 Tempteth my better angel from my side,
 And would corrupt my saint to be a devil:
 Wooing his purity with her foul pride.
 And whether that my angel be turned fiend,
 Suspect I may, yet not directly tell,
 But being both from me both to each friend,
 I guess one angel in another's hell.
 Yet this shall I ne'er know but live in doubt,
 Till my bad angel fire my good one out.

Два кохання є у мене, що дають мені вітиху та відчай,
 Що немов двоє духів, і досі вселяють у мене думки про себе:
 Кращий янгол – це чоловік, справжній красень,
 Гірший дух – це жінка, розфарбована злом.
 Щоб швидко відправити мене у пекло, моя зла жінка
 Переманює мого кращого янгола з мого боку на свій,
 І хотіла б розбещити мого святого, щоб він став дияволом,
 Спокушаючи його чистоту своєю чорною гординою.
 І якби навіть мій янгол перетворився на демона,
 Я міг би запідозрити це, але не сказати про це прямо,
 Але оскільки вони обидва віддалені від мене і є
 друзями одне одному,
 Я здогадуюсь, що один ангел перебуває у пеклі другого.
 І все ж я ніколи не дізнаюсь, а житиму в сумніві,
 Доки мій поганий янгол не вижене вогнем
 мого доброго янгола з пекла.

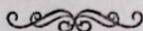
В душі двох духів чую відголосся –
Печаль і радість, ніби два крила:
Дух світлий – це юнак ясноволосий,
Дух темний – жінка – провідниця зла.

Бажаючи мене звести у пекло,
Дух темний святість зваблює на гріх,
Диявола із янгола запекло
Вона творить снагою чар своїх.

Так це чи ні, я певності не маю;
Та якщо дах один слугує їм,
Здогадуюсь, що янгол мій спізнає
Пекельний смуток в колі вогнянім.

На правду світло лиш тоді проллюю,
Коли мій янгол вийде із вогню.

Those lips that Love's own hand did make,
 Breathed forth the sound that said 'I hate',
 To me that languished for her sake:
 But when she saw my woeful state,
 Straight in her heart did mercy come,
 Chiding that tongue that ever sweet,
 Was used in giving gentle doom:
 And taught it thus anew to greet:
 'I hate' she altered with an end,
 That followed it as gentle day,
 Doth follow night who like a fiend
 From heaven to hell is flown away.
 'I hate', from hate away she threw,
 And saved my life saying 'not you'.

Ті губи, що зробила власна рука Коханья,
 Видихнули звук, що прорікав: «Я ненавиджу»,
 Мені, тому, хто тужив за нею;
 Але коли вона побачила мій печальний стан,
 Одразу ж у її серце прийшло милосердя,
 Сварячи той язик, котрий, завжди будучи милим,
 Був використаний для того, щоб оголосити ніжний вирок,
 І навчила його так вітатися по-новому:
 Фразу «Я ненавиджу» вона змінила за допомогою
 закінчення,
 Що прослідувало за ним, як тендітний день
 Приходить за ніччю, котра, немов злий дух,
 З небес мчить у пекло.
 Фразу «Я ненавиджу» вона відділила від ненависті
 І врятувала мое життя, сказавши: «не тебе».

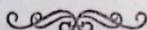
Із вуст коханої незвично грубо
«Ненавиджу» шугнуло, наче птах.
Мені було те, як цілунок згубний.
Помітивши печаль в моїх очах,

Вона умить змінила гнів на милість
І знову ніжні звуки полились,
В яких я чув і відданість, і щирість,
Й нового привітання світлу мисль.

«Ненавиджу» закінчила додатком,
Що коштує усіх магічних чар;
Так темна ніч за мить перед світанком
Злим духом з неба падає в Тартар.

«Ненавиджу, та не тебе!» – сказала
І з ніжністю мене поцілувала.

Poor soul the centre of my sinful earth,
 My sinful earth these rebel powers array,
 Why dost thou pine within and suffer dearth
 Painting thy outward walls so costly gay?
 Why so large cost having so short a lease,
 Dost thou upon thy fading mansion spend?
 Shall worms inheritors of this excess
 Eat up thy charge? is this thy body's end?
 Then soul live thou upon thy servant's loss,
 And let that pine to aggravate thy store;
 Buy terms divine in selling hours of dross;
 Within be fed, without be rich no more,
 So shall thou feed on death, that feeds on men,
 And death once dead, there's no more dying then.

Бідна душа, центр моєї грішної землі,
 Ці бунтівні сили, у які ти наряджена;
 Чому ти марнієш зсередини і зазнаєш нестачі,
 Малюючи свої зовнішні стіни,
 платячи за ошатність таку високу ціну?
 Чому таким високим коштом,
 маючи таку короткострокову оренду,
 Ти сплачуєш за свій маєток, що занепадає?
 Щоб хробаки, нащадки твого надлишку,
 З'їли те, на що ти витрачалась? Чи в цьому кінець тіла?
 Тоді, душе, живи за рахунок втрат свого слуги,
 І нехай це занепадання поповнює твої запаси;
 Купи небесні строки, продавши тлінні години;
 Будь насичена зсередини, вже не будучи багатою зовні;
 Тож ти будеш годуватися за рахунок Смерті,
 що годується за рахунок людей,
 А коли Смерть помре, то ніхто не буде помирати.

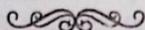
Душе моя, чому в буремній силі
Вбираєш ти усі гріхи земні?
Чому твій храм зсередини змарнілий
І лише ззовні стіни розписні?

Чи кошт не завеликий за масток,
В оренду взятий, сплачуєш щораз?
Хіба не для черви твій осередок
Бенкетом справжнім стане в певний час?

Душе моя, нехай слуга збиткує,
А ти нарощуй світлий спадок свій.
Не глінне – вічне хай господарює,
Зсередини, не ззовні багатій!

Смерть – ніч. Стань світлою, як день,
То й смерть тобі не стрінеться ніде.

My love is as a fever longing still,
 For that which longer nurseth the disease,
 Feeding on that which doth preserve the ill,
 Th' uncertain sickly appetite to please:
 My reason the physician to my love,
 Angry that his prescriptions are not kept
 Hath left me, and I desperate now approve,
 Desire is death, which physic did except.
 Past cure I am, now reason is past care,
 And frantic-mad with evermore unrest,
 My thoughts and my discourse as mad men's are,
 At random from the truth vainly expressed.
 For I have sworn thee fair, and thought thee bright,
 Who art as black as hell, as dark as night.

Моя любов – немов лихоманка, все одно прагне
 До того, що ще дужче вигодовує недуг,
 Годуючись тим, що запобігає недугу,
 Щоб догоджати непевному хворобливому апетитові.
 Мій розум – лікар мого кохання, –
 Сердитий через те, що його рецептів не дотримуються,
 Покинув мене, і я, у відчаї, тепер можу стверджувати,
 Що бажання, котре відкидає медицину – є смертю.
 Я не піддаюся лікуванню, тепер розум вже невиліковний;
 І шалений, збожеволівший від нескінченного неспокою,
 Мої думки та мовлення – подібні думкам
 та мовленню божевільного,
 Далекі від правди та даремно висловлювані.
 Адже я поклявся, що ти прекрасна, і думав, що ти світла,
 А ти чорна, немов пекло, та темна, немов ніч.

Моя любов, неначе лихоманка,
Роздмухує пожарище бажань,
Хворобу множить кожна забаганка
Від незабутніх перших частувань.

Узявся Розум Серце лікувати,
Відчувши марність – швидко охолов.
Без розуму чуттів не подолати,
Так пристрасть нам труїть гарячу кров.

Я майже божевільний; від нестями
Й неспокою я зцілення не жду.
За маренням, за хибними думками
Вже з правдою не житиму в ладу.

Я клявся: ти зоря моя незгасна,
А вийшло – ніч глуха і передчасна.

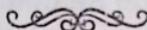
Я від Любові очі в дар отримав,
Які так хибно бачать суть речей.
Чи то мій розум все сприймає зримає
Усупереч з правдивістю очей?

Те, що мені вбачається прекрасним,
Світ називає підлим і низьким;
Якщо це так, – нехай Любов завчасно
Мене прилюдно визнає сліпим.

Закоханий, чи розпізнаю правду
Крізь поволоку журної сльози?
І сонце в небі плаче безпорадно
До повного закінчення грози.

Любово, знаєш ти, чому я плачу:
Щоб я твій гріх за слізьми не побачив.

Canst thou O cruel, say I love thee not,
 When I against my self with thee partake?
 Do I not think on thee when I forgot
 Am of my self, all-tyrant, for thy sake?
 Who hateth thee that I do call my friend,
 On whom frown'st thou that I do fawn upon,
 Nay if thou lour'st on me do I not spend
 Revenge upon my self with present moan?
 What merit do I in my self respect,
 That is so proud thy service to despise,
 When all my best doth worship thy defect,
 Commanded by the motion of thine eyes?
 But love hate on for now I know thy mind,
 Those that can see thou lov'st, and I am blind.

Хіба ти можеш, о жорстока, сказати, що я тебе не люблю,
 Коли я, проти своєї волі, з тобою заодно?
 Хіба я не думаю про тебе, коли забуваю
 Про самого себе, в усьому будучи тираном заради тебе?
 Кого я називаю своїм другом з тих, хто ненавидить тебе?
 Перед ким я прислужуюся з тих, кого ти не схвалюєш?
 Малого того, якщо ти сердитися на мене, хіба я не витрачаю
 Помсту на самого себе з негайним стогоном?
 Яку з чеснот я поважаю у собі,
 Котра є настільки гордовитою, що зневажає мою службу тобі,
 Коли все найкраще в мені вклоняється твоїм недолікам,
 Підкоряючись рухові твоїх очей?
 Одначе, любове моя, продовжуй ненавидіти мене,
 оскільки я знаю тепер твій характер:
 Ти любиш тих, хто здатний бачити, а я – сліпий.

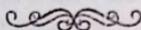
Жорстока, не кажи, що не кохаю,
Коли я попри все живу тобою
І так слухняно голову схиляю
Перед твоєю владною рукою.

Чи я дружу з твоїми ворогами?
Чи їм складати оди спокусився?
Хіба за гнів твій і за всі догани
Я відчаєм своїм собі не мстився?

Що запишу з чеснот на свій рахунок,
Щоб мав я право відректись служіння
І не прийняти вдячно, мов дарунок,
Очей твоїх примхливе повеління?

Жорстока будь, характер знаю твій:
Ти любиш зрячих, я – повік сліпий.

O from what power hast thou this powerful might,
 With insufficiency my heart to sway,
 To make me give the lie to my true sight,
 And swear that brightness doth not grace the day?
 Whence hast thou this becoming of things ill,
 That in the very refuse of thy deeds,
 There is such strength and warrantise of skill,
 That in my mind thy worst all best exceeds?
 Who taught thee how to make me love thee more,
 The more I hear and see just cause of hate?
 O though I love what others do abhor,
 With others thou shouldst not abhor my state.
 If thy unworthiness raised love in me,
 More worthy I to be beloved of thee.

О, від якої вищої сили ти отримала свою могутність –
 За допомогою недоліків правити моїм серцем,
 Примушувати мене брехати моему вірному зорові,
 І присягатися у тому, що яскраве свігло не прикрашає день?
 Звідки ти отримала це вміння робити лихі речі привабливими,
 Так що й у найгірших твоїх вчинках
 Присутня така сила та упевнене мистецтво,
 Що в моїй душі найгірше в тобі перевершує
 усе найкраще в інших?
 Хто навчив тебе, як змусити мене кохати тебе тим більше,
 Чим більше я бачу і чую те, що мало б слугувати
 обґрунтованою підставою для ненависті?
 О, хоч я люблю те, що інші ненавидять,
 Ти не повинна разом з іншими ненавидіти мій стан.
 Якщо твоя негідність викликала кохання в мені,
 То я ще більш гідний бути твоїм коханим.

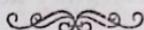
З яких джерел у тебе міць і сила,
Що ти мій дух взяла у свій полон,
А ще мій зір умить заворожила,
Щоб день ясний для мене був, мов сон?

Який чаклун тебе навчив мистецтву
Привабливим робити кожен гріх?
Твій прояв зла одразу ж видається
Прекраснішим з усіх чеснот людських.

Хто дав тобі ключа від мого серця?
Невже любити сліпо – жереб мій?
Хай наді мною Доля так сміється,
А ти мене хоч трохи пожалій.

Якщо я полюбив твої пороки,
Не зневажай, зроби назустріч кроки.

Love is too young to know what conscience is,
 Yet who knows not conscience is born of love?
 Then gentle cheater urge not my amiss,
 Lest guilty of my faults thy sweet self prove.
 For thou betraying me, I do betray
 My nobler part to my gross body's treason,
 My soul doth tell my body that he may,
 Triumph in love, flesh stays no farther reason,
 But rising at thy name doth point out thee,
 As his triumphant prize, proud of this pride,
 He is contented thy poor drudge to be,
 To stand in thy affairs, fall by thy side.
 No want of conscience hold it that I call,
 Her love, for whose dear love I rise and fall.

Любов занадто молода, щоб знати, що таке сумління,
 І все ж, хто не знає того, що сумління народжується з кохання?
 Тож, мила шахрайко, не засуджуй занадто мій гріх,
 Якщо, звісно, мила, не хочеш виявитися винною у моїх гріхах,
 Адже, коли ти зраджуєш мені, я справді зраджую
 Благородну частину мене на користь змови грубого тіла:
 Моя душа каже моєму тілу, що воно може
 Триумфувати у коханні;

шмат плоті не чекає подальших аргументів,
 Але, піднімаючись при згадуванні твого імені, вказує на тебе
 Як на свій звитяжний трофей. Горда своєю пишнотою,
 Він радий бути твоїм бідним слугою –
 Стояти за тебе в твоїх справах, падати біля тебе.
 Не вважай нестачею сумління те, що я називаю
 «Любов'ю» ту, заради дорогоцінного кохання
 котрої я підіймаюся і падаю.

Закохані не відають сумління,
Хоча сумління – то дитя Кохання.
Спокуснице моя, з твого насіння
Моїх гріхів незвідане буяння.

Ти зраджуєш мені – я йду на зраду,
Неначе звір, що прагне парування;
Душа не чинить тілові заваду,
Тож плоть смакує мить тріумфування.

Тебе почувши, плоть моя слухняно
Здіймається, немов солдат до бою;
Вона готова день у день старанно
Рабом вставати й падати з тобою.

Лиш той в Любові звідає сумління,
Хто пережив і злеті, і падіння.

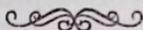
На жаль, своє кохання зрадив я.
Ти зважилась вже двічі на перелюб.
На ложі зрад обітниця твоя;
Тепер ти з іншим, я для тебе – нелюб.

Та все ж на роль судді не маю прав;
Не два – разів зо двадцять рушив клятву
І грішний тим, що серцю довіряв.
Невже за це отримую відплату?

Я вірив, що у щирій доброті
І вірності умієш ти кохати.
Я барви брав з палітри сліпоги,
А зір привчивсь від правди відвертати.

Божився я, що ти, мов сонце, світла,
І так з брехнею звикся непомітно.

Cupid laid by his brand and fell asleep,
 A maid of Dian's this advantage found,
 And his love-kindling fire did quickly steep
 In a cold valley-fountain of that ground:
 Which borrowed from this holy fire of Love,
 A dateless lively heat still to endure,
 And grew a seeting bath which yet men prove,
 Against strange maladies a sovereign cure:
 But at my mistress' eye Love's brand new-fired,
 The boy for trial needs would touch my breast,
 I sick withal the help of bath desired,
 And thither hied a sad distempered guest.
 But found no cure, the bath for my help lies,
 Where Cupid got new fire; my mistress' eyes.

Купідон відклав свій факел і заснув.
 Діва-служниця Діани виявила цю перевагу
 І швидко занурила його вогонь, який запалює кохання,
 У холодне джерело при долині,
 Котре позичило у цього святого вогню Кохання
 Вічно животворне тепло, яке збереглося назавжди,
 І перетворився на киплячі ванни, котрі,
 як і досі переконуються люди, –
 Стали чудовими ліками від незвичайних хвороб.
 Але, коли від очей моєї пані факел Кохання запалахкотів знову,
 Хлопчик задля потреби випробування торкнувся моїх грудей;
 Я, занедужавши від цього, жадав отримати допомогу від купання
 І поспішив туди – зажурений, засмучений гість, –
 Але не знайшов зцілення: води,
 котрі могли б зцілити мене, містяться
 Там, де Купідон отримав новий вогонь, – в очах моєї коханої.

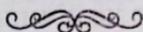
Коли Амур дрімав серед дібров,
Відклавши факел, – німфа-жартівниця
Той смолоскип, що збуджує любов,
Занурила у воду-студеницю.

Святий вогонь Кохання в джерелі
Створив купіль цілющу, неостудну;
Звідтоді диво щедрої землі
Завжди слугує немічному люду.

Вогонь Кохання знов Амур здобув
Від зірочок очей моєї пані
І факелом грудей моїх торкнув,
Щоб я шукав рятунку в тій купальні!

Не вийду зціленим з чарівного ключа –
Знайду рятунок у твоїх очах.

The little Love-god lying once asleep,
 Laid by his side his heart-inflaming brand,
 Whilst many nymphs that vowed chaste life to keep,
 Came tripping by, but in her maiden hand,
 The fairest votary took up that fire,
 Which many legions of true hearts had warmed,
 And so the general of hot desire,
 Was sleeping by a virgin hand disarmed.
 This brand she quenched in a cool well by,
 Which from Love's fire took heat perpetual,
 Growing a bath and healthful remedy,
 For men discased, but I my mistress' thrall,
 Came there for cure and this by that I prove,
 Love's fire heats water, water cools not love.

Маленький бог Кохання одного разу спав,
 Поклавши біля себе свій факел, який запалює серця,
 У той час, як гурт німф, котрі присяглися вести цнотливе життя,
 Пробігали прудконою ходюю повз нього;

але своєю дівочою рукою

Найпрекрасніша жриця підняла цей вогонь,
 Котрий зігрів до цього незчисленні легіони сердець, –
 А генерал гарячої пристрасті
 Продовжував спати, роззброєний цнотливою дівочою рукою.
 Цей факел вона занурила у прохолодне джерело поблизу,
 Котре від полум'я Кохання прийняло вічне тепло,
 Поширюючись у воді і стаючи ліками зцілення
 Для недужих людей; але я, раб своєї пані,
 Прийшов туди, щоб зцілитися, і ось що я тим довів:
 Вогонь кохання нагріває воду, але вода не вистуджує кохання.

Якось Амур заснув, відклавши факел
З вогнем жагучим для сердець людських,
А німфи (кожна світла, наче ангел)
Знайшли знаряддя в травах лугових.

Запал, що не дає серцям спокою,
Найстарша німфа миттю підняла,
Чим генерала пристрасті змогла
Роззброїти дівочою рукою.

Ледь смолоскип вона жбурнула в воду –
Ураз завирувало джерело,
І з тих часів панує в нім тепло,
Цілюще в силі, як сама природа.

Ні, не вода – вогонь мене врятує,
Той, що в очах коханої панує.

Кінець.